

รายงานการศึกษา :
การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561

www.parttimepantip.com

TravelJournalist.com

<https://foodclicks.nl>

it.wikipedia.org

www.cynhite.com

www.promotiontoyou.com

TravelJournalist.com

store.robinson.co.th

<http://taxclinic.mof.go.th>

สิงหาคม 2562

กองนโยบายและแผนงาน

สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร

กน.สพ.
สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง
กรุงเทพมหานคร

คำนำ

รายงานการศึกษาเรื่อง การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และข้อกำหนดทางกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงข้อกำหนดผังเมืองรวมในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ ตลอดจนสถิติข้อมูลจำนวน การกระจายตัว มูลค่าเงินลงทุน และการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการดังกล่าวในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล โดยกำหนดการศึกษาเป็นรายเขตในกรุงเทพมหานครและรายอำเภอในจังหวัดปริมณฑล

ผลการศึกษาจะทำให้หน่วยงานมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาคการค้า (Trade Sector) ที่เป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจในการวางและจัดทำผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร รวมทั้งการประเมินผลผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร และสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ต่อไป

กลุ่มงานวิจัยผังเมือง 1
กองนโยบายและแผนงาน
สิงหาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
สารบัญแผนที่	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	1-2
1.4 วิธีการศึกษา	1-3
1.5 ประโยชน์ของการศึกษา	1-3
1.6 นิยามคำศัพท์	1-4
บทที่ 2 ความรู้ทั่วไปและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าปลีก-ค้าส่ง	
2.1 คำนิยามของการค้าปลีก-ค้าส่ง	2-1
2.2.1 การค้าปลีก	2-1
2.2.2 การค้าส่ง	2-2
2.2 ประเภทของร้านค้าปลีก-ค้าส่งสมัยใหม่ (Modern Trade) ในประเทศไทย	2-3
2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก-ค้าส่ง	2-7
2.4.1 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499	2-7
2.4.2 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560	2-8
2.4.3 ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ.	2-10
2.4.4 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544	2-13
2.4.5 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ในพื้นที่บางส่วนของท้องที่ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548	2-14
2.4.6 ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการประเภท การค้าปลีก-ค้าส่ง	2-16
2.4 รายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่	2-20

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 สถานการณ์การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	
3.1 สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก	3-1
3.1.1 จำนวน การกระจายตัวและขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก	3-1
3.1.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก	3-10
3.2 สถานประกอบการประเภทการค้าส่ง	3-13
3.2.1 จำนวน การกระจายตัวและขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง	3-13
3.2.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง	3-22
3.3 สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่	3-25
3.3.1 จำนวนและการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่	3-26
3.3.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่	3-33
บทที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	
4.1 สรุปสถานการณ์สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และ การค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4-1
4.1.1 จำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการ	4-1
4.1.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการ	4-3
4.2 แนวโน้มของธุรกิจการค้า	4-4
4.3 ข้อเสนอแนะในการจัดทำรายงาน	4-6

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

คณะผู้จัดทำรายงาน

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง	2-20
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนและเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-1
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561	3-3
ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-6
ตารางที่ 3.4 แสดงการจัดกลุ่มเขต/อำเภอตามจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-8
ตารางที่ 3.5 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559-2561	3-10
ตารางที่ 3.6 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2559-2561	3-11
ตารางที่ 3.7 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-13
ตารางที่ 3.8 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561	3-15
ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-18
ตารางที่ 3.10 แสดงการจัดกลุ่มเขต/อำเภอตามจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-20
ตารางที่ 3.11 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559-2561	3-22
ตารางที่ 3.12 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2559-2561	3-23
ตารางที่ 3.13 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-27
ตารางที่ 3.14 แสดงจำนวนและการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561	3-28
ตารางที่ 3.15 แสดงจำนวนและการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-31

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 3.16 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559-2561	3-34
ตารางที่ 3.17 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2559-2561	3-35

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551-2561	3-11
แผนภูมิที่ 2.2 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551-2561	3-24
แผนภูมิที่ 2.3 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2548-2561	3-34

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การกระจายสินค้าให้ผู้บริโภค	2-2
ภาพที่ 2.2 แสดงตัวอย่างซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Super center)	2-3
ภาพที่ 2.3 แสดงตัวอย่างห้างสรรพสินค้า (Department Store)	2-4
ภาพที่ 2.4 แสดงตัวอย่างซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket)	2-4
ภาพที่ 2.5 แสดงตัวอย่างร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store)	2-5
ภาพที่ 2.6 แสดงตัวอย่างร้านค้าปลีกในรูปแบบการขายส่ง (Cash and Carry)	2-5
ภาพที่ 2.7 แสดงตัวอย่างร้านค้าปลีกขายสินค้าเฉพาะอย่างหรือสินค้าพิเศษ (Specialty Store)	2-6
ภาพที่ 2.8 แสดงตัวอย่างร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างเน้นราคาถูก (Category Killer)	2-6
ภาพที่ 2.9 แสดงบริเวณที่มีการควบคุมการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ประเภทค้าปลีก-ค้าส่ง	2-16
ภาพที่ 4.1 แสดงตัวอย่างร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างเน้นราคาถูก (Category Killer)	4-3

สารบัญแนที่

	หน้า
แนที่ 3.1 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-9
แนที่ 3.2 แสดงจำนวนจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-20
แนที่ 3.3 แสดงที่ตั้งสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561	3-30

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ธุรกิจการค้าปลีก-ค้าส่ง นับเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านการสร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจของพื้นที่และการจ้างงาน โดยในปี พ.ศ. 2560 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน ของกรุงเทพมหานคร มีมูลค่า 779,096 ล้านบาท¹ คิดเป็นร้อยละ 21.57 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ซึ่งนับเป็นสาขาที่มีสัดส่วนดังกล่าวสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ใน กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ จำนวนแรงงานในสาขาการขายส่ง และการขายปลีก การซ่อมยานยนต์ฯ ในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนประมาณ 1,265,110 คน² คิดเป็นร้อยละ 24.15 ของแรงงานในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนับเป็นสาขาหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานสูงที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของ กรุงเทพมหานคร

การประกอบธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งเป็นธุรกิจหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เก่าแก่ที่สุดของสังคมมนุษย์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ รูปแบบของการค้าในอดีตเป็นลักษณะของพ่อค้าเร่ (Dealer or Cases) นำสินค้ามาเสนอขายยังท้องถิ่นของผู้บริโภคเพื่อแสวงหากำไร แต่การนำสินค้าไปเร่ขาย กระทำได้ไม่สะดวกนักเนื่องจากผู้บริโภคเองก็ต้องการขายผลผลิตหรือสินค้าของตนเป็นการแลกเปลี่ยนด้วย นอกจากนี้ผู้บริโภคอาจมีความต้องการสินค้าในช่วงเวลาที่พ่อค้าเร่ยังไม่ถึงกำหนดเวลาที่จะมาทำให้เสียเวลา ในการรอคอย รูปแบบดังกล่าวจึงมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการตั้งสถานที่ซื้อขายขึ้น เป็นลักษณะร้านค้าขายสินค้า หลายประเภท (General Store) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ต่อมากิจการร้านค้า ได้ถูกพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ตามความเจริญของบ้านเมือง เศรษฐกิจและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เกิดร้านขายสินค้า และบริการประเภทเดียว (Single Line Store) เช่น ร้านรองเท้า ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านอาหาร เป็นต้น เพื่อสนองต่อ ความต้องการในสินค้าและบริการบางประเภทของประชาชนที่มีจำนวนมากขึ้นและรวมตัวกันอยู่อย่างหนาแน่น มากขึ้นในชุมชน ปัจจุบันความต้องการของผู้บริโภคมีลักษณะที่แตกต่างและหลากหลายขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัย การตัดสินใจซื้อสินค้าจะเน้นที่หน้าที่การใช้งาน (Function) ของสินค้าและรูปแบบของสินค้า ธุรกิจการค้าปลีก-ค้าส่งจึงจำเป็นต้องมีการจำแนกกลุ่มลูกค้า (Segment) และต้องมีการพัฒนาธุรกิจของตนเพื่อรองรับความต้องการ และพฤติกรรมที่หลากหลายของประชาชนในแต่ละกลุ่มลูกค้า (Segment)

ผู้ประกอบการค้าปลีก-ค้าส่ง สามารถลงทุนดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบตามความต้องการ ที่หลากหลายของกลุ่มลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้า (Department Store) ร้านสรรพอาหาร (Supermarket) ร้านค้าปลีกครบวงจร (Hypermarket) ร้านค้าสะดวกซื้อ (convenience Store) หรือร้านประเภทธุรกิจบริการ พัฒนาการของรูปแบบและลักษณะการดำเนินการของผู้ประกอบการล้วนเป็นไปเพื่อตอบสนองลักษณะ ความต้องการของผู้บริโภคและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ร้านค้าสะดวกซื้อ (Convenience Store) หรือ

¹สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2560

²สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (รายไตรมาส), ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2561.

ร้านสรรพอาหาร (Supermarket) ที่เปิดบริการลูกค้าตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อบริการลูกค้าที่อาจจะเกิดความ ต้องการได้ตลอดเวลา การบริการขายสินค้าด้วยเครื่องอัตโนมัติ (Vending Machines) รูปแบบการบริการ พาณิซย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) หรือการขายสินค้าบนพื้นที่ออนไลน์ (Online Platform) ที่เป็น ที่นิยมในปัจจุบันและคาดว่าจะมีการเติบโตสูงในอนาคต

การประกอบกิจการดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมืองอื่น ๆ ซึ่งมีส่วนสำคัญ ต่อการพัฒนาเมือง ทั้งในเรื่องการขนส่งสินค้าและการเดินทางของประชาชนในการไปเลือกซื้อสินค้าตาม ความต้องการ กิจกรรมดังกล่าวนับเป็นปัจจัยในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของพื้นที่ แม้ว่าการประกอบ การธุรกิจการค้าปลีก-ค้าส่ง จะสามารถดำเนินการได้อย่างเสรี แต่เพื่อไม่ให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมหรือ การเอาเปรียบผู้บริโภค และธุรกิจก็สามารถดำรงอยู่ได้ด้วย การดำเนินการกิจการดังกล่าวจำเป็นต้อง ปฏิบัติตามข้อกำหนดและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตประกอบกิจการ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎหมายผังเมือง

การศึกษาเรื่อง การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 จะเป็นการทบทวน ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ และข้อกำหนดทางกฎหมายต่าง ๆ ทั้งกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าและข้อกำหนดตามผังเมืองรวมทั้ง ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การค้าปลีก-ค้าส่งที่เป็นปัจจุบันตามประเด็นที่ กำหนด ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของธุรกิจการค้าปลีก-ค้าส่งในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเพื่อให้สามารถวางแผนกำหนดนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสมเชื่อมโยงกันระหว่าง กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ และจังหวัดปริมณฑลซึ่งเป็นเขตอิทธิพลของกรุงเทพมหานคร รายงานฉบับนี้จึงได้กำหนดให้มีการศึกษาข้อมูลครอบคลุมทั้งสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และข้อกำหนดทางกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง ข้อกำหนดผังเมืองรวมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่
- 2) เพื่อศึกษาข้อมูลจำนวนการกระจายตัว และการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภท การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล
- 3) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจในการวางแผน และจัดทำผังเมืองรวมหรือประเมินผลผังเมืองรวม ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการดำเนินงานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ต่อไป

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 กำหนดขอบเขตการศึกษาข้อมูลครอบคลุมสถานประกอบการ ประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ โดยมีประเด็นในการศึกษา คือ จำนวน การ

กระจายตัว ขนาดและการเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการดังกล่าว และมีขอบเขตด้านพื้นที่เป็นรายเขต ในกรุงเทพมหานคร และรายอำเภอในจังหวัดปริมณฑล

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการศึกษา ดังนี้

- 1) ศึกษาและทบทวนรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งรวบรวมและจัดทำโดยกองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง ในอดีต
- 2) ศึกษาและทบทวนความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก-ค้าส่ง ประกอบด้วย
 - คำนิยามของการค้าปลีก-ค้าส่ง
 - ประเภททั่วไปของธุรกิจค้าปลีก
 - ประเภทของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ในประเทศไทย
- 3) ศึกษาและทบทวนหลักเกณฑ์และข้อกำหนดจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการการค้าปลีก-ค้าส่ง ประกอบด้วย
 - พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499
 - พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560
 - ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ.
 - ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544
 - ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ในพื้นที่บางส่วนของท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548
 - ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง
- 4) รวบรวมและประมวลผลข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกและประเภทการค้าส่ง จากฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์สำหรับข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่รวบรวมจากเว็บไซต์ของสถานประกอบการค้าปลีก-ค้าส่งในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ แม็คโคร (Makro) เทสโก้โลตัส (Tesco Lotus) และบิ๊กซี (Big C Supercenter)
- 5) วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ตามหัวข้อที่กำหนด ได้แก่ จำนวนการกระจายตัว ขนาดของสถานประกอบการและการเปลี่ยนแปลง
- 6) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนวโน้มของธุรกิจการค้าในประเทศไทยและเสนอข้อเสนอแนะ

1.5 ประโยชน์ของการศึกษา

- 1) ได้ทราบถึงความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก-ค้าส่ง เช่น คำนิยามของการค้าปลีก-ค้าส่ง ประเภททั่วไปของธุรกิจค้าปลีก ประเภทของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ในประเทศไทย เป็นต้น
- 2) ได้ทราบถึงหลักเกณฑ์และข้อกำหนดทางกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงข้อกำหนดผังเมืองรวมในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่

3) รายงาน เรื่อง การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปริมณฑล ที่มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการกำหนดนโยบายทางด้าน เศรษฐกิจในการวางและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครรวมทั้งการประเมินผลผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร และสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ต่อไป

1.6 นิยามคำศัพท์

การค้าปลีก (Retailing)

หมายถึงการขายสินค้าให้กับผู้บริโภคคนสุดท้าย (Ultimate Consumer) โดยการซื้อสินค้าของผู้บริโภคมักมีวัตถุประสงค์เพื่อบริโภคหรือเพื่อสมาชิกในครอบครัวผู้ค้าปลีกจะซื้อสินค้าจากใครก็ได้ แต่ต้องขายสินค้าให้กับผู้บริโภคคนสุดท้ายเท่านั้น

การค้าส่ง (Wholesaling)

หมายถึงการซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบมาเพื่อการจำหน่ายต่อไปให้กับโรงงานอุตสาหกรรมผู้ค้าส่งรายอื่น หรือผู้ค้าปลีกจะเห็นว่าลูกค้าของผู้ค้าส่งคือกลุ่มที่ซื้อไปเพื่อการผลิตหรือเพื่อการจำหน่ายต่อไม่ใช่ซื้อไปเพื่อการบริโภคเหมือนลูกค้าของผู้ค้าปลีกจึงอาจกล่าวได้ว่าพ่อค้าส่งจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยผู้ผลิตวัตถุดิบหรือผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูปกระจายวัตถุดิบหรือสินค้าสำเร็จรูปไปสู่ตลาดโดยผ่านคนกลางประเภทอื่น ๆ

การค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่

หมายถึง กลุ่มร้านค้าปลีก-ค้าส่งสมัยใหม่ (Modern Trade) ประเภทซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Super center หรือ Hyper Mart หรือ Discount Store) ซึ่งเป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่มุ่งกลุ่มลูกค้ารายได้ต่ำถึงปานกลางมีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 10,000-15,000 ตารางเมตร และเน้นสินค้าอุปโภคบริโภคประจำวัน ได้แก่ บิ๊กซี (Big C Supercenter) เทสโก้โลตัส (Tesco Lotus) และร้านค้าปลีกในรูปแบบการขนส่ง (Cash and Carry) ได้แก่ แม็คโคร (Makro)

จังหวัดปริมณฑล

พื้นที่จังหวัดปริมณฑล ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร

กลุ่มเขตในกรุงเทพมหานคร

การศึกษาในครั้งนี้ได้มีการแบ่งกลุ่มเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานครออกเป็น 6 กลุ่มเขตโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพการพัฒนาทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดในการวางและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4) ดังนี้

1) กลุ่มเขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่บริเวณย่านกลางเมืองซึ่งมีการพัฒนาตั้งแต่ระยะแรกของการตั้งถิ่นฐานของกรุงเทพมหานคร มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญและชุมชนต่างๆ ซึ่งมีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ และมีศักยภาพต่อการพัฒนาและฟื้นฟูเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมได้ ประกอบด้วยพื้นที่เขตทางฝั่งพระนคร ได้แก่ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ และเขตดุสิต รวมถึงพื้นที่เขตทางฝั่งธนบุรี ได้แก่ เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย และเขตบางพลัด

2) กลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม ได้แก่บริเวณศูนย์กลางพาณิชยกรรมในเมือง หรือ Central Business District (C.B.D.) และพื้นที่บริเวณต่อเนื่องโดยรอบ เป็นพื้นที่ซึ่งมีระดับการพัฒนาและมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง ประกอบด้วย เขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตพญาไท เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตราชเทวี เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตคลองเตย และเขตวัฒนา

3) กลุ่มเขตที่อยู่อาศัย ได้แก่บริเวณพื้นที่ต่อเนื่องกับกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม ซึ่งมีความสะดวกในการเดินทางเข้าสู่บริเวณศูนย์กลางเมือง เป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยจำนวนมาก ประกอบด้วย เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตบางเขนเขตลาดพร้าว เขตวังทองหลาง เขตบางกะปิ เขตบึงกุ่ม เขตคันนายาว เขตสะพานสูง เขตสวนหลวง เขตประเวศ เขตพระโขนง และเขตบางนา

4) กลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก ได้แก่บริเวณพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการพัฒนาโดยส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย และสภาพพื้นที่โดยรวมยังคงเป็นพื้นที่เกษตรกรรมอยู่ ประกอบด้วย เขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตมีนบุรี และเขตลาดกระบัง

5) กลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนบน ได้แก่พื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกของกรุงเทพมหานครบริเวณตอนบนของฝั่งธนบุรี ซึ่งมีการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัย แต่ยังคงมีพื้นที่ว่างและพื้นที่เกษตรกรรมอีกเป็นจำนวนมาก ประกอบด้วย เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา เขตภาษีเจริญ เขตบางแค และเขตหนองแขม

6) กลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนล่าง ได้แก่ พื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกของกรุงเทพมหานครบริเวณด้านล่างของฝั่งธนบุรี ประกอบด้วย เขตราษฎร์บูรณะ เขตทุ่งครุ เขตจอมทอง เขตบางบอน และเขตบางขุนเทียน

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าปลีก-ค้าส่ง

ในบทนี้เป็นการนำเสนอการศึกษาความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก-ค้าส่ง ได้แก่ คำนิยามของการค้าปลีก-ค้าส่ง ประเภทของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ในประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก-ค้าส่ง ได้แก่ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ที่ผ่านมา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 คำนิยามของการค้าปลีก-ค้าส่ง¹

2.1.1 การค้าปลีก

1) ความหมายของการค้าปลีก

ค้าปลีก หมายถึง การขายโดยไม่มีการเปลี่ยนรูปสินค้าทั้งสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้กับประชาชนทั่วไปเพื่อการบริโภคหรือการใช้ประโยชน์เฉพาะส่วนบุคคลในครัวเรือน

การค้าปลีก (Retailing) หมายถึง การขายสินค้าให้กับผู้บริโภคคนสุดท้ายโดยการซื้อสินค้าของผู้บริโภคมีวัตถุประสงค์เพื่อบริโภคหรือเพื่อสมาชิกในครอบครัวผู้ค้าปลีกจะซื้อสินค้าจากใครก็ได้แต่ต้องขายสินค้าให้กับผู้บริโภคคนสุดท้ายเท่านั้น

2) ความสำคัญของการค้าปลีก

(1) ธุรกิจค้าปลีกช่วยให้ผู้บริโภคมีความสะดวกและหาซื้อสินค้าได้ง่ายรวดเร็วมากขึ้น และสามารถเลือกสินค้าได้ตามความต้องการ เช่น ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น (7-Eleven) นำยาสีฟันใกล้ชิดมาจำหน่ายในร้านจำนวน 50 กล่อง แต่ลูกค้าต้องการซื้อเพียง 1 กล่อง ก็สามารถแบ่งขายได้โดยไม่ทำให้ส่วนที่เหลือเสียหาย

(2) ความสำคัญต่อผู้ผลิตหรือผู้ค้าส่งธุรกิจค้าปลีกจะช่วยให้เป็นตัวกลางระหว่างผู้ผลิตและผู้ค้าส่งกับผู้บริโภคผู้ค้าปลีกสามารถช่วยส่งเสริมการตลาดโดยการโฆษณาสินค้าให้แก่ผู้ผลิต และผู้ค้าปลีกจะทราบรายละเอียดของลูกค้ามากกว่าผู้ผลิตหรือผู้ค้าส่งเพราะจะใกล้ชิดกับลูกค้ามากกว่า สามารถแบ่งเบาภาระในการกระจายสินค้าของผู้ผลิตและผู้ค้าส่งได้ดี

3) ลักษณะของการประกอบอาชีพค้าปลีก

ร้านค้าปลีกในประเทศไทยมีจำนวนมากและมีการลงทุนในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของร้านค้าปลีกซึ่งสามารถพิจารณาได้จากลักษณะดังต่อไปนี้

¹จุฑาทิพย์ จิตต์เจริญ, เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพค้าส่งและค้าปลีก, กันยายน พ.ศ. 2558

(1) การดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกนั้นสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับรูปแบบของกิจการ ประเภทของสินค้าหรือสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เช่น ใช้พนักงานขายขายทางไปรษณีย์หรือขายทาง อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

(2) ผู้ประกอบการค้าปลีกควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารงานขายการจัดการ การควบคุมสินค้าการบัญชีการเงินการตลาดรวมทั้งการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

(3) ร้านค้าปลีกสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพทั้งการเป็นผู้ประกอบการ และบุคคลที่ต้องการทำงานในร้านค้าปลีก

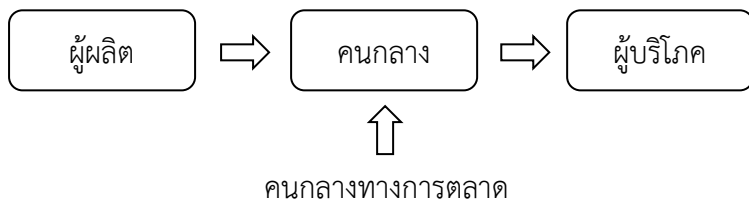
(4) ร้านค้าปลีกจะให้บริการโดยตรงกับผู้บริโภคคนสุดท้าย ดังนั้นการบริการที่ประทับใจ จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการค้าปลีก เช่น การทักทายลูกค้าด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ทราบความต้องการของลูกค้า และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ทันที จะช่วยให้ยอดขายสินค้าเพิ่มขึ้นมาก

(5) ประเภทของสินค้าหรือบริการจะเป็นปัจจัยที่แสดงลักษณะของร้านค้าปลีกเช่น ร้านขายรองเท้า ร้านขายยา ร้านขายอาหาร เป็นต้น ร้านค้าเหล่านี้จะแตกต่างกันด้วยการให้บริการสถานที่ตั้งกลุ่มลูกค้าที่ให้บริการ ดังนั้น ร้านค้าปลีกจะต้องทราบถึงกลุ่มลูกค้าที่เป็นเป้าหมายและพัฒนาร้านค้าไปในแนวทางที่กำหนดไว้

2.1.2 การค้าส่ง

1) ความหมายของการค้าส่ง (Wholesaling)

การค้าส่ง (Wholesaling) หมายถึงการซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบมาเพื่อการจำหน่ายต่อให้กับ โรงงานอุตสาหกรรม ผู้ค้าส่งรายอื่น หรือผู้ค้าปลีก จะเห็นว่าลูกค้าของผู้ค้าส่งคือกลุ่มที่ซื้อไปเพื่อการผลิตหรือเพื่อการจำหน่ายต่อไม่ใช่ซื้อไปเพื่อการบริโภคเหมือนลูกค้าของผู้ค้าปลีก จึงอาจกล่าวได้ว่าพ่อค้าส่งจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยผู้ผลิตวัตถุดิบหรือผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูปกระจายวัตถุดิบหรือสินค้าสำเร็จรูปไปสู่ตลาด โดยผ่านคนกลางประเภทอื่น ๆ

(ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดจำหน่ายหรือเคลื่อนย้ายสินค้า)

ภาพที่ 2.1 การกระจายสินค้าให้ผู้บริโภค

2) ความสำคัญของการค้าส่ง

(1) ธุรกิจค้าส่งช่วยสร้างเศรษฐกิจ โดยการสร้างรายได้มาสู่ประชาชนและสร้างเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นในสังคมของประเทศได้เหมือนกับธุรกิจอื่นที่มีส่วนช่วยสังคมเจริญรุ่งเรืองได้ ในปัจจุบันการค้าส่งมีการกระจายอยู่ทั่วไปแทบทุกประเภทของธุรกิจ

(2) เพิ่มช่องทางการส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศ ผู้ค้าส่งบางรายสามารถติดต่อทำการตลาดกับต่างประเทศได้ดี ดังนั้น ข้อมูลทางการตลาดจึงมีความจำเป็นมากสำหรับผู้ค้าส่งเพราะสามารถช่วยเหลือด้านการข้อมูลเพื่อติดต่อตลาดต่างประเทศได้ และอาจทำให้มีโอกาสในการส่งออกได้จำนวนมาก

(3) ช่วยสร้างรายได้ให้กับประเทศ ซึ่งจากข้อมูลสถิติแห่งชาติมีข้อมูลว่า การค้าส่งจะช่วยเพิ่มปริมาณธุรกิจการค้าปลีกในประเทศ

3) ลักษณะของการค้าส่ง มีดังนี้

- (1) ผู้ที่ทำการค้าส่งอาจจะเป็นผู้ผลิตหรือคนกลางที่ทำการค้าส่งก็ได้
- (2) ลูกค้าของธุรกิจค้าส่งคือองค์การที่ซื้อไปเพื่อขายต่อซึ่งเรียกว่าคนกลาง (Middleman) หรือผู้ขายต่อ (Reseller)
- (3) กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวกับการขายสินค้าให้กับองค์การ ถือว่าเป็นหน้าที่ของการค้าส่ง
- (4) ผู้ค้าส่งจะลงทุนจำนวนมาก และครอบคลุมพื้นที่ในทางการค้า
- (5) ผู้ค้าส่งจะเลือกทำเลที่ตั้งอยู่ในที่ที่มีการคมนาคมสะดวก
- (6) ผู้ค้าส่งจะเน้นขนาดบรรจุสินค้าและปริมาณมากกว่า 1 ชิ้น
- (7) ผู้ค้าส่งจะตั้งราคาโดยการเฉลี่ยต่อหน่วยให้มีราคาต่ำ
- (8) ผู้ค้าส่งมักไม่ให้ความสนใจในเรื่องการส่งเสริมการขาย
- (9) ผู้ค้าส่งจะได้รับรายได้เพิ่มขึ้นในรูปของกำไรซึ่งเป็นผลต่างจากต้นทุน

2.2 ประเภทของร้านค้าปลีก-ค้าส่งสมัยใหม่ (Modern Trade) ในประเทศไทย²

ในปัจจุบันสำหรับประเทศไทยสามารถจัดแบ่งประเภทของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ได้เป็น 7 ประเภท ดังนี้

1) ซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Super center หรือ Hyper Mart หรือ Discount Store) เป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่มุ่งกลุ่มลูกค้ารายได้ต่ำถึงปานกลางมีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 10,000-15,000 ตารางเมตร สินค้าที่จำหน่ายเป็นสินค้ากลุ่มซีและกลุ่มดีซึ่งเน้นราคาถูกมีระบบศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Center) ผู้ผลิต หรือ Suppliers ที่ประสงค์จะวางสินค้าจำหน่ายในร้านค้าประเภทนี้จะต้องไปติดต่อที่ศูนย์จัดซื้อและแจกจ่าย โดยต้องผ่านกระบวนการบริหารจัดการจัดซื้อและเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอดจนเงื่อนไขที่ร้านค้าประเภทนี้วางเอาไว้ ลักษณะพิเศษของซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Discount Store) นี้ คือ พื้นที่วางสินค้ากว้างขวาง เรียงสินค้าหลายรายการ ประการสำคัญ คือ มีจุดบริการชำระเงินจุดเดียว (หลายช่อง) สร้างความสะดวกให้กับลูกค้ามาก เพราะสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ทั่วร้าน แล้วค่อยชำระเงินทีเดียว มีรถเข็นสินค้าบริการ ร้านค้าประเภทนี้มักตั้งอยู่กลางเมืองหรือชานเมืองที่มีจอดรถบริการ ปัจจุบัน จะมีโรงภาพยนตร์อยู่ภายในห้างด้วย เช่น บิ๊กซี (Big C Supercenter) เทสโก้โลตัส (Tesco Lotus)

ภาพที่ 2.23 แสดงตัวอย่างซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Super center)

(<https://vietnamvoluntourism.com> และ <https://sootinclairmon.wordpress.com>)

²อนุศาสตร์ สระทองเวียน, ธุรกิจค้าปลีกประเทศไทย (Retail Business in Thailand), 2553

2) ห้างสรรพสินค้า (Department Store) เป็นร้านค้าปลีกที่มีการขายสินค้าหลากหลาย มักตั้งอยู่กลางใจเมือง เน้นสินค้ากลุ่มเอและกลุ่มบี โดยมีทั้งสินค้าแบรนด์เนม (Brand Name) ซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศและที่ผลิตในประเทศ สินค้าจะมีราคาค่อนข้างสูงกว่าซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Discount Store) การตกแต่งร้านเน้นความสวยงามและดึงดูดความสนใจของลูกค้า มีพนักงานคอยบริการให้คำแนะนำใกล้ชิด เช่น ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล (Central Department Store) ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน (Robinson Department Store) ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ (The Mall Department Store) เป็นต้น ในอดีตห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่ตั้งอยู่ย่านใจกลางชุมชนในกรุงเทพมหานคร แต่ปัจจุบันได้มีการขยายสาขาไปยังพื้นที่ชานเมืองและต่างจังหวัดที่เป็นเมืองหลักของภาคต่าง ๆ มากขึ้น เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต หาดใหญ่ นครราชสีมา ขอนแก่น เป็นต้น

ภาพที่ 2.24 แสดงตัวอย่างห้างสรรพสินค้า (Department Store)

(<http://store.robinson.co.th> และ <http://www.parttimepantip.com>)

3) ซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket) เป็นร้านค้าปลีกที่จำหน่ายสินค้ากลุ่มอาหารและของใช้ประจำวันเป็นหลัก เช่น เนื้อสัตว์ ผักสด ผลไม้สด อาหารสำเร็จรูป ของแห้ง ของใช้ส่วนตัว เช่น ผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน กระจกชำระ เป็นต้น ร้านค้าปลีกประเภทนี้มีทั้งที่ตั้งอยู่ริมถนนเป็นอิสระ (Stand Alone) เช่น ฟู้ดแลนด์ (Food Land) เป็นต้น ร้านประเภทที่ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า เช่น ท็อปซูเปอร์มาร์เก็ต (Top Supermarket) โฮมเฟรชมาร์ท (Home Fresh Mart) เป็นต้น และร้านประเภทที่ตั้งอยู่ในศูนย์การค้า (Shopping Center) หรือ ห้างสรรพสินค้าชุมชน (Community Mall) เป็นต้น ขนาดพื้นที่ของร้านค้าปลีกประเภทนี้ประมาณ 2,000-5,000 ตารางเมตร ลูกค้าต้องบริการตนเองไม่มีพนักงานคอยแนะนำ ท่าเลที่ตั้งมักยึดแหล่งชุมชนเป็นหลัก

ภาพที่ 2.25 แสดงตัวอย่างซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket)

(<https://www.smeleader.com> และ <https://TravelJournalist.com>)

4) ร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store หรือ Gas Store) เป็นร้านค้าปลีกประเภทบุคคลทั่วไป มีพื้นที่ขนาด 15 - 500 ตารางเมตร เน้นการจัดร้านการบริหารจัดการที่ทันสมัย สินค้าที่วางจำหน่ายเป็นสินค้ากลุ่มอาหารและของใช้ประจำวัน จำนวนสินค้าไม่เกิน 5,000 รายการ ส่วนใหญ่ร้านสะดวกซื้อจะกระจายไปตามชุมชนหรือแหล่งชุมนุมของคนทั่วไป เช่น บริเวณใกล้กับป้ายรถเมล์ บริเวณใกล้ตลาด เน้นการเปิดบริการ 24 ชั่วโมง เช่น ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น (7-Eleven) เป็นต้น ปัจจุบันได้ขยายธุรกิจไปตั้งอยู่ในบริเวณของสถานีบริการน้ำมันในรูปแบบของ Gas Store เนื่องจากต้นทุนในการประกอบธุรกิจสูง ทำให้สินค้าในร้านสะดวกซื้อค่อนข้างแพงและจะเน้นไปที่สินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่มีความสะดวกในการรับประทาน เช่น ขนมปัง อาหารสำเร็จรูป ไส้กรอก ซาลาเปา ลูกชิ้นเสียบไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ในปัจจุบันยังเพิ่มช่องทางการทำธุรกิจบริการรับชำระเงินค่าสาธารณูปโภค และใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าบัตรเครดิต เป็นต้น

ภาพที่ 2.26 แสดงตัวอย่างร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store)

(<https://food.mthai.com> และ <https://it.wikipedia.org>)

5) ร้านค้าปลีกในรูปแบบการขายส่ง (Cash and Carry) รูปแบบการขายแบบต้องเป็นสมาชิกในประเทศไทยมีเพียงแห่งเดียว คือ แม็คโคร (Makro) ซึ่งเดิมสมาชิกเป็นร้านค้าปลีกรายย่อย แต่ต่อมารการแข่งขันสูงมากขึ้น จึงเปิดให้ประชาชนทั่วไปเป็นสมาชิกได้ จึงกลายมาเป็นการค้าปลีกในรูปแบบพิเศษ เน้นขายสินค้าราคาถูก ซื้องครั้งละเป็นจำนวนมาก เช่น ครั่งโหล ทั้งโหล กระสอบใหญ่ เป็นต้น ลูกค้าต้องบริการตนเอง รับเงินสด มีจุดรับชำระเงินจุดเดียวเหมือนกับ Discount Store เน้นราคาถูก พื้นที่ขาย 10,000-15,000 ตารางเมตร สินค้า 60,000-70,000 รายการ และเน้นสินค้าอุปโภคบริโภคประจำวัน

ภาพที่ 2.27 แสดงตัวอย่างร้านค้าปลีกในรูปแบบการขายส่ง (Cash and Carry)

(<https://foodclicks.nl> และ <https://www.workventure.com>)

6) ร้านค้าปลีกขายสินค้าเฉพาะอย่างหรือสินค้าพิเศษ (Specialty Store หรือ Brand Specialty) เป็นร้านร้านค้าปลีกที่เน้นขายสินค้าเฉพาะด้าน ที่มีคุณภาพ ราคาสูง มีพนักงานคอยให้คำแนะนำ พื้นที่ขาย ประมาณ 200-1,000 ตารางเมตร บางร้านมีสินค้าที่มีตราสินค้าของตนเองจำหน่าย เช่น มาร์กแอนด์สเปนเซอร์ (Marks & Spencer) บู้ทส์ (Boots) วัตสัน (Watson) ซูเปอร์สปอร์ต (Super Sports) เป็นต้น ร้านค้าประเภทนี้มีสินค้าประมาณ 1,000-2,000 รายการ ที่ตั้งใจกลางเมืองหรือย่านชุมชนธุรกิจ อาจอยู่ในอาคารเดียวกับห้างสรรพสินค้าหรือชั้นล่างของอาคารพาณิชย์

ภาพที่ 2.28 แสดงตัวอย่างร้านค้าปลีกขายสินค้าเฉพาะอย่างหรือสินค้าพิเศษ (Specialty Store)

(<https://www.dreamstime.com> และ <http://www.promotiontoyou.com>)

7) ร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างเน้นราคาถูก (Category Killer) ร้านค้าประเภทนี้คล้าย ๆ กับร้านค้าปลีกประเภทที่ 6 แต่เน้นราคาถูก สินค้าจะหลากหลายในประเภทของสินค้าหมวดหมู่เดียวกัน พื้นที่ขายตั้งแต่ 2,000-10,000 ตารางเมตร ทำเลที่ตั้งใจกลางเมืองหรือย่านธุรกิจ อาจอยู่ในอาคารเดียวกับห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้าหรือชั้นล่างของ อาคารพาณิชย์มีพนักงานคอยให้บริการ จำนวนสินค้า 1,000-6,000 รายการ เรียกอีกอย่างได้ว่า Low Price Specialty Store เช่น ออฟฟิศเมท (OfficeMate) เพาเวอร์บาย (Power Buy) ออฟฟิศดีโป (Office Depot) เป็นต้น

ภาพที่ 2.29 แสดงตัวอย่างร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างเน้นราคาถูก(Category Killer)

(<http://www.soidb.com> และ <http://www.cynhite.com>)

นอกเหนือจากการค้าปลีกแบบใหม่ทั้ง 7 ประเภทดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันมีรูปแบบการค้าปลีกที่แตกสายจากกลุ่มซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Discount Store) เรียกว่า Discount Convenience Store โดยส่วนใหญ่เป็นร้านค้าที่มีชื่อเดียวกับซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Discount Store) นั้น ๆ ซึ่งสินค้ามีราคาถูก ร้านค้ามีขนาดเล็กและสามารถเข้าถึงได้ง่ายตามลักษณะของร้านสะดวกซื้อ เช่น ร้านเทสโก้โลตัส เอ็กซ์เพรส (Tesco Lotus Express) ร้านบิ๊กซี มาร์เก็ต (Big C Market) ร้านดังกล่าวมีทั้งที่ตั้งอยู่อย่างอิสระริมถนนสายหลัก

และสายรองของชุมชน และตั้งอยู่ในสถานบริการน้ำมันน้ำมันต่าง ๆ และสำหรับรูปแบบการค้าปลีกเป็น ศูนย์การค้า (Shopping Center) ก็มีการปรับตัวเปลี่ยนรูปแบบเป็นห้างสรรพสินค้าชุมชน (Community Mall) ซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณย่านชุมชนชานเมือง

ผู้ประกอบการร้านค้าปลีก รวมทั้งบริษัทผู้ผลิตส่วนใหญ่ มีการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์มากยิ่งขึ้น ทั้งการตั้งร้านค้าออนไลน์ของตนเอง เช่น www.central.co.th, www.robinson.co.th เป็นต้น และการเข้าร่วมกับห้างสรรพสินค้าออนไลน์หรือแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ (Platform Ecommerce) ชื่อต่าง เช่น ลาซาด้า (Lazada) ช้อปปี้ (Shopee) เป็นต้น ตลอดจนมีการจัดโปรโมชั่นขึ้นทุกเดือน เช่น การจัดส่งฟรี การแจกโค้ดส่วนลด การร่วมมือกับบัตรเครดิตต่าง ๆ เป็นต้น ร้านค้าต่าง ๆ มีการแข่งขันทางด้านราคามากขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค ส่วนบริษัทผู้ผลิตได้หันมาจำหน่ายสินค้าในราคาปลีกให้กับผู้บริโภคโดยตรงอีกด้วยเช่นกัน

2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก-ค้าส่ง

ในหัวข้อนี้จะเป็นการกล่าวสรุปถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีก-ค้าส่ง ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ในพื้นที่บางส่วนของท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548 และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง

2.3.1 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499

การประกอบธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งนับเป็นกิจการที่เป็นพาณิชย์กิจการตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 มาตรา 6 โดยเข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ 1 “การซื้อ การขายฯ” ซึ่งต้องจดทะเบียนพาณิชย์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ณ ท้องที่นั้น ๆ ที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ และหากสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ประกอบการค้าปลีก-ค้าส่งต้องไปจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ การยื่นขอจดทะเบียนพาณิชย์ดังกล่าวผู้ประกอบการต้องยื่นขอภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เริ่มประกอบกิจการนั้น

รายการที่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งต้องเสนอเพื่อยื่นขอจดทะเบียนพาณิชย์ ได้แก่

- 1) ชื่อ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ และตำบลที่อยู่ของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ
- 2) ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ
- 3) ชนิดแห่งพาณิชย์กิจ
- 4) จำนวนเงินทุนซึ่งนำมาใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจเป็นประจำ
- 5) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ สาขา โรงเก็บสินค้าและตัวแทนค้าต่าง ๆ
- 6) ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ตำบลที่อยู่ และจำนวนทุนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน

และจำนวนเงินทุนของห้างหุ้นส่วน

- 7) จำนวนเงินลงทุน จำนวนหุ้น และมูลค่าหุ้นของบริษัทจำกัด จำนวนและมูลค่าหุ้นที่บุคคลแต่ละสัญชาติถืออยู่

- 8) วันที่เริ่มต้นประกอบพาณิชย์กิจในประเทศไทย
- 9) วันที่ขอจดทะเบียนพาณิชย์
- 10) ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ ชื่อสัญชาติ และตำบลที่อยู่ของผู้โอนพาณิชย์กิจให้ วันที่และเหตุที่ได้รับโอน

2.3.2 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

กฎหมายการแข่งขันทางการค้าได้เริ่มมีการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติป้องกันการการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. 2490 และพัฒนามาเป็นพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 แล้วจึงมีการแยกประเด็นระหว่างการป้องกันการผูกขาดและการกำหนดราคาสินค้า และตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ต่อมา ได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เนื่องจาก กฎหมายดังกล่าวได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน และมีบทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับรูปแบบและพฤติกรรมการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งมีการปรับปรุงมาตรการในการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีองค์การกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าที่มีความคล่องตัวและมีความเป็นอิสระ ซึ่งจากเดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นภายในกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จึงไม่มีความคล่องตัวและขาดความเป็นอิสระในการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้า ทั้งนี้ เพื่อให้ทันต่อพัฒนาการของรูปแบบและพฤติกรรมการประกอบธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงมีการตราพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2560 บังคับใช้ในเรื่องดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ได้กำหนดนิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง คือ

“ธุรกิจ” หมายความว่า กิจการอันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางการค้าในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การเงิน การประกันภัย และการบริการ และให้หมายความรวมถึงกิจการอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้จำหน่าย ผู้ผลิตเพื่อจำหน่าย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย ผู้ซื้อเพื่อผลิตหรือจำหน่ายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการในธุรกิจ

“สินค้า” หมายความว่า สิ่งของที่ใช้ในการอุปโภคหรือบริโภค รวมทั้งเอกสารแสดงสิทธิในสิ่งของนั้น

“บริการ” หมายความว่า การรับจัดทำกรงาน การให้สิทธิใด ๆ การให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สิน หรือกิจการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น แต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงาน

“ราคา” หมายความว่า ราคาสินค้า และให้หมายความรวมถึงค่าตอบแทนสำหรับการให้บริการด้วย

“ตลาด” หมายความว่า ตลาดที่เกี่ยวข้องในสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันหรือที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ โดยให้พิจารณาด้านคุณลักษณะ ราคา หรือวัตถุประสงค์การใช้งานของสินค้าหรือบริการ และด้านพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ

“ผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งหรือหลายรายในตลาดใดตลาดหนึ่ง ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายเกินกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยให้นำปัจจัยสภาพการแข่งขันของตลาดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างแล้วแต่กรณี มาประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนเกณฑ์ส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายอย่างน้อยหนึ่งครั้งภายในระยะเวลาสามปีนับแต่วันออกประกาศ การนับส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายของผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่ง

ซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ให้นำส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายในตลาดใดตลาดหนึ่งของบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจที่มีความสัมพันธ์กัน ทางนโยบายหรืออำนาจสั่งการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดด้วย และให้ถือว่าบรรดา ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายดังกล่าวเป็นผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด

“ปัจจัยสภาพการแข่งขัน” หมายความว่า จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจในตลาด จำนวนเงินลงทุน การเข้าถึงปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ช่องทางการจัดจำหน่าย เครือข่ายในการประกอบธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบธุรกิจ กฎระเบียบของภาครัฐ และปัจจัยอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2) กำหนดให้มี “คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า” ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ผ่านการคัดเลือก โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และให้เลขาธิการเป็นเลขานุการคณะกรรมการ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมที่สำคัญ คือ ต้องเป็นผู้ที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี ในสาขานิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี อุตสาหกรรม การบริหารธุรกิจ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือในสาขาอื่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำกับดูแล การแข่งขันทางการค้า กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียง 2 วาระ

ทั้งนี้ ในการแต่งตั้งกรรมการฯ ให้มีคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งจำนวน 9 คน ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ประธานกรรมการสภาพการการค้าแห่งประเทศไทย และประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

3) ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (2) ติดตามพฤติกรรมของผู้ประกอบการที่อาจก่อให้เกิดการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้และรายงานต่อคณะกรรมการ
- (3) ศึกษา คำนคว้า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับสินค้า การบริการ และพฤติกรรมในการประกอบธุรกิจรวมทั้งเสนอแนะแนวทางและให้ความเห็นในการส่งเสริม พัฒนาและกำกัับดูแลการประกอบธุรกิจ
- (4) จัดทำฐานข้อมูลขนาดตลาดสินค้าหรือบริการที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการผูกขาดตลาดตามที่คณะกรรมการกำหนด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (5) รับเรื่องร้องเรียนที่บุคคลใดอ้างว่าได้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ และดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องที่ร้องเรียนให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณา ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (6) ถูกรวมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินใด ๆ
- (7) ก่อตั้งสิทธิหรือทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน
- (8) แลกเปลี่ยนข้อมูล ร่วมดำเนินการในการเจรจา ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงาน
- (9) จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า

(10) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(11) รับค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎหมาย และค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรายได้จากการดำเนินงาน

(12) เผยแพร่ผลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการต่อสาธารณชน

(13) จัดทำรายงานประจำปีแสดงผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะกรรมการและ สำนักงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(14) ปฏิบัติการตามประกาศ ระเบียบ มติของคณะกรรมการ และปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

(15) ปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน

สำนักงานฯ มีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจนเป็นผู้แทนสำนักงานในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

4) การป้องกันการผูกขาดและการค้าที่ไม่เป็นธรรม

การป้องกันการผูกขาดและการค้าที่ไม่เป็นธรรมโดยเฉพาะเรื่องของการรวมธุรกิจ ซึ่งหมายความรวมถึง การควบรวมระหว่างผู้ผลิตรวมกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายรวมกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตรวมกับผู้จำหน่าย หรือผู้บริการรวมกับผู้บริการ โดยแบ่งแยกการรวมธุรกิจออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 การรวมธุรกิจที่ส่งผลให้มีการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญในตลาด ให้แจ้งต่อคณะกรรมการภายใน 7 วันนับแต่วันที่รวมธุรกิจ หรือแบบที่ 2 หากควบรวมแล้วทำให้เกิดการผูกขาดหรือมีอำนาจเหนือตลาด ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ซึ่งจะพิจารณาตามความจำเป็นทางธุรกิจ ประโยชน์ต่อการส่งเสริมการประกอบธุรกิจ การไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง และการไม่กระทบต่อผู้บริโภคส่วนรวม ทั้งนี้ คณะกรรมการจะต้องสรุปเรื่องให้ได้ภายใน 90 วัน และขยายเวลาได้อีก 15 วัน โดยต้องระบุเหตุในการอนุญาตการรวมธุรกิจไว้ด้วย หากผู้ประกอบการไม่เห็นด้วยกับคำสั่ง มีสิทธิฟ้องศาลปกครองได้ภายใน 60 วัน พร้อมกันนี้ ได้มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการขออนุญาตรวมธุรกิจ ครั้งละ 250,000 บาท การขอให้วินิจฉัย ครั้งละ 50,000 บาท และค่าคัดหรือรับรองสำเนาคำสั่ง หน้าละ 100 บาท จากเดิมที่ไม่มี

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฯ ยังได้กำหนดบทลงโทษ ทั้งโทษอาญาและโทษทางปกครองสำหรับกรณีและผู้ประกอบการกระทำความผิด ไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น การกำหนดเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมหรือแทรกแซงการกระทำของผู้อื่น กรณีผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมกั๊กกัน ทำให้เกิดการผูกขาด เช่น กำหนดราคา กำหนดเงื่อนไข จำกัดปริมาณสินค้า หรือดำเนินการในลักษณะสมรู้กัน เพื่อลดคุณภาพสินค้าหรือบริการ เป็นต้น รวมทั้งการกระทำผิดเกี่ยวกับการรวมธุรกิจ เช่น การไม่แจ้งผลการรวมธุรกิจภายใน 7 วัน เป็นต้น

2.3.3 ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ.

ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้กำกับดูแลโดยตรงกับการดำเนินธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อาศัยกฎหมายที่มีอยู่ในการดูแลการดำเนินธุรกิจการค้าปลีกและค้าส่ง ซึ่งได้แก่ กฎหมายผังเมืองและกฎหมายควบคุมอาคาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องขออนุญาตปลูกสร้างอาคารประเภท

ดังกล่าว และกฎหมายเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า ที่ดูแลให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเอง และระหว่างผู้ประกอบการกับประชาชนผู้บริโภค

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้เสนอหลักการกฎหมายการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ต่อคณะรัฐมนตรีครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2544 เนื่องจากปัญหาการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจร้านค้าปลีก-ค้าส่งสมัยใหม่ (Modern Trade) กระทบต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนผู้ค้าปลีก-ค้าส่งดั้งเดิม หลายแห่งต้องปิดกิจการ วิถีตลาดและวิถีชีวิตแบบพอเพียงและพึ่งพาอาศัยกันแบบดั้งเดิมถูกทำลาย ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นการใช้จ่ายเกินความจำเป็น และยังไม่มียกกฎหมายควบคุมที่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนเป็นข้อร้องเรียนสรุปความต้องการในการแก้ไขคือการหยุดการขยายสาขาของธุรกิจร้านค้าปลีก-ค้าส่งสมัยใหม่ (Modern Trade) การแก้ไขปัญหาคือความไม่เป็นธรรมทางการค้าโดยเฉพาะการจำหน่ายสินค้าต่ำกว่าทุน และความต้องการให้มีกฎหมายค้าปลีก-ค้าส่ง

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ. ที่กระทรวงพาณิชย์ ได้ยกร่างไว้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและสาระสำคัญ โดยสรุป ดังนี้

1) หลักการ

- เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งรายใหญ่ รายเล็กอยู่ร่วมกันได้ภายใต้กฎกติกาการแข่งขันที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย
- เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถแข่งขันได้

2) สาระสำคัญ

(1) ขอบเขตการกำกับดูแลเฉพาะ

- สินค้าอุปโภคบริโภค ที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่
- ประเภทธุรกิจ ที่มีปัญหาการแข่งขันกับโชห่วย ยกเว้นธุรกิจบางประเภท
- ขนาดธุรกิจที่ต้องขออนุญาตได้แก่ ธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งที่มีพื้นที่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไปธุรกิจที่มีรายได้รวมทุกสาขา 1,000 ล้านบาทขึ้นไป และธุรกิจที่ได้รับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของธุรกิจที่มีพื้นที่หรือรายได้ที่กำหนด

(2) มาตรการการกำกับดูแล

- กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขแต่ละประเภท แยกจากกัน
- กำหนดหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ สถานที่ตั้ง วันเวลา เปิด-ปิด การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก หลักเกณฑ์เงื่อนไขอื่นที่จำเป็นและผู้ที่ประกอบธุรกิจอยู่ก่อนกฎหมายบังคับใช้ให้ประกอบธุรกิจต่อไปได้ แต่ต้องมาขออนุญาตและปฏิบัติตามกฎกระทรวง

(3) กลไกและขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมาย

- การออกกฎกระทรวง คณะกรรมการให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- การขออนุญาต ได้กำหนดให้อธิบดีกรมการค้าภายในเป็นผู้อนุญาตสำหรับการขออนุญาตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุญาตกรณีการขออนุญาตในพื้นที่ต่างจังหวัด

ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละพื้นที่จะมีการออกกฎกระทรวงการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งในพื้นที่ต่าง ๆ อีก ซึ่งตัวอย่างกฎกระทรวงการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1) การกำหนดแยกประเภทธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งที่อยู่ในเป้าหมาย

ในระยะแรก เป้าหมายเฉพาะ 4 ประเภทที่มีผลกระทบต่อโซ่ห่วง ได้แก่ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ (Hypermart/Discount Store/Supercenter) ร้านค้าเงินสดและบริการตนเอง (Cash & Carry) ร้านสรรพอาหาร (Supermarket) ร้านสะดวกซื้อประเภท Discount Convenience Store และ Convenience Store ทั้งนี้ มีประเภทธุรกิจที่ไม่ได้อยู่ในเป้าหมายมี 3 ประเภท ได้แก่ห้างสรรพสินค้า (Department Store)ร้านจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่าง (Special Store)ร้านจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่างราคาถูก (Category Killer)

2) กำหนดแยกประเภทธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง

3) กำหนดหลักเกณฑ์ฯ การประกอบธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งแต่ละประเภท เช่น

(1) กรณีร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ (Hypermart/Discount Store/Supercenter) และร้านค้าเงินสดและบริการตนเอง (Cash & Carry) บริเวณที่ตั้งห่างเขตเทศบาลไม่น้อยกว่า 12 กิโลเมตร ความหนาแน่นประชากรรวมผู้เดินทางเข้าออกและนักท่องเที่ยวในอำเภอ ไม่น้อยกว่า 100,000 คน / 1 แห่งมีการกำหนดรายได้ต่อหัวของประชากรและจำนวนร้านค้าเดิมที่มีอยู่ในบริเวณดังกล่าวเวลาเปิด/ปิดไม่เกินวันละ 12 ชั่วโมงมีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 20 ตารางเมตร และมีการจัดระบบจราจรไม่ให้ติดขัด

(2) กรณีร้านสรรพอาหาร (Supermarket) บริเวณที่ตั้งห่างเขตเทศบาลไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร ความหนาแน่นประชากรรวมผู้เดินทางเข้าออกและนักท่องเที่ยวในอำเภอ ไม่น้อยกว่า 50,000 คน / 1 แห่งมีการกำหนดรายได้ต่อหัวของประชากรและจำนวนร้านค้าเดิมที่มีอยู่ในบริเวณดังกล่าวเวลาเปิด/ปิดไม่เกินวันละ 12 ชั่วโมงมีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 20 ตารางเมตร และมีการจัดระบบจราจรไม่ให้ติดขัด

(3) กรณีร้านสะดวกซื้อประเภท Discount Convenience Store ซึ่งเป็นรูปแบบการค้าปลีกที่แตกสายจากกลุ่มซูเปอร์เซ็นเตอร์โดยมีลักษณะผสมระหว่างการค้าปลีกแบบสะดวกซื้อแต่สินค้ามีราคาถูก บริเวณที่ตั้งห่างเขตเทศบาลไม่น้อยกว่า 500 เมตร ความหนาแน่นประชากรรวมผู้เดินทางเข้าออกและนักท่องเที่ยวในอำเภอ ไม่น้อยกว่า 10,000 คน / 1 แห่งมีการกำหนดรายได้ต่อหัวของประชากรและจำนวนร้านค้าเดิมที่มีอยู่ในบริเวณดังกล่าวเวลาเปิด/ปิดไม่เกินวันละ 15 ชั่วโมงไม่มีข้อกำหนดเรื่องที่จอดรถ

(4) กรณีร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store) ไม่มีข้อกำหนดเรื่องระยะห่าง ระยะเวลาเปิด/ปิด และที่จอดรถ แต่กำหนดความหนาแน่นประชากรรวมผู้เดินทางเข้าออกและนักท่องเที่ยวในอำเภอ ไม่น้อยกว่า 3,000 คน / 1 แห่ง

อย่างไรก็ดี ความคืบหน้าในเรื่องการออกพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งนั้น กระทรวงพาณิชย์ได้มีการว่าจ้างมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการร่างกฎหมายดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามรายงานการศึกษาเรื่อง โครงสร้างธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา จัดทำโดยคณะกรรมการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เพื่อพิจารณา โดยเห็นว่า ควรมีการออกกฎหมายประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง เป็นมาตรการกำกับดูแลและส่งเสริมธุรกิจการค้าปลีกค้าส่งดั้งเดิมให้สามารถประกอบธุรกิจและคงอยู่ได้ในระบบการค้าสมัยใหม่

ผลการศึกษาดังกล่าว มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ระบุว่า ประเทศไทยยังไม่มีควมจำเป็นต้องออกกฎหมายค้าปลีกเพื่อมาควบคุมร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ หรือร้านสะดวกซื้อสมัยใหม่ เนื่องจากการเติบโตของห้างร้านเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากการผูกขาด แต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบร้านค้าปลีก ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันร้านค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่ได้ขยายตัวครอบคลุมทุกพื้นที่ และผู้ประกอบการ

ที่เป็นกลุ่มผู้ค้ารายย่อย หรือขนาดกลาง ได้มีการพัฒนาทั้งการจัดร้าน การจัดวางสินค้าและการจำหน่าย โดยมี การรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง และความสามารถในการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นประโยชน์กับ ผู้บริโภค ทำให้การออกกฎหมายเพื่อควบคุมการขยายตัวของธุรกิจค้าปลีก จึงต้องระมัดระวังไม่ให้กระทบต่อ บรรยากาศและภาพรวมเศรษฐกิจการค้า และการพัฒนาของผู้ประกอบการรายย่อย นอกจากนี้ การมีผลบังคับใช้ ของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ยังสามารถช่วยกำกับพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรมทางการค้า ต่าง ๆ ได้ตามหลักสากล และสำหรับการพัฒนาผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อยที่ผ่านมา นั้น กระทรวงพาณิชย์ ได้จัดทำโครงการธงฟ้าประชารัฐ โครงการพัฒนาค้าส่งค้าปลีกไทยให้เข้มแข็งและยั่งยืน และการพัฒนาค้าปลีก ชุมชน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการสามารถแข่งขันระดับโลกได้ และเพื่อยกระดับขีดความสามารถ ของผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขัน กับร้านค้าปลีกค้าส่งขนาดใหญ่ได้³

2.3.4 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 ได้กำหนดการวิเคราะห์ศัพท์ ซึ่งมี ส่วนที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์กรรมประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง คือ

“อาคารพาณิชย์” หมายความว่า อาคารที่ใช้ประโยชน์ในการพาณิชย์กรรมหรือบริการธุรกิจ หรือ อุตสาหกรรม ที่ใช้เครื่องจักรที่มีกำลังการผลิตเทียบไม่เกิน 5 แรงม้า

“อาคารสรรพสินค้า” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่มีพื้นที่สำหรับแสดง หรือขายสินค้าต่าง ๆ และมีพื้นที่ตั้งแต่ 300 ตารางเมตรขึ้นไป โดยมีการแบ่งส่วนของอาคารตามประเภทของ สินค้าหรือตามเจ้าของพื้นที่ ไม่ว่าจะการแบ่งส่วนนั้นจะทำให้ลักษณะของการกั้นเป็นห้องหรือไม่ก็ตาม โดยให้ หมายความรวมถึงอาคารแสดงสินค้าด้วย

สำหรับข้อกำหนดในการก่อสร้างอาคารที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์กรรมประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติฯ ได้กำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์โดยทั่วไปที่ต้องถือปฏิบัติตาม ได้แก่

หมวดที่ 2 หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาต การดำเนินการแจ้งการออก ใบรับรองและใบแทน

หมวดที่ 3 ลักษณะต่าง ๆ ของอาคาร

หมวดที่ 4 บันไดและบันไดหนีไฟ

หมวดที่ 5 แนวอาคารและระยะต่าง ๆ

หมวดที่ 8 แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการประปา ไฟฟ้า ก๊าซ และการป้องกันอัคคีภัย

หมวดที่ 10 กำลังวัสดุและน้ำหนักบรรทุก

หมวดที่ 11 การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนและเคลื่อนย้ายอาคาร

สำหรับหมวดที่มีข้อกำหนดเกี่ยวข้องกับอาคารพาณิชย์ และอาคารสรรพสินค้าโดยเฉพาะ ได้แก่

หมวดที่ 6 แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม

หมวดที่ 7 ระบบการจัดแสงสว่าง การระบายอากาศ การระบายน้ำและการจัดการมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล

หมวดที่ 9 อาคารจอดรถ ที่จอดรถ ที่กัลบริด และทางเข้าออกของรถ

³ไทยรัฐ, เบรกออกกฎหมายคุมค้าปลีก ผลการศึกษาที่ตีอาไรไอซ์ชี้ชัดธุรกิจไม่ได้ผูกขาด, 2 กรกฎาคม 2561 เวลา 8.08 น.

รายละเอียดของข้อกำหนดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จาก ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

2.3.5 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้ อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ในพื้นที่บางส่วนของท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2548

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร บางชนิดหรือบางประเภท ในพื้นที่บางส่วนของท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2548ได้กำหนดข้อกำหนดในการ ก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีก-ค้าส่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) นิยาม

“อาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีก-ค้าส่ง” หมายความว่า อาคารที่ใช้ประโยชน์เพื่อ การพาณิชย์กรรมในอาคารหลังเดียวหรือหลายหลัง ที่มีพื้นที่ใช้สอยอาคารรวมกันเพื่อประกอบกิจการขายปลีก ขายส่งสินค้าอุปโภคและบริโภคหลากหลายประเภทที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ 300 ตารางเมตรขึ้นไป แต่ไม่หมายความรวมถึงตลาดตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และอาคารที่ใช้เฉพาะเพื่อส่งเสริมหรือ จำหน่ายสินค้าซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ หรือผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2) การกำหนดพื้นที่และข้อกำหนด ภายในบริเวณแนวเขตตามแผนที่ท้ายข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฯ โดยกำหนดบริเวณ ดังนี้

(1) บริเวณที่ 1 (ได้แก่ พื้นที่กรุงเทพมหานครรอบนอก ที่ไม่ใช่บริเวณที่ 2, 3 และ 4) ห้ามก่อสร้าง อาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีก-ค้าส่งใด ๆ

(2) บริเวณที่ 2 ห้ามก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีก-ค้าส่ง เว้นแต่อาคาร พาณิชยกรรมค้าปลีก-ค้าส่งที่มีพื้นที่ใช้สอยอาคารรวมกันเพื่อประกอบกิจการขายปลีกขายส่งสินค้าอุปโภคและ บริโภคหลายประเภทที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ 300 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร แต่ทั้งนี้จะต้อง เป็นไปตามข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(2.1) ที่ดินแปลงที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคารจะต้องอยู่ติดถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทาง ไม่น้อยกว่า 20 เมตร และจะต้องบรรจบกับถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางที่เท่ากันหรือมากกว่า

(2.2) แนวศูนย์กลางปากทางเข้าออกของรถยนต์ต้องอยู่ห่างจากทางร่วมทางแยกที่เป็น ทางบรรจบกันของถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางตั้งแต่ 12 เมตรขึ้นไป ไม่น้อยกว่า 100 เมตร

(2.3) มีที่ว่างด้านหน้าอาคารห่างจากเขตที่ดินของผู้อื่นหรือเขตทางของถนนสาธารณะ ไม่น้อยกว่า 30 เมตร โดยวัดระยะจากขอบนอกสุดของอาคารถึงเขตที่ดินของผู้อื่นหรือริมเขตทางด้านที่ติดกับ แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคาร

(2.4) มีที่ว่างด้านข้างและด้านหลังของอาคารห่างจากเขตที่ดินของผู้อื่นหรือเขตทางของ ถนนสาธารณะไม่น้อยกว่า 6 เมตร โดยวัดระยะจากขอบนอกสุดของอาคารถึงเขตที่ดินของผู้อื่นหรือริมเขต ทางด้านที่ติดกับแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคาร

(2.5) มีที่ว่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคาร โดยมีพื้นที่ ที่จัดเป็นสวนหรือปลูกต้นไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ว่าง

(2.6) ต้องมีระยะห่างจากแนวเขตที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งศาสนสถาน โบราณสถานสถานศึกษา หรือโรงพยาบาล ไม่น้อยกว่า 500 เมตร โดยวัดระยะจากขอบนอกสุดของแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคาร ถึงแนวเขตที่ดินของสถานที่ดังกล่าว

(2.7) ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีกฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำ

(2.8) ต้องมีแผนผังการจัดการจราจรและแนวทางแก้ไขผลกระทบด้านการจราจรที่ได้รับความเห็นชอบจากกรุงเทพมหานคร กรณีมีที่จอดรถยนต์ตั้งแต่ 100 คันขึ้นไป

(2.9) ต้องมีหนังสือเห็นชอบในหลักการให้ลดระดับคันหินทางเท้าและทำทางเชื่อมในที่สาธารณะจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(2.10) ต้องมีใบอนุญาตให้สร้างทาง ถนน หรือสิ่งอื่นใดในเขตทางหลวง เพื่อเป็นทางเข้าออกทางหลวง ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น

(3) บริเวณที่ 3 ห้ามก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีก-ค้าส่ง เว้นแต่อาคารพาณิชย์กรรมค้าปลีก-ค้าส่งที่มีพื้นที่ใช้สอยอาคารรวมกันเพื่อประกอบกิจการขายปลีกขายส่งสินค้าอุปโภคและบริโภคหลายประเภทที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ 300 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(3.1) ที่ดินแปลงที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคารจะต้องอยู่ติดถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตร และจะต้องบรรจบกับถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางที่เท่ากันหรือมากกว่า

(3.2) แนวศูนย์กลางปากทางเข้าออกของรถยนต์ต้องอยู่ห่างจากทางร่วมทางแยกที่เป็นทางบรรจบกันของถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางตั้งแต่ 12 เมตรขึ้นไป ไม่น้อยกว่า 200 เมตร

(3.3) มีที่ว่างด้านหน้าอาคารห่างจากเขตที่ดินของผู้อื่นหรือเขตทางของถนนสาธารณะไม่น้อยกว่า 50 เมตร โดยวัดระยะจากขอบนอกสุดของอาคารถึงเขตที่ดินของผู้อื่นหรือริมเขตทางด้านที่ติดกับแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคาร

(3.4) มีที่ว่างด้านข้างและด้านหลังของอาคารห่างจากเขตที่ดินของผู้อื่นหรือเขตทางของถนนสาธารณะไม่น้อยกว่า 6 เมตร โดยวัดระยะจากขอบนอกสุดของอาคารถึงเขตที่ดินของผู้อื่นหรือริมเขตทางด้านที่ติดกับแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคาร

(3.5) มีที่ว่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคาร โดยมีพื้นที่ที่จัดเป็นสวนหรือปลูกต้นไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ว่าง

(3.6) ต้องมีระยะห่างจากแนวเขตที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งศาสนสถาน โบราณสถานสถานศึกษา หรือโรงพยาบาล ไม่น้อยกว่า 500 เมตร โดยวัดระยะจากขอบนอกสุดของแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคารถึงแนวเขตที่ดินของสถานที่ดังกล่าว

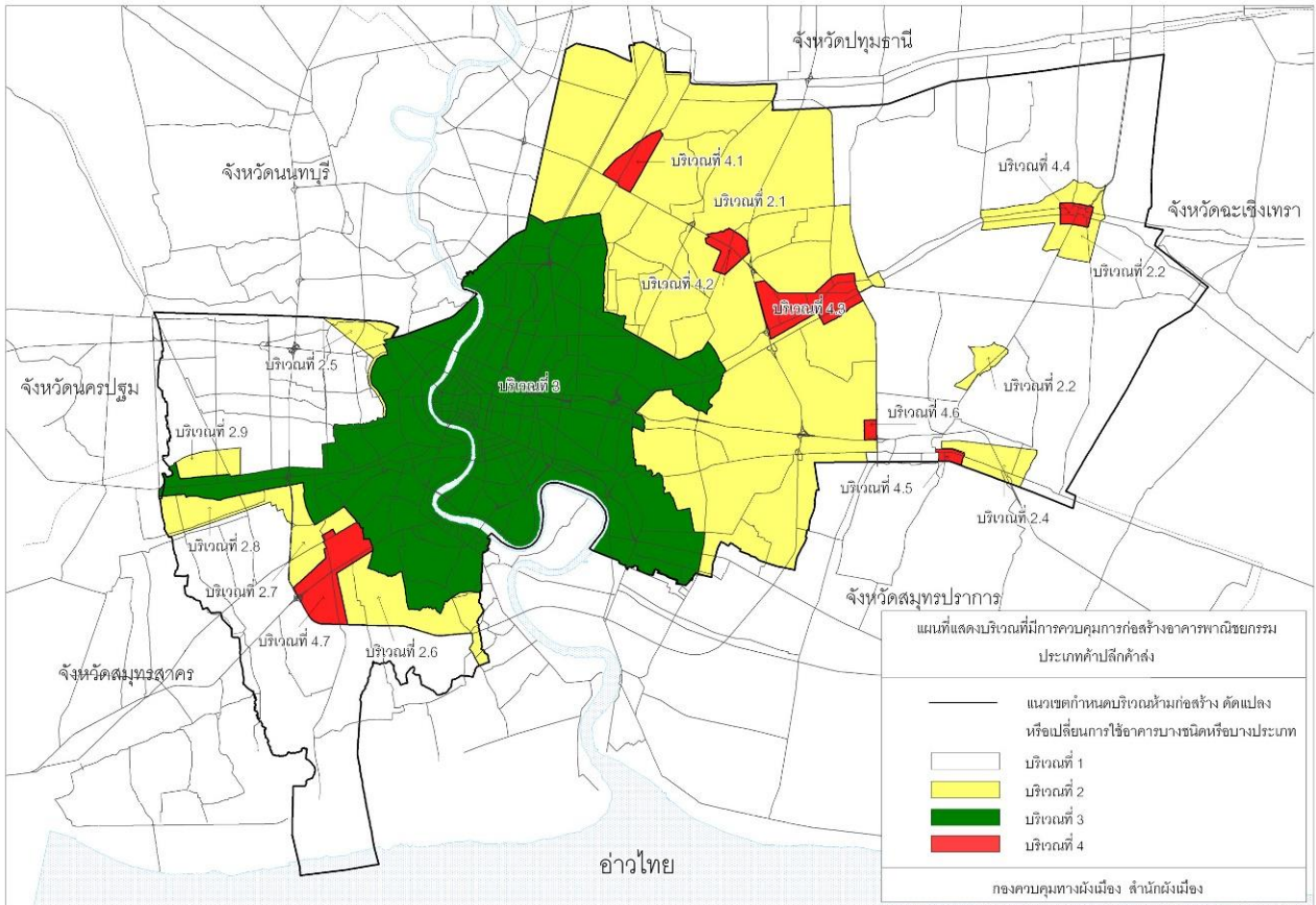
(3.7) ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีกฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำ

(3.8) ต้องมีแผนผังการจัดการจราจรและแนวทางแก้ไขผลกระทบด้านการจราจรที่ได้รับความเห็นชอบจากกรุงเทพมหานคร กรณีมีที่จอดรถยนต์ตั้งแต่ 100 คันขึ้นไป

(3.9) ต้องมีหนังสือเห็นชอบในหลักการให้ลดระดับคันหินทางเท้าและทำทางเชื่อมในที่สาธารณะจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(3.10) ต้องมีใบอนุญาตให้สร้างทาง ถนน หรือสิ่งอื่นใดในเขตทางหลวง เพื่อเป็นทางเข้าออกทางหลวง ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น

(4) บริเวณที่ 4 ห้ามก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีก-ค้าส่งที่มีพื้นที่ใช้สอยอาคารรวมกันเพื่อประกอบกิจการขายปลีกขายส่งสินค้าอุปโภคและบริโภคหลายประเภทที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เกิน 4,000 ตารางเมตรขึ้นไป เว้นแต่จะดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดเช่นเดียวกับบริเวณที่ 2

ภาพที่ 2.3 แสดงบริเวณที่มีการควบคุมการก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีก-ค้าส่ง

2.3.6 ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพาณิชย์กรรม

ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง นำเสนอเฉพาะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมโดยเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้นจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามขนาดของพื้นที่ประกอบการ ดังนี้

1) พาณิชยกรรมประเภทห้องแถว ตึกแถว และพาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ประกอบการ ไม่เกิน 5,000 ตารางเมตรซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็กถึงขนาดกลางที่มีพื้นที่ประกอบการ เงินลงทุน และการจ้างงานไม่สูงมากนักอธิบายตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

(1) ที่ดินประเภท ย.1 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 100 ตารางเมตร ซึ่งไม่ใช่ห้องแถวหรือตึกแถว

(2) ที่ดินประเภท ย.2 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 100 ตารางเมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมประเภทห้องแถวหรือตึกแถวที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 300 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร และมีที่ว่างด้านหน้าอาคารไม่น้อยกว่า 6 เมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 500 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตรและมีที่ว่างด้านหน้าอาคารไม่น้อยกว่า 6 เมตร

(3) ที่ดินประเภท ย.3 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 300 ตารางเมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมประเภทห้องแถวหรือตึกแถวที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 12 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้ามหานคร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 500 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้ามหานคร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้ามหานคร

(4) ที่ดินประเภท ย.4 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้ามหานคร

(5) ที่ดินประเภท ย.5 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 5,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้ามหานคร

(6) ที่ดินประเภท ย.6 - ย.7 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง) ที่ดินประเภท ย.8 - ย.10 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก) และที่ดินประเภท พ.1 - พ.5 (ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 5,000 ตารางเมตร

(7) ที่ดินประเภท อ.1 (ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 300 ตารางเมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 500 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตร

(8) ที่ดินประเภท อ.2 (ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม) และที่ดินประเภท อ.3 (ที่ดินประเภทคลังสินค้า) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 300 ตารางเมตร

(9) ที่ดินประเภท ก.1 – ก.3 (ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรม ที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 100 ตารางเมตร ซึ่งไม่ใช่ห้องแถวหรือตึกแถว
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 300 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร และมีที่ว่างด้านหน้าอาคารไม่น้อยกว่า 6 เมตร

(10) ที่ดินประเภท ก.4 (ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรม ที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 100 ตารางเมตร ซึ่งไม่ใช่ห้องแถวหรือตึกแถว
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 300 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 500 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตร

(11) ที่ดินประเภทที่ดินประเภท ก.5 (ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรม ที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 300 ตารางเมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 500 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตร

(12) ที่ดินประเภทที่ดินประเภท ศ.1 (ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร

(13) ที่ดินประเภทที่ดินประเภท ศ.2 (ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบพาณิชย์กรรมดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรม ที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร

- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร

2) พาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 10,000 ตารางเมตรและพาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 10,000 ตารางเมตร ซึ่งจัดเป็นสถานประกอบการขนาดกลางค่อนข้างใหญ่ หรือบางแห่งเป็นสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่นั่นเองอธิบายตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

(1) ที่ดินประเภท ย.1 – ย.4 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย) ที่ดินประเภท อ.1 – อ.2 (ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม) ที่ดินประเภท อ.3 (ที่ดินประเภทคลังสินค้า) ที่ดินประเภท ก.1 – ก.3 (ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม) ที่ดินประเภท ก.4 – ก.5 (ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม) และที่ดินประเภท ศ.1 – ศ.2 (ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย) ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 10,000 ตารางเมตรและพาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 10,000 ตารางเมตร

(2) ที่ดินประเภท ย.5 – ย.6 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง) ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 10,000 ตารางเมตร แต่สำหรับการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 10,000 ตารางเมตรสามารถดำเนินการได้ หากตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

(3) ที่ดินประเภท ย.7 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง) ที่ดินประเภท ย.8 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก) และที่ดินประเภท พ.2 (ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 10,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 10,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

(4) ที่ดินที่ดินประเภท ย.9 – ย.10 (ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบพาณิชย์กรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 10,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 12 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
- การประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 10,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

(5) ที่ดินประเภท พ.1 (ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม) ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 10,000 ตารางเมตรแต่สำหรับการประกอบพาณิชย์กรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 10,000 ตารางเมตรสามารถดำเนินการได้ หากตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร หรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

(6) ที่ดินประเภท พ.3 (ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบพาณิชยกรรม ดังนี้

- การประกอบพาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 10,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 12 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตรจากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
- การประกอบพาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 10,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตรจากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

(7) ที่ดินประเภท พ.4 – พ.5 (ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม) ให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบพาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 10,000 ตารางเมตร และการประกอบพาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ประกอบการเกิน 10,000 ตารางเมตร ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

ตารางที่ 2.1 แสดงสรุปกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับกรประกอบกิจการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภท	ย.1	ย.2	ย.3	ย.4	ย.5	ย.6	ย.7	ย.8	ย.9	ย.10	พ.1	พ.2	พ.3	พ.4	พ.5
พาณิชยกรรมประเภทห้องแถว ตึกแถว	X	2	1												
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 100 ตารางเมตร															
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 300 ตารางเมตร	X	2													
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 500 ตารางเมตร	X	3	2												
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร	X	X	3												
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร	X	X	X	2											
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 5,000 ตารางเมตร	X	X	X	X	2										
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 10,000 ตารางเมตร	X	X	X	X	3	3	2	2	1	1	2	2	1		
พาณิชยกรรมพื้นที่เกิน 10,000 ตารางเมตร	X	X	X	X	X	X	3	3	2	2	X	3	3	2	2

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภท	อ.1	อ.2	อ.3	ก.1	ก.2	ก.3	ก.4	ก.5	ศ.1	ศ.2
พาณิชยกรรมประเภทห้องแถว ตึกแถว				X	X	X	X			
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 100 ตารางเมตร										
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 300 ตารางเมตร				2	2	2	2			
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 500 ตารางเมตร	2	X	X	X	X	X	3	2		
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร	3	X	X	X	X	X	X	3		
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 5,000 ตารางเมตร	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
พาณิชยกรรมพื้นที่ไม่เกิน 10,000 ตารางเมตร	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
พาณิชยกรรมพื้นที่เกิน 10,000 ตารางเมตร	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

- เงื่อนไข X = ให้อนุญาต
 1 = ให้อนุญาตตั้งอยู่ริมถนนที่มีเขตทางไม่น้อยกว่า 12 เมตร/หรืออยู่ในระยะ 500 เมตร จากสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
 2 = ให้อนุญาตตั้งอยู่ริมถนนที่มีเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร/หรืออยู่ในระยะ 500 เมตร จากสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
 3 = ให้อนุญาตตั้งอยู่ริมถนนที่มีเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตร/หรืออยู่ในระยะ 500 เมตร จากสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

2.4 รายงานการศึกษาที่เกี่ยวกับการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ที่ผ่านมา

กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมืองได้ดำเนินการจัดทำรายงานการศึกษาและสถิติจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ รายเขตในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มประเภทของรายงานได้ ดังนี้

1) รายงานการศึกษา เรื่องการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2549, พ.ศ. 2550, พ.ศ. 2552, พ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2556

2) รายงานการศึกษา เรื่องการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2550, พ.ศ. 2552, พ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2556

3) รายงานการศึกษา เรื่องการค้าปลีก-ค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2548 ซึ่งเป็น การรวบรวมสถิติจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกและการค้าส่งเป็นรายงานเล่มเดียวกัน

4) รายงานการศึกษา เรื่องการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2550, พ.ศ. 2552, พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 ซึ่งแยกเฉพาะสถิติจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่

5) รายงานการศึกษา เรื่อง การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559 มีการขยายขอบเขตด้านพื้นที่เป็นรายเขตในกรุงเทพมหานคร และรายอำเภอ ในจังหวัดปริมณฑล และเป็นการประมวลผลสถิติข้อมูลทั้งสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ไว้ด้วยกัน

ดังนั้น รายงานการศึกษา เรื่อง การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 ในครั้งนี้ จะเป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจากรายงานฯ ปี พ.ศ. 2559 โดยจะรวบรวมและจัดเก็บชุดข้อมูลเดียวกันย้อนหลังในปี พ.ศ. 2560 ด้วย เพื่อให้เกิดความ ต่อเนื่องของการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 3

สถานการณ์การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การศึกษาสถานการณ์การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกเป็นประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก สถานประกอบการประเภทการค้าส่งและสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่โดยหัวข้อการศึกษา วิเคราะห์และนำเสนอสำหรับแต่ละข้อมูลประกอบด้วย จำนวนการกระจายตัว ขนาดของสถานประกอบการ และการเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกและค้าส่งประเภทต่าง ๆ รายละเอียดสามารถแสดงได้ ดังต่อไปนี้

3.1 สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก

3.1.1 จำนวนการกระจายตัวและขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก

จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ปี พ.ศ. 2561 กรุงเทพมหานครหรือกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก จำนวน 60,666 แห่ง ซึ่งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 40,988 แห่ง หรือร้อยละ 67.56 ของภาคมหานคร และจังหวัดปริมณฑล จำนวน 19,678 แห่ง หรือร้อยละ 32.44 ของภาคมหานคร สำหรับในกลุ่มจังหวัดปริมณฑล จังหวัดที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกสูงสุด คือ จังหวัดนนทบุรี มีจำนวน 6,242 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.29 ของภาคมหานคร รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 5,243 แห่ง และจังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 4,565 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.64 และร้อยละ 7.52 ของภาคมหานคร ตามลำดับ (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนและเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง	สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก				เงินลงทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
กรุงเทพมหานคร	40,988	67.56	504,232.36	82.35	12.30
ปริมณฑล	19,678	32.44	108,069.20	17.65	5.49
จังหวัดนนทบุรี	6,242	10.29	28,336.56	4.63	4.54
จังหวัดปทุมธานี	4,565	7.52	27,093.93	4.42	5.94
จังหวัดสมุทรปราการ	5,243	8.64	35,681.74	5.83	6.81
จังหวัดสมุทรสาคร	1,823	3.00	9,320.31	1.52	5.11
จังหวัดนครปฐม	1,805	2.98	7,636.66	1.25	4.23
กรุงเทพฯและปริมณฑล	60,666	100.00	612,301.56	100.00	10.09

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

สำหรับมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีมูลค่า 612,301.56 ล้านบาท โดยเป็นเงินลงทุนในพื้นที่กรุงเทพมหานครสูงถึง 504,232.36 ล้านบาท

หรือคิดเป็นร้อยละ 82.35 ของภาคมหานคร และจังหวัดปริมณฑล มูลค่า 108,069.20 ล้านบาทหรือร้อยละ 17.65 ของภาคมหานคร และเมื่อคำนวณหาเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการเพื่อเห็นถึงขนาดของสถานประกอบการโดยเฉลี่ย จะเห็นได้ว่าสถานประกอบการค้าปลีกในพื้นที่กรุงเทพมหานครจะเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ มีมูลค่าเงินลงทุนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับสถานประกอบการดังกล่าวในพื้นที่จังหวัดปริมณฑล จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าปลีกของกรุงเทพมหานคร

1) จำนวนการกระจายตัวและขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จำนวนการกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561 พิจารณาจากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกรายเขตและกลุ่มเขต ซึ่งแบ่งตามลักษณะของพื้นที่ ได้แก่ เขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม เขตที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนบน และเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนล่าง พบว่าสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกกระจุกตัวในพื้นที่เขตที่อยู่อาศัยสูงสุด โดยมีจำนวน 14,530 แห่ง รองลงมาได้แก่ เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม มีจำนวน 11,757 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.45 และร้อยละ 28.68 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าการลงทุนในสถานประกอบการดังกล่าว กลับพบว่า เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรมมีมูลค่าเงินลงทุนสูงที่สุดถึง 248,339.59 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย มีมูลค่าเงินลงทุน 182,355.61 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.25 และร้อยละ 36.16 ของเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เขตบางรัก และเขตปทุมวัน ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในเขตที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก ในขณะที่สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรมเป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีเงินลงทุนค่อนข้างสูง (ตารางที่ 3.2)

สำหรับกลุ่มเขตที่มีจำนวนและเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลิกลดน้อยที่สุดได้แก่ เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก มีจำนวน 3,271 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 7.98 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครมีมูลค่าการลงทุน 11,001.68 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.18 ของเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาข้อมูลรายเขต พบว่า เขตที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกมากที่สุดคือ เขตบางรัก มีจำนวน 1,739 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.24 ของจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครรองลงมา คือ เขตประเวศ มีจำนวน 1,563 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.81 ของจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครเขตบางกะปิมีจำนวน 1,395 แห่ง และเขตจตุจักร มีจำนวน 1,393 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.40 ของจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ นอกจากนี้ เขตที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวนมาก (เกินกว่า 1,000 แห่ง ขึ้นไป) ได้แก่ เขตในกลุ่มเขตที่อยู่อาศัย เช่น เขตบางเขน เขตวังทองหลาง เขตสวนหลวง และเขตบึงกุ่ม เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณามูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการดังกล่าวเป็นรายเขตกลับพบว่า เขตที่มีเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกสูงสุด ได้แก่ เขตสะพานสูง มีมูลค่าการลงทุน 79,128.94 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 15.69 ของมูลค่าการลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร รองลงมา คือ เขตบางรัก มีมูลค่าการลงทุน 66,438.74 ล้านบาท และเขตปทุมวัน มีมูลค่าการลงทุน 48,565.24 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.18 และร้อยละ 9.63 ของมูลค่าการลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ รวมทั้งเขตที่อยู่ในกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม เช่น เขตห้วยขวาง เขตวัฒนาและเขตจตุจักร เป็นต้น ทั้งนี้ จากการคำนวณเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ก็พบว่า เขตดังกล่าวมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการค่อนข้างสูงด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในเขตดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าเงินลงทุนสูง

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกใน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง		สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก				เงินลงทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
กลุ่ม	เขต	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
เขตอนุรักษศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	พระนคร	786	1.92	6,461.71	1.28	8.22
	ป้อมปราบฯ	722	1.76	5,377.73	1.07	7.45
	สัมพันธวงศ์	589	1.44	7,084.50	1.41	12.03
	ดุสิต	231	0.56	667.93	0.13	2.89
	ธนบุรี	434	1.06	2,176.96	0.43	5.02
	คลองสาน	450	1.10	5,525.44	1.10	12.28
	บางกอกน้อย	410	1.00	1,188.73	0.24	2.90
	บางกอกใหญ่	239	0.58	795.07	0.16	3.33
	บางพลัด	480	1.17	6,559.65	1.30	13.67
	รวม		4,341	10.59	35,837.72	7.11
เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม	บางซื่อ	493	1.20	1,913.70	0.38	3.88
	จตุจักร	1,393	3.40	21,080.47	4.18	15.13
	พญาไท	444	1.08	4,148.64	0.82	9.34
	ดินแดง	686	1.67	8,601.40	1.71	12.54
	ห้วยขวาง	1,212	2.96	29,770.08	5.90	24.56
	ราชเทวี	601	1.47	11,148.54	2.21	18.55
	ปทุมวัน	911	2.22	48,565.24	9.63	53.31
	บางรัก	1,739	4.24	66,438.74	13.18	38.21
	สาทร	635	1.55	10,692.14	2.12	16.84
	บางคอแหลม	500	1.22	2,048.17	0.41	4.10
	ยานนาวา	845	2.06	7,076.52	1.40	8.37
	คลองเตย	791	1.93	9,355.22	1.86	11.83
	วัฒนา	1,507	3.68	27,500.73	5.45	18.25
	รวม		11,757	28.68	248,339.59	49.25

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกใน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561 (ต่อ)

เขตการปกครอง		สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก				เงินทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
กลุ่ม	เขต	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
เขตที่อยู่อาศัย	หลักสี่	607	1.48	10,827.46	2.15	17.84
	ดอนเมือง	643	1.57	1,852.58	0.37	2.88
	สายไหม	1,060	2.59	10,279.76	2.04	9.70
	บางเขน	1,317	3.21	6,087.93	1.21	4.62
	ลาดพร้าว	1,199	2.93	6,125.50	1.21	5.11
	วังทองหลาง	1,332	3.25	12,261.55	2.43	9.21
	บางกะปิ	1,395	3.40	10,650.66	2.11	7.63
	บึงกุ่ม	1,257	3.07	9,096.21	1.80	7.24
	คันนายาว	798	1.95	3,855.75	0.76	4.83
	สะพานสูง	788	1.92	79,128.94	15.69	100.42
	สวนหลวง	1,223	2.98	9,550.52	1.89	7.81
	ประเวศ	1,563	3.81	8,180.93	1.62	5.23
	พระโขนง	570	1.39	5,431.18	1.08	9.53
	บางนา	778	1.90	9,026.64	1.79	11.60
	รวม		14,530	35.45	182,355.61	36.16
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเขตชานเมืองฝั่งตะวันออก	คลองสามวา	1,184	2.89	2,749.65	0.55	2.32
	มีนบุรี	862	2.10	3,003.57	0.60	3.48
	หนองจอก	395	0.96	1,091.41	0.22	2.76
	ลาดกระบัง	830	2.02	4,157.05	0.82	5.01
	รวม		3,271	7.98	11,001.68	2.18
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเขตชานเมืองฝั่งตะวันตกตอนบน	ตลิ่งชัน	591	1.44	1,957.41	0.39	3.31
	ทวีวัฒนา	542	1.32	1,254.66	0.25	2.31
	ภาษีเจริญ	555	1.35	1,886.31	0.37	3.40
	บางแค	1,193	2.91	5,128.62	1.02	4.30
	หนองแขม	598	1.46	1,810.42	0.36	3.03
	รวม		3,479	8.49	12,037.42	2.39
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเขตชานเมืองฝั่งตะวันตกตอนล่าง	ราษฎร์บูรณะ	332	0.81	899.62	0.18	2.71
	ทุ่งครุ	593	1.45	1,240.97	0.25	2.09
	จอมทอง	607	1.48	2,002.36	0.40	3.30
	บางขุนเทียน	1,268	3.09	7,979.50	1.58	6.29
	บางบอน	810	1.98	2,537.89	0.50	3.13
	รวม		3,610	8.81	14,660.34	2.91
กรุงเทพมหานคร		40,988	100.00	504,232.36	100.00	12.30

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

2) จำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในพื้นที่จังหวัด
ปริมณฑล

จำนวนการกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก ในพื้นที่จังหวัด
ปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 พิจารณาจากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกรายอำเภอ พบว่า
อำเภอที่มีจำนวนและเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกมากที่สุด 3 อันดับแรก (โดยเรียงจาก
จำนวนสถานประกอบการ) คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 2,078 แห่ง มูลค่า
เงินลงทุน 8,777.96 ล้านบาท อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีจำนวน 1,914 แห่ง มูลค่าเงินลงทุน
8,351.30 ล้านบาท และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 1,839 แห่ง มูลค่าเงินลงทุน 18,786.59
ล้านบาท และเมื่อพิจารณาเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ซึ่งช่วยอธิบายขนาดของสถานประกอบการได้
ในเบื้องต้น พบว่า สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในพื้นที่อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และอำเภอบางเสาธง
จังหวัดสมุทรปราการ และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ มูลค่า
เงินลงทุนสูง เมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดปริมณฑลนอกจากนี้ ในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่า
สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกส่วนใหญ่แล้วมีจำนวนมากหรือมีกระจุกตัวสูงในพื้นที่อำเภอเมือง
ของทุกจังหวัด และอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร เช่น อำเภอปากเกร็ด และอำเภอบางบัวทอง
จังหวัดนนทบุรี อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และอำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นต้น (ตารางที่ 3.3)
ทั้งนี้ สามารถอธิบายรายละเอียดรายจังหวัด ได้ดังนี้

- จังหวัดนนทบุรี มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวน 6,242 แห่ง มีมูลค่า
เงินลงทุนในสถานประกอบการ 28,336.56 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ
ประมาณ 4.54 ล้านบาทต่อแห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง
คือ อำเภอเมืองนนทบุรี มีจำนวน 1,914 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.66 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก
ในจังหวัด รองลงมา คือ อำเภอปากเกร็ดมีจำนวน 1,467 แห่ง และอำเภอบางบัวทอง มีจำนวน 1,256 แห่ง
คิดเป็นร้อยละ 23.50 และร้อยละ 20.12 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในจังหวัด ตามลำดับ

- จังหวัดปทุมธานี มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวน 4,565 แห่ง มีมูลค่า
เงินลงทุนในสถานประกอบการ 27,093.93 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ
ประมาณ 5.94 ล้านบาทต่อแห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง
คือ อำเภอลำลูกกา มีจำนวน 1,573 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.46 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก
ในจังหวัด รองลงมา คือ อำเภอคลองหลวง มีจำนวน 1,127 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.69 ของสถานประกอบการ
ประเภทการค้าปลีกในจังหวัด นอกจากนี้ สังเกตได้ว่าสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในพื้นที่อำเภอธัญบุรี
นับเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการสูงแม้ว่าในพื้นที่ดังกล่าวมี
จำนวนสถานประกอบการไม่มากนัก โดยมีเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ 7.92 ล้านบาทต่อแห่ง

- จังหวัดสมุทรปราการ มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวน 5,243 แห่ง
มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ 35,681.74 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ
ประมาณ 6.81 ล้านบาทต่อแห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง
คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีจำนวน 2,078 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.63 ของสถานประกอบการประเภท
การค้าปลีกในจังหวัด ซึ่งนับเป็นอำเภอที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดปริมณฑล รองลงมา คือ อำเภอบางพลี มีจำนวน 1,839 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.08
ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในจังหวัด โดยสถานประกอบการในอำเภอบางพลีจะมีขนาดใหญ่
มีมูลค่าเงินลงทุนโดยเฉลี่ยต่อสถานประกอบการสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดปริมณฑล

- จังหวัดสมุทรสาคร มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวน 1,823 แห่ง มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ 9,320.31 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ประมาณ 5.11 ล้านบาทต่อแห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง คือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร มีจำนวน 1,138 แห่ง และอำเภอกระทุ่มแบน มีจำนวน 633 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.42 และร้อยละ 34.72 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในจังหวัด ตามลำดับ

- จังหวัดนครปฐม มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวน 1,805 แห่ง มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ 7,636.66 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ประมาณ 4.23 ล้านบาทต่อแห่ง จังหวัดนครปฐมนับว่ามีจำนวนและมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ รวมทั้งมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการดังกล่าวน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปริมณฑลอื่น ๆ ทั้งนี้ อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง คือ อำเภอสามพราน มีจำนวน 652 แห่ง และ อำเภอเมืองนครปฐม มีจำนวน 581 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.12 และร้อยละ 32.19 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในจังหวัด ตามลำดับ

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง	สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก				เงินลงทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
เมืองนนทบุรี	1,914	30.66	8,351.30	29.47	4.36
ไทรน้อย	145	2.32	493.76	1.74	3.41
บางใหญ่	775	12.42	4,211.17	14.86	5.43
บางกรวย	685	10.97	1,740.06	6.14	2.54
บางบัวทอง	1,256	20.12	3,718.54	13.12	2.96
ปากเกร็ด	1,467	23.50	9,821.73	34.66	6.70
จังหวัดนนทบุรี	6,242	100.00	28,336.56	100.00	4.54
เมืองปทุมธานี	774	16.96	4,869.97	17.97	6.29
คลองหลวง	1,127	24.69	7,137.10	26.34	6.33
ธัญบุรี	750	16.43	5,939.25	21.92	7.92
ลาดหลุมแก้ว	148	3.24	451.48	1.67	3.05
ลำลูกกา	1,573	34.46	8,078.00	29.81	5.14
สามโคก	145	3.18	539.11	1.99	3.72
หนองเสือ	48	1.05	79.02	0.29	1.65
จังหวัดปทุมธานี	4,565	100.00	27,093.93	100.00	5.94
เมืองสมุทรปราการ	2,078	39.63	8,777.96	24.60	4.22
บางเสาธง	331	6.31	2,634.72	7.38	7.96
บางบ่อ	231	4.41	2,160.07	6.05	9.35
บางพลี	1,839	35.08	18,786.59	52.65	10.22
พระประแดง	462	8.81	2,314.15	6.49	5.01
พระสมุทรเจดีย์	302	5.76	1,008.25	2.83	3.34
จังหวัดสมุทรปราการ	5,243	100.00	35,681.74	100.00	6.81

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกใน จังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 (ต่อ)

เขตการปกครอง	สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก				เงินลงทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
เมืองสมุทรสาคร	1,138	62.42	6,675.32	71.62	5.87
กระทุ่มแบน	633	34.72	2,498.95	26.81	3.95
บ้านแพ้ว	52	2.85	146.04	1.57	2.81
จังหวัดสมุทรสาคร	1,823	100.00	9,320.31	100.00	5.11
เมืองนครปฐม	581	32.19	2,554.20	33.45	4.40
กำแพงแสน	127	7.04	269.93	3.53	2.13
ดอนตูม	44	2.44	181.00	2.37	4.11
นครชัยศรี	157	8.70	448.33	5.87	2.86
บางเลน	93	5.15	312.90	4.10	3.36
พุทธมณฑล	151	8.37	524.41	6.87	3.47
สามพราน	652	36.12	3,345.89	43.81	5.13
จังหวัดนครปฐม	1,805	100.00	7,636.66	100.00	4.23

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

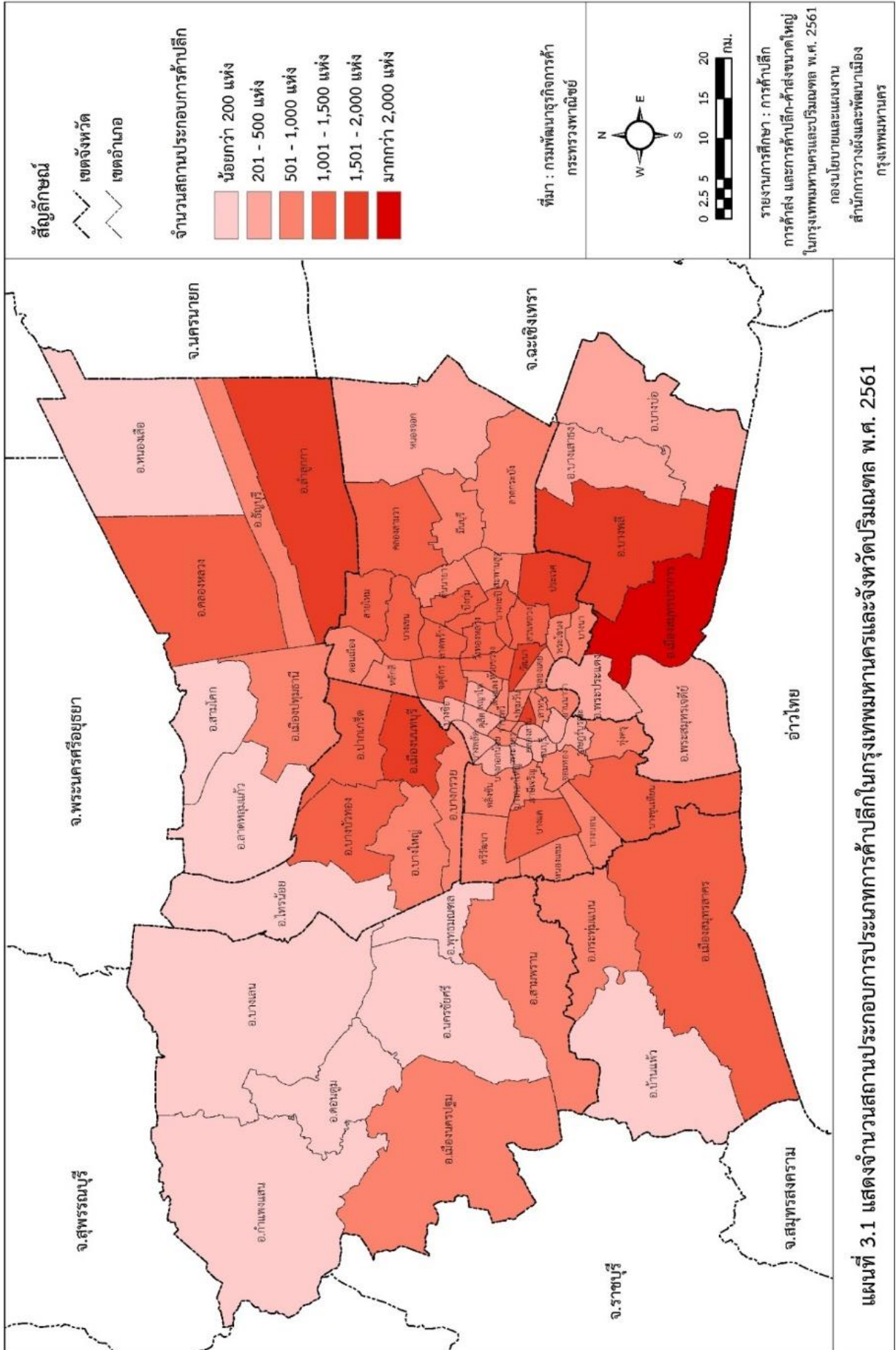
3) การวิเคราะห์การจัดกลุ่มข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกรายเขต/อำเภอ

การวิเคราะห์การจัดกลุ่มข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกรายเขต/อำเภอ ดำเนินการโดยการจัดทำตารางแจกแจงความถี่ที่มีการแบ่งชั้นข้อมูลออกเป็น 6 ชั้น ความกว้างของชั้น (Class Interval) จะพิจารณาจากค่าพิสัย (Range) ของข้อมูลหารด้วยจำนวนชั้นตามที่กำหนด และพิจารณา ร่วมกับการกระจายตัวของข้อมูลเมื่อมีการนำข้อมูลมาสร้างเป็นแผนภูมิจุด (Scatter Chart) ได้เป็นตารางแสดง การจัดกลุ่มข้อมูล โดยสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ว่า เขต/อำเภอที่อยู่ในกลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภท การค้าปลีกมากกว่า 2,000 แห่งขึ้นไป ซึ่งนับเป็นเขต/อำเภอที่มีสถานประกอบการดังกล่าวจำนวนมาก มีการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการค้าปลีกสูง มีจำนวน 1 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ และกลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก 1,501-2,000 แห่ง ซึ่งนับเป็นเขต/ อำเภอที่มีการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการค้าปลีกสูงรองลงมา มีจำนวน 6 เขต/อำเภอ ได้แก่ เขตวัฒนา เขตประเวศ และเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในขณะที่ เขต/อำเภอของกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑลส่วนใหญ่ (จำนวน 31 เขต/อำเภอ หรือร้อยละ 39.24 ของเขต/อำเภอในกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล) อยู่กลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก 501-1,000 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นเขตใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 24 เขต นอกจากนี้ พบว่า เขต/อำเภอที่อยู่ในกลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภท การค้าปลีก 0-200 แห่ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวนค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ เป็นอำเภอที่อยู่ในจังหวัดปริมณฑลและเป็นพื้นที่ชานเมืองและเกษตรกรรมซึ่งมีความเป็นเมืองค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 3.4 และ แผนที่ 3.1)

ตารางที่ 3.4 แสดงการจัดกลุ่มเขต/อำเภอตามจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกใน กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561

จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก	จำนวนเขต/อำเภอ	ร้อยละ	จังหวัด	เขต/อำเภอ
0-200 แห่ง	10	12.66	นนทบุรี	ไทรน้อย
			ปทุมธานี	หนองเสือ สามโคก ลาดหลุมแก้ว
			สมุทรสาคร	บ้านแพ้ว
			นครปฐม	ดอนตูม บางเลน กำแพงแสน พุทธมณฑล นครชัยศรี
201-500 แห่ง	15	18.99	กรุงเทพมหานคร	ดุสิต บางกอกใหญ่ ราชบุรีบูรณะ หนองจอก บางกอกน้อย ธนบุรี พญาไท คลองสาน บางพลัด บางซื่อ บางคอแหลม
			สมุทรปราการ	บางบ่อ พระสมุทรเจดีย์ บางเสาธง พระประแดง
501-1,000 แห่ง	31	39.24	กรุงเทพมหานคร	ทวีวัฒนา ภาษีเจริญ พระโขนง สัมพันธวงศ์ ตลิ่งชัน ทุ่งครุ หนองแขม ราชเทวี หลักสี่ จอมทอง สาทร ดอนเมือง ดินแดง ป้อมปราบฯ บางนา พระนคร สะพานสูง คลองเตย คันนายาว บางบอน ลาดกระบัง ยานนาวา มีนบุรี ปทุมวัน
			นนทบุรี	บางกรวย บางใหญ่
			ปทุมธานี	อัญบุรี เมืองปทุมธานี
			สมุทรสาคร	กระทุ่มแบน
1,001-1,500 แห่ง	16	20.25	กรุงเทพมหานคร	สายไหม คลองสามวา บางแค ลาดพร้าว ห้วยขวาง สวนหลวง บึงกุ่ม บางขุนเทียน บางเขน วังทองหลาง จตุจักร บางกะปิ
			นนทบุรี	บางบัวทอง ปากเกร็ด
			ปทุมธานี	คลองหลวง
			สมุทรสาคร	เมืองสมุทรสาคร
1,501-2,000 แห่ง	6	7.59	กรุงเทพมหานคร	วัฒนา ประเวศ บางรัก
			นนทบุรี	เมืองนนทบุรี
			ปทุมธานี	ลำลูกกา
			สมุทรปราการ	บางพลี
2,000 แห่ง ขึ้นไป	1	1.27	สมุทรปราการ	เมืองสมุทรปราการ
รวม	79	100.00		

ที่มา : การวิเคราะห์

3.1.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก

การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกได้นำเสนอข้อมูลในระดับจังหวัดสำหรับอธิบายการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของภาคกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล และนำเสนอข้อมูลรายเขตในกรุงเทพมหานครสำหรับอธิบายรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ข้อมูลที่แสดงในตารางเป็นข้อมูลในปีที่กองนโยบายและแผนงาน สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง ได้รวบรวมและจัดเก็บไว้

ในปี พ.ศ. 2561 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวน 60,666 แห่ง โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีจำนวน 57,999 แห่ง อัตราการเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ 4.60 (ตารางที่ 3.5) โดยจะเห็นได้ว่า ในภาพรวมจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกเพิ่มขึ้นทุกจังหวัด

ตารางที่ 3.5 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559 -2561

เขตการปกครอง	สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก (แห่ง)			อัตราการเปลี่ยนแปลงระหว่างปี พ.ศ. 2560-2561 (ร้อยละ/ปี)
	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	
กรุงเทพมหานคร	26,317	39,559	40,988	3.61
ปริมณฑล	10,422	18,440	19,678	6.71
จังหวัดนนทบุรี	3,286	5,824	6,242	7.18
จังหวัดปทุมธานี	2,372	4,258	4,565	7.21
จังหวัดสมุทรปราการ	2,933	4,951	5,243	5.90
จังหวัดสมุทรสาคร	880	1,679	1,823	8.58
จังหวัดนครปฐม	951	1,728	1,805	4.46
กรุงเทพฯและปริมณฑล	36,739	57,999	60,666	4.60

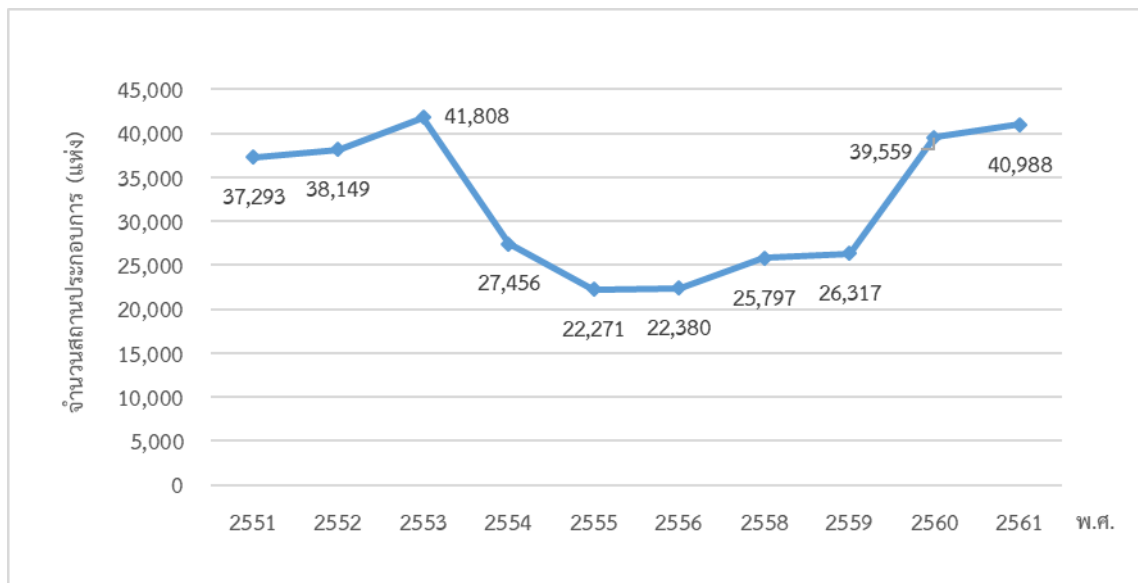
ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ. 2561 กรุงเทพมหานครมีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก จำนวน 40,988 แห่ง โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีจำนวน 39,559 แห่ง อัตราการเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ 3.61 โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลัง พบว่าจำนวนสถานประกอบการดังกล่าวในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา (แผนภูมิที่ 3.1) ทั้งนี้ เขตที่มีอัตราการขยายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกสูงที่สุด ได้แก่ เขตสายไหม มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 11.46 รองลงมา คือ เขตลาดกระบัง และเขตบางขุนเทียน มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 11.11 และร้อยละ 10.74 ตามลำดับ นอกจากนี้ พบว่ามีเขตที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาเวลาดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นเขตในกลุ่มเขตที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองฝั่งตะวันออก ฝั่งตะวันตกตอนบนและตอนล่าง ในขณะที่ เขตในกลุ่มเขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกลดลง เช่น เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตสัมพันธวงศ์ เขตคลองสาน เป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลัง ประมาณ 10 ปี ในภาพรวม พบว่า กลุ่มเขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว และกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชย์กรรมมีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกลดลง โดยเฉพาะเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร

เช่น เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เป็นต้น (ตารางที่ 3.6) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ย่านการค้าดั้งเดิมหรือย่านที่มีการค้าขายมาตั้งแต่ในอดีตและเคยมีสถานประกอบการขนาดเล็กที่ตั้งอยู่บริเวณริมถนนอย่างหนาแน่น บางพื้นที่มีปัญหาเรื่องการเข้าถึง ที่จอดรถ และการขนส่งสินค้า รวมทั้งปัญหาการจราจรติดขัด และเนื่องจากในปัจจุบัน พฤติกรรมของผู้บริโภคได้เปลี่ยนแปลงไป มีการเลือกซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้นเพื่อความสะดวกและลดการเดินทาง หรือเลือกไปซื้อสินค้าที่ห้างสรรพสินค้าที่มีที่จอดรถได้สะดวก มีการเข้าถึงได้ง่าย จึงส่งผลให้จำนวนสถานประกอบการด้านการค้าในย่านดังกล่าวมีจำนวนลดลง

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551 – 2561

ตารางที่ 3.6 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2560-2561

กลุ่ม	เขตการปกครอง	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก (แห่ง)										อัตราการเปลี่ยนแปลงระหว่างปี พ.ศ. 2560-2561 (ร้อยละ/ปี)
		พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	
เขตอนุรักษศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	พระนคร	995	1,082	1,033	782	647	653	658	667	776	786	1.29
	ป้อมปราบฯ	1,011	1,019	1,026	782	629	608	649	639	725	722	-0.41
	สัมพันธวงศ์	1,067	1,072	1,037	722	496	488	490	470	594	589	-0.84
	ดุสิต	593	598	632	242	162	167	174	170	229	231	0.87
	ธนบุรี	595	612	648	377	280	276	314	313	419	434	3.58
	คลองสาน	620	626	695	440	327	327	348	353	454	450	-0.88
	บางกอกน้อย	643	653	695	404	294	298	327	325	419	410	-2.15
	บางกอกใหญ่	327	330	375	222	164	165	177	182	248	239	-3.63
	บางพลัด	533	544	630	441	369	371	410	410	482	480	-0.41
	รวม	6,384	6,536	6,771	4,412	3,368	3,353	3,547	3,529	4,346	4,341	-0.12

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ : กองนโยบายและแผนงาน สำนักสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำรายงานซึ่งมีข้อมูลสถานประกอบการค้าปลีกเฉพาะปีที่ปรากฏตามตาราง

ตารางที่ 3.6 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร
ปี พ.ศ. 2560 -2561 (ต่อ)

กลุ่ม	เขตการปกครอง	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก (แห่ง)										อัตราการเปลี่ยนแปลง ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2561 (ร้อยละ/ปี)
		พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	
เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม	บางซื่อ	447	458	507	392	325	310	327	339	478	493	3.14
	จตุจักร	1,155	1,192	1,318	920	764	770	922	944	1,385	1,393	0.58
	พญาไท	1,051	1,064	1,275	473	322	330	357	353	426	444	4.23
	ดินแดง	699	716	768	533	449	448	499	503	649	686	5.70
	ห้วยขวาง	1,303	1,328	1,449	897	722	739	896	886	1,182	1,212	2.54
	ราชเทวี	702	712	779	534	447	416	407	431	574	601	4.70
	ปทุมวัน	1,480	1,501	1,707	852	614	641	702	693	924	911	-1.41
	บางรัก	1,896	1,917	1,940	1,330	1,009	1,043	1,166	1,159	1,730	1,739	0.52
	สาทร	605	616	676	490	412	414	419	413	621	635	2.25
	บางคอแหลม	445	452	514	385	322	311	336	341	473	500	5.71
	ยานนาวา	1,100	1,110	1,180	742	569	558	610	606	842	845	0.36
	คลองเตย	878	887	1,005	662	498	531	585	576	763	791	3.67
	วัฒนา	1,123	1,140	1,197	900	687	775	878	913	1,431	1,507	5.31
รวม	12,884	13,093	14,315	9,110	7,140	7,286	8,104	8,157	11,478	11,757	2.43	
เขตที่อยู่อาศัย	หลักสี่	511	529	582	401	338	320	370	386	598	607	1.51
	ดอนเมือง	500	520	589	357	291	295	346	364	614	643	4.72
	สายไหม	439	457	517	388	333	343	465	507	951	1,060	11.46
	บางเขน	1,195	1,232	1,326	825	626	643	791	802	1,260	1,317	4.52
	ลาดพร้าว	801	839	965	675	575	580	683	707	1,159	1,199	3.45
	วังทองหลาง	919	949	1,047	788	691	702	827	846	1,319	1,332	0.99
	บางกะปิ	1,749	1,776	1,935	1,086	835	812	962	965	1,403	1,395	-0.57
	บึงกุ่ม	963	984	1,150	709	592	594	695	715	1,196	1,257	5.10
	คันนายาว	439	454	500	371	315	312	406	429	759	798	5.14
	สะพานสูง	437	442	537	397	343	360	443	461	745	788	5.77
	สวนหลวง	865	887	990	717	632	632	801	822	1,203	1,223	1.66
	ประเวศ	892	912	1,071	775	690	705	877	898	1,505	1,563	3.85
	พระโขนง	1,240	1,255	1,287	620	393	368	408	400	537	570	6.15
บางนา	614	632	682	499	445	443	497	485	755	778	3.05	
รวม	11,564	11,868	13,178	8,608	7,099	7,109	8,571	8,787	14,004	14,530	3.76	
เขตที่อยู่อาศัยและ เมืองและเกษตรกรรม ฝั่งตะวันออก	คลองสามวา	455	476	557	444	411	426	520	561	1,091	1,184	8.52
	มีนบุรี	557	583	667	450	399	393	508	522	828	862	4.11
	หนองจอก	174	180	194	150	136	133	187	199	378	395	4.50
	ลาดกระบัง	399	415	464	333	315	310	412	432	747	830	11.11
	รวม	1,585	1,654	1,882	1,377	1,261	1,262	1,627	1,714	3,044	3,271	7.46
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและ เกษตรกรรมฝั่งตะวันตก ตอนบน	ตลิ่งชัน	419	432	501	345	289	291	367	381	566	591	4.42
	ทวีวัฒนา	286	298	342	249	236	231	291	303	518	542	4.63
	ภาษีเจริญ	556	565	670	388	304	290	326	337	537	555	3.35
	บางแค	684	705	785	618	537	535	660	682	1,120	1,193	6.52
	หนองแขม	454	471	543	353	303	293	326	350	557	598	7.36
	รวม	2,399	2,471	2,841	1,953	1,669	1,640	1,970	2,053	3,298	3,479	5.49
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและ เกษตรกรรมฝั่งตะวันตก ตอนล่าง	ราษฎร์บูรณะ	385	388	439	265	205	201	218	224	312	332	6.41
	ทุ่งครุ	307	316	346	270	247	256	313	315	565	593	4.96
	จอมทอง	524	532	595	403	355	346	375	393	593	607	2.36
	บางขุนเทียน	762	780	896	604	513	509	606	660	1,145	1,268	10.74
	บางบอน	499	511	545	454	414	418	466	485	774	810	4.65
	รวม	2,477	2,527	2,821	1,996	1,734	1,730	1,978	2,077	3,389	3,610	6.52
กรุงเทพมหานคร	37,293	38,149	41,808	27,456	22,271	22,380	25,797	26,317	39,559	40,988	3.61	

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ : กองนโยบายและแผนงาน สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำรายงานซึ่งมีข้อมูลสถานประกอบการค้าปลีกเฉพาะปีที่ปรากฏตามตาราง

3.2 สถานประกอบการประเภทการค้าส่ง

3.2.1 จำนวนการกระจายตัวและขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง

จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ. 2561 ภาคมหานครหรือกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง จำนวน 81,774 แห่ง ซึ่งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 55,364 แห่ง หรือร้อยละ 67.70 ของภาคมหานครและจังหวัดปริมณฑล มีจำนวน 26,410 แห่ง หรือร้อยละ 32.30 ของภาคมหานคร สำหรับในกลุ่มจังหวัดปริมณฑล จังหวัดที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวนมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 7,948 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.72 ของภาคมหานคร รองลงมา คือ จังหวัดนนทบุรี มีจำนวน 7,443 แห่ง และจังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 6,214 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.10 และร้อยละ 7.60 ของภาคมหานคร ตามลำดับ (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง	สถานประกอบการประเภทการค้าส่ง				เงินลงทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
กรุงเทพมหานคร	55,364	67.70	866,627.96	82.74	15.65
จังหวัดปริมณฑล	26,410	32.30	180,800.23	17.26	6.85
จังหวัดนนทบุรี	7,443	9.10	55,001.97	5.25	7.39
จังหวัดปทุมธานี	6,214	7.60	38,517.88	3.68	6.20
จังหวัดสมุทรปราการ	7,948	9.72	47,838.17	4.57	6.02
จังหวัดสมุทรสาคร	2,827	3.46	28,700.18	2.74	10.15
จังหวัดนครปฐม	1,978	2.42	10,742.03	1.03	5.43
กรุงเทพฯและปริมณฑล	81,774	100.00	1,047,428.19	100.00	12.81

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

สำหรับมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีมูลค่า 1,047,428.19 ล้านบาท โดยเป็นเงินลงทุนในพื้นที่กรุงเทพมหานครสูงถึง 866,627.96 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 82.74 ของภาคมหานคร และจังหวัดปริมณฑล มูลค่า 180,800.23 ล้านบาท หรือร้อยละ 17.26 ของภาคมหานคร และเมื่อคำนวณหาเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการเพื่อเห็นถึงขนาดของสถานประกอบการโดยเฉลี่ย จะเห็นได้ว่าสถานประกอบการค้าส่งในพื้นที่กรุงเทพมหานครจะเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ มีมูลค่าเงินลงทุนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับสถานประกอบการดังกล่าวในพื้นที่จังหวัดปริมณฑลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าส่งของกรุงเทพมหานครเช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

1) จำนวนการกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561 พิจารณาจากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งรายเขตและกลุ่มเขต เช่นเดียวกับการวิเคราะห์หัวข้อสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก พบว่า สถานประกอบการ

ประเภทการค้าส่งกระจุกตัวในพื้นที่เขตที่อยู่อาศัยสูงที่สุด โดยมีจำนวน 18,074 แห่ง รองลงมาได้แก่ เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม มีจำนวน 16,194 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.45 และร้อยละ 29.25 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าการลงทุนในสถานประกอบการดังกล่าว กลับพบว่า เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม มีมูลค่าเงินลงทุนสูงที่สุดถึง 431,652.07 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.81 ของเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังพบว่าเขตส่วนใหญ่ในกลุ่มเขตดังกล่าวมีเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งค่อนข้างสูง เช่น เขตจตุจักร เขตบางรัก เขตห้วยขวาง เขตปทุมวัน เขตบางซื่อ เขตสาทร เขตคลองเตย เขตวัฒนา เป็นต้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สถานประกอบการประเภทการค้าส่งในเขตที่อยู่อาศัยซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก ในขณะที่สถานประกอบการประเภทการค้าส่งในเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรมส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีเงินลงทุนค่อนข้างสูง (ตารางที่ 3.8)

สำหรับกลุ่มเขตที่มีจำนวนและเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งค่อนข้างน้อย ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก มีจำนวน 4,430 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.00 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร มีมูลค่าการลงทุน 15,243.30 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.76 ของเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร และเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนบน มีจำนวน 4,502 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.13 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร มีมูลค่าการลงทุน 17,205.46 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.99 ของเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาข้อมูลรายเขต พบว่า เขตที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งมากที่สุดคือ เขตบางรัก มีจำนวน 2,664 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.81 ของจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร รองลงมา คือ เขตประเวศ มีจำนวน 2,337 แห่ง และ เขตวัฒนามีจำนวน 2,126 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.22 และร้อยละ 3.84 ของจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ นอกจากนี้ เขตที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวนมากยังได้แก่ เขตในกลุ่มเขตที่อยู่อาศัย เช่น เขตบางกะปิเขตวังทองหลาง เขตสวนหลวง เขตบางเขน เขตบึงกุ่ม เป็นต้นและในกลุ่มเขตอื่น ๆ ได้แก่ เขตห้วยขวาง เขตคลองสามวา และเขตบางขุนเทียน

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณามูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการดังกล่าวเป็นรายเขตกลับพบว่า เขตที่มีเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งสูงที่สุด ได้แก่ เขตบางนา มีมูลค่าการลงทุน 214,644.64 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 24.77 ของมูลค่าการลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร รองลงมา คือ เขตจตุจักร มีมูลค่าการลงทุน 122,726.63 ล้านบาท และเขตบางรัก มีมูลค่าการลงทุน 78,734.14 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.16 และร้อยละ 9.09 ของมูลค่าการลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ รวมทั้งเขตที่อยู่ในกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม เช่น เขตห้วยขวาง เขตปทุมวัน เขตบางซื่อ เขตสาทร เขตวัฒนา เขตคลองเตย เป็นต้น ทั้งนี้จากการคำนวณเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ก็พบว่า เขตดังกล่าวส่วนใหญ่มีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการค่อนข้างสูงด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าเงินลงทุนสูง

ตารางที่ 3.8 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งใน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง		สถานประกอบการประเภทการค้าส่ง				เงินลงทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
กลุ่ม	เขต	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
เขตอนุรักษศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	พระนคร	650	1.17	6,027.34	0.70	9.27
	ป้อมปราบฯ	982	1.77	7,931.31	0.92	8.08
	สัมพันธวงศ์	1,193	2.15	15,479.96	1.79	12.98
	ดุสิต	266	0.48	4,722.47	0.54	17.75
	ธนบุรี	501	0.90	2,232.01	0.26	4.46
	คลองสาน	752	1.36	7,528.85	0.87	10.01
	บางกอกน้อย	528	0.95	1,717.93	0.20	3.25
	บางกอกใหญ่	351	0.63	1,102.09	0.13	3.14
	บางพลัด	660	1.19	5,277.97	0.61	8.00
	รวม		5,883	10.63	52,019.93	6.00
เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม	บางซื่อ	590	1.07	27,628.72	3.19	46.83
	จตุจักร	1,579	2.85	122,726.63	14.16	77.72
	พญาไท	534	0.96	5,953.54	0.69	11.15
	ดินแดง	833	1.50	9,074.49	1.05	10.89
	ห้วยขวาง	1,712	3.09	47,910.74	5.53	27.99
	ราชเทวี	792	1.43	10,332.88	1.19	13.05
	ปทุมวัน	1,039	1.88	34,051.03	3.93	32.77
	บางรัก	2,664	4.81	78,734.14	9.09	29.55
	สาทร	976	1.76	25,446.97	2.94	26.07
	บางคอแหลม	796	1.44	5,468.91	0.63	6.87
	ยานนาวา	1,374	2.48	18,779.67	2.17	13.67
	คลองเตย	1,179	2.13	21,351.30	2.46	18.11
	วัฒนา	2,126	3.84	24,193.05	2.79	11.38
	รวม		16,194	29.25	431,652.07	49.81
เขตที่อยู่อาศัย	หลักสี่	753	1.36	4,767.33	0.55	6.33
	ดอนเมือง	788	1.42	3,118.18	0.36	3.96
	สายไหม	1,130	2.04	4,075.43	0.47	3.61
	บางเขน	1,605	2.90	7,838.46	0.90	4.88
	ลาดพร้าว	1,403	2.53	5,986.43	0.69	4.27
	วังทองหลาง	1,738	3.14	8,511.51	0.98	4.90
	บางกะปิ	1,891	3.42	24,167.18	2.79	12.78
	ปทุม	1,551	2.80	5,205.72	0.60	3.36
	คันนายาว	886	1.60	3,671.13	0.42	4.14
	สะพานสูง	1,098	1.98	3,813.88	0.44	3.47
	สวนหลวง	1,668	3.01	8,133.97	0.94	4.88
	ประเวศ	2,337	4.22	15,721.05	1.81	6.73
	พระโขนง	920	1.66	11,562.21	1.33	12.57
	บางนา	1,306	2.36	214,644.64	24.77	164.35
	รวม		19,074	34.45	321,217.12	37.07

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 3.8 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง
ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561 (ต่อ)

เขตการปกครอง		สถานประกอบการประเภทการค้าส่ง				เงินทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
กลุ่ม	เขต	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก	คลองสามวา	1,652	2.98	4,023.67	0.46	2.44
	มีนบุรี	1,065	1.92	4,353.28	0.50	4.09
	หนองจอก	543	0.98	1,402.24	0.16	2.58
	ลาดกระบัง	1,170	2.11	5,464.11	0.63	4.67
	รวม	4,430	8.00	15,243.30	1.76	3.44
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนบน	ตลิ่งชัน	733	1.32	3,214.26	0.37	4.39
	ทวีวัฒนา	690	1.25	3,731.39	0.43	5.41
	ภาษีเจริญ	735	1.33	3,054.71	0.35	4.16
	บางแค	1,508	2.72	4,681.95	0.54	3.10
	หนองแขม	836	1.51	2,523.15	0.29	3.02
	รวม	4,502	8.13	17,205.46	1.99	3.82
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนกลาง	ราษฎร์บูรณะ	464	0.84	8,764.34	1.01	18.89
	ทุ่งครุ	864	1.56	2,172.94	0.25	2.51
	จอมทอง	888	1.60	3,433.92	0.40	3.87
	บางขุนเทียน	1,857	3.35	10,232.75	1.18	5.51
	บางบอน	1,208	2.18	4,686.13	0.54	3.88
	รวม	5,281	9.54	29,290.08	3.38	5.55
กรุงเทพมหานคร		55,364	100.00	866,627.96	100.00	15.65

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

2) จำนวนการกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในพื้นที่จังหวัดปริมณฑล

จำนวนการกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง ในพื้นที่จังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 พิจารณาจากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งรายอำเภอในภาพรวมพบว่า อำเภอที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งมากที่สุด คือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 3,009 แห่ง รองลงมา คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 2,897 แห่ง และอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีจำนวน 2,117 แห่ง ตามลำดับ เมื่อพิจารณามูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการพบว่า อำเภอที่มีเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งสูงที่สุด คือ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีมูลค่าการลงทุน 25,982.18 ล้านบาท รองลงมา คือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีมูลค่าการลงทุน 19,248.22 ล้านบาท และ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีมูลค่าการลงทุน 18,909.47 ล้านบาท ตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเงินลงทุนเฉลี่ยต่อแห่งของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งซึ่งแสดงถึงขนาดของสถานประกอบการพบว่า สถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอเมืองสมุทรสาคร และอำเภอกระทุ่มแบน ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในกลุ่มจังหวัดปริมณฑล โดยมีมูลค่าลงทุนเฉลี่ยต่อแห่ง มากกว่า 10 ล้านบาท อย่างไรก็ตามแล้วจะเห็นว่าสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง

มีจำนวนมากหรือมีกระจุกตัวสูงในพื้นที่อำเภอเมือง ของเกือบทุกจังหวัด และอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งอำเภอที่ตั้งอยู่ตามแนวถนนหรือทางหลวงที่สำคัญจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัด ในภูมิภาค เช่น อำเภอปากเกร็ดและอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี อำเภอลำลูกกา และอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นต้น (ตารางที่ 3.9) โดยอธิบายรายละเอียด รายจังหวัด ดังนี้

- จังหวัดนนทบุรี มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวน 7,443 แห่ง มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ 55,001.97 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ประมาณ 7.39 ล้านบาทต่อแห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง คือ อำเภอเมืองนนทบุรี มีจำนวน 2,117 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.44 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัด รองลงมา คือ อำเภอปากเกร็ด มีจำนวน 1,662 แห่ง และอำเภอบางบัวทอง มีจำนวน 1,617 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.33 และร้อยละ 21.73 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัด ตามลำดับ

- จังหวัดปทุมธานี มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวน 6,214 แห่ง มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ 38,517.88 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ประมาณ 6.20 ล้านบาทต่อแห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูงมาก คือ อำเภอลำลูกกา มีจำนวน 2,005 แห่ง รองลงมา คือ อำเภอคลองหลวง มีจำนวน 1,774 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.27 และร้อยละ 28.55 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัด ตามลำดับ

- จังหวัดสมุทรปราการ มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวน 7,948 แห่ง มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ 47,838.17 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ประมาณ 6.02 ล้านบาทต่อแห่ง จังหวัดสมุทรปราการนับว่ามีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปริมณฑลอื่น ๆ โดยอำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง คือ อำเภอบางพลี มีจำนวน 3,009 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.86 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัด ซึ่งนับเป็นอำเภอที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดปริมณฑล รองลงมา คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีจำนวน 2,897 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.45 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัด

- จังหวัดสมุทรสาคร มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวน 2,827 แห่ง มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ 28,700.18 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ประมาณ 10.15 ล้านบาทต่อแห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง คือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร มีจำนวน 1,820 แห่ง และอำเภอกระทุ่มแบน มีจำนวน 922 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 64.38 และร้อยละ 32.61 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัด ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังสังเกตได้ว่า สถานประกอบการประเภทการค้าส่งในพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาครนับเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการสูง

- จังหวัดนครปฐม มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวน 1,978 แห่ง มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการ 10,742.03 ล้านบาท และมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ ประมาณ 5.43 ล้านบาทต่อแห่ง จังหวัดนครปฐมนับว่ามีจำนวนและมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปริมณฑลอื่น ๆ อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวนมากหรือกระจุกตัวสูง คือ อำเภอสามพราน มีจำนวน 894 แห่ง และ อำเภอเมืองนครปฐม มีจำนวน 509 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45.20 และร้อยละ 25.73 ของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในจังหวัด ตามลำดับ

ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวน การกระจายตัว และขนาดของสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง
ในจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง	สถานประกอบการประเภทการค้าส่ง				เงินลงทุนเฉลี่ย (ล้านบาท/แห่ง)
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ	
เมืงนนทบุรี	2,117	28.44	25,982.18	47.24	12.27
ไทรน้อย	226	3.04	1,739.38	3.16	7.70
บางใหญ่	969	13.02	4,223.40	7.68	4.36
บางกรวย	852	11.45	3,308.10	6.01	3.88
บางบัวทอง	1,617	21.73	5,499.45	10.00	3.40
ปากเกร็ด	1,662	22.33	14,249.46	25.91	8.57
จังหวัดนนทบุรี	7,443	100.00	55,001.97	100.00	7.39
เมืองปทุมธานี	979	15.75	4,459.67	11.58	4.56
คลองหลวง	1,774	28.55	14,848.86	38.55	8.37
ธัญบุรี	956	15.38	7,292.03	18.93	7.63
ลาดหลุมแก้ว	222	3.57	1,463.63	3.80	6.59
ลำลูกกา	2,005	32.27	8,708.84	22.61	4.34
สามโคก	216	3.48	1,428.65	3.71	6.61
หนองเสือ	62	1.00	316.20	0.82	5.10
จังหวัดปทุมธานี	6,214	100.00	38,517.88	100.00	6.20
เมืองสมุทรปราการ	2,897	36.45	11,190.95	23.39	3.86
บางเสาธง	514	6.47	7,591.60	15.87	14.77
บางบ่อ	366	4.60	2,814.52	5.88	7.69
บางพลี	3,009	37.86	19,248.22	40.24	6.40
พระประแดง	710	8.93	4,195.13	8.77	5.91
พระสมุทรเจดีย์	452	5.69	2,797.75	5.85	6.19
จังหวัดสมุทรปราการ	7,948	100.00	47,838.17	100.00	6.02
เมืองสมุทรสาคร	1,820	64.38	18,909.47	65.89	10.39
กระทุ่มแบน	922	32.61	9,631.46	33.56	10.45
บ้านแพ้ว	85	3.01	159.25	0.55	1.87
จังหวัดสมุทรสาคร	2,827	100.00	28,700.18	100.00	10.15
เมืองนครปฐม	509	25.73	1,791.12	16.67	3.52
กำแพงแสน	90	4.55	292.91	2.73	3.25
ดอนตูม	25	1.26	43.81	0.41	1.75
นครชัยศรี	179	9.05	935.15	8.71	5.22
บางเลน	105	5.31	232.25	2.16	2.21
พุทธมณฑล	176	8.90	1,590.72	14.81	9.04
สามพราน	894	45.20	5,856.07	54.52	6.55
จังหวัดนครปฐม	1,978	100.00	10,742.03	100.00	5.43

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

3) การวิเคราะห์การจัดกลุ่มข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งรายเขต/อำเภอ

การวิเคราะห์การจัดกลุ่มข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งรายเขต/อำเภอ ดำเนินการโดยการจัดทำตารางแจกแจงความถี่ที่มีการแบ่งชั้นข้อมูลออกเป็น 6 ชั้น ความกว้างของชั้น (Class Interval) จะพิจารณาจากค่าพิสัย (Range) ของข้อมูลหารด้วยจำนวนชั้นตามที่กำหนด และพิจารณาร่วมกับการกระจายตัวของข้อมูลเมื่อมีการนำข้อมูลมาสร้างเป็นแผนภูมิจุด (Scatter Chart) ได้เป็นตารางแสดงการจัดกลุ่มข้อมูล โดยสรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่า เขต/อำเภอที่อยู่ในกลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งมากกว่า 3,000 แห่งขึ้นไป ซึ่งนับเป็นเขต/อำเภอที่มีจำนวนสถานประกอบการดังกล่าวสูงมาก มีการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการค้าส่งค่อนข้างสูง มีจำนวน 1 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการและกลุ่มเขต/อำเภอที่อยู่ในกลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง 2,500 -3,000 แห่ง ซึ่งนับเป็นเขต/อำเภอที่มีการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการค้าส่งค่อนข้างสูงเช่นกัน มีจำนวน 2 เขต/อำเภอ ได้แก่ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งทั้งสามเขต/อำเภอดังกล่าวยังเป็นเขต/อำเภอที่มีมูลค่าเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการค้าส่งที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ และภาคมหานคร

อย่างไรก็ดี พบว่าเขต/อำเภอของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลส่วนใหญ่ (จำนวน 32 เขต/อำเภอ หรือร้อยละ 40.51 ของเขต/อำเภอในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล) อยู่กลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง 501-1,000 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 23 เขต และอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดปริมณฑล จำนวน 9 อำเภอ นอกจากนี้ พบว่า เขต/อำเภอที่อยู่ในกลุ่มที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง 0-500 แห่ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นเขต/อำเภอที่อยู่ในพื้นที่ ๆ ที่ชนบทและเกษตรกรรมในจังหวัดนครปฐมและอำเภอขนาดเล็กในจังหวัดปริมณฑลอื่น ๆ ซึ่งมีความเป็นเมืองค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 แสดงการจัดกลุ่มเขต/อำเภอตามจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งใน กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559

จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง	จำนวนเขต/อำเภอ	ร้อยละ	จังหวัด	เขต/อำเภอ
0 - 500 แห่ง	15	18.99	กรุงเทพมหานคร	ดุสิต บางกอกใหญ่ ราชบุรีบูรณะ
			นนทบุรี	ไทรน้อย
			ปทุมธานี	หนองเสือ สามโคก ลาดหลุมแก้ว
			สมุทรปราการ	บางบ่อ พระสมุทรเจดีย์
			สมุทรสาคร	บ้านแพ้ว
			นครปฐม	ดอนตูม กำแพงแสน บางเลน พุทธมณฑล นครชัยศรี
501-1,000 แห่ง	32	40.51	กรุงเทพมหานคร	ธนบุรี บางกอกน้อย พญาไท หนองจอก บางซื่อ พระนคร บางพลัด ทวีวัฒนา ตลิ่งชัน ภาษีเจริญ คลองสาน หลักสี่ ดอนเมือง ราชเทวี บางคอแหลม ดินแดง หนองแขม ทุ่งครุ คันนายาว จอมทอง พระโขนง สาทร ป้อมปราบฯ
			นนทบุรี	บางกรวย บางใหญ่
			ปทุมธานี	ธัญบุรี เมืองปทุมธานี
			สมุทรปราการ	บางเสาธง พระประแดง
			สมุทรสาคร	กระทุ่มแบน
			นครปฐม	เมืองนครปฐม สามพราน
1,001-1,750 แห่ง	21	26.58	กรุงเทพมหานคร	ปทุมวัน มีนบุรี สะพานสูง สายไหม ลาดกระบัง คลองเตย สัมพันธวงศ์ บางบอน บางนา ยานนาวา ลาดพร้าว บางแค บึงกุ่ม จตุจักร บางเขน คลองสามวา สวนหลวง ห้วยขวาง วังทองหลาง
			นนทบุรี	บางบัวทอง
			ปทุมธานี	ปากเกร็ด
1,751- 2,500แห่ง	8	10.13	กรุงเทพมหานคร	บางขุนเทียน บางกะปิ วัฒนา ประเวศ
			นนทบุรี	เมืองนนทบุรี
			ปทุมธานี	คลองหลวง ลำลูกกา
			สมุทรสาคร	เมืองสมุทรสาคร
2,501-3,000 แห่ง	2	2.53	กรุงเทพมหานคร	บางรัก
			สมุทรปราการ	เมืองสมุทรปราการ
3,000 แห่ง ขึ้นไป	1	1.27	สมุทรปราการ	บางพลี
รวม	79	100.00		

ที่มา : การวิเคราะห์

3.2.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง

การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง ได้นำเสนอในระดับจังหวัดสำหรับอธิบายการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของภาคกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล และนำเสนอข้อมูลรายเขตในกรุงเทพมหานครสำหรับอธิบายรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกับการนำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก ในหัวข้อที่ผ่านมา ทั้งนี้ ข้อมูลที่แสดงในตารางเป็นข้อมูลในปีที่กองนโยบายและแผนงาน สำนักการวางผังและพัฒนาเมืองได้รวบรวมและจัดเก็บไว้

ในปี พ.ศ. 2561 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวน 81,774 แห่ง โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีจำนวน 80,041 แห่ง อัตราการเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ 2.17 (ตารางที่ 3.11) โดยจะเห็นได้ว่า ในภาพรวมจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งเพิ่มขึ้นทุกจังหวัด

ตารางที่ 3.11 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559-2561

เขตการปกครอง	สถานประกอบการประเภทการค้าส่ง (แห่ง)			อัตราการเปลี่ยนแปลงระหว่างปี พ.ศ. 2560-2561 (ร้อยละ/ปี)
	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	
กรุงเทพมหานคร	68,644	54,834	55,364	0.97
ปริมณฑล	31,259	25,207	26,410	4.77
จังหวัดนนทบุรี	8,967	7,217	7,443	3.13
จังหวัดปทุมธานี	7,474	5,959	6,214	4.28
จังหวัดสมุทรปราการ	9,300	7,535	7,948	5.48
จังหวัดสมุทรสาคร	3,117	2,631	2,827	7.45
จังหวัดนครปฐม	2,401	1,865	1,978	6.06
กรุงเทพฯและปริมณฑล	99,903	80,041	81,774	2.17

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ. 2561 กรุงเทพมหานครมีสถานประกอบการประเภทการค้าส่งจำนวน 55,364 แห่ง โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีจำนวน 54,834 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.97 ต่อปี แต่อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลัง พบว่า จำนวนสถานประกอบการดังกล่าวในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มลดลง (แผนภูมิที่ 3.2) และพบว่ามีเขตที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งลดลงในช่วง ปี พ.ศ. 2560 – 2561 ส่วนใหญ่เป็นเขตในกลุ่มเขตอนุรักษศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต เขตธนบุรี เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่ และเขตในกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม ได้แก่ เขตบางซื่อ เขตพญาไท เขตห้วยขวาง เขตราชเทวี เขตปทุมวัน เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตคลองเตย และเขตวัฒนา สำหรับเขตที่มีอัตราการขยายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งสูงที่สุด ได้แก่ เขตหนองจอก มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 9.04 รองลงมา คือ เขตคลองสามวา มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.09 ต่อปี ซึ่งทั้งสองเขตดังกล่าวอยู่ในพื้นที่กลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก นอกจากนี้ ยังมีเขตที่มีอัตราการขยายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าส่งค่อนข้างสูง ได้แก่ เขตสายไหม และ เขตบางบอน มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4.53 และร้อยละ 4.50 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร
ปี พ.ศ. 2551-2561

กลุ่ม	เขตการปกครอง	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง (แห่ง)								อัตราการเปลี่ยนแปลง ระหว่างปี พ.ศ.2560-2561 (ร้อยละ/ปี)
		พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	
เขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	พระนคร	1,020	1,151	1,215	787	786	744	641	650	1.40
	ป้อมปราบฯ	1,700	1,741	1,804	1,141	1,122	1,102	993	982	-1.11
	สัมพันธวงศ์	2,104	2,160	2,325	1,643	1,598	1,455	1,231	1,193	-3.09
	ดุสิต	966	998	1,050	379	374	375	282	266	-5.67
	ธนบุรี	945	993	1,069	636	631	662	532	501	-5.83
	คลองสาน	1,042	1,091	1,163	855	857	908	744	752	1.08
	บางกอกน้อย	1,004	1,060	1,112	599	580	633	544	528	-2.94
	บางกอกใหญ่	568	604	658	443	428	444	362	351	-3.04
	บางพลัด	826	890	1,026	780	773	776	640	660	3.13
	รวม	10,175	10,688	11,422	7,263	7,149	7,099	5,969	5,883	-1.44
เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม	บางซื่อ	796	867	959	784	788	770	591	590	-0.17
	จตุจักร	1,852	2,052	2,316	1,957	2,009	2,112	1,568	1,579	0.70
	พญาไท	1,651	1,712	1,958	748	738	771	550	534	-2.91
	ดินแดง	1,032	1,124	1,242	1,001	1,012	1,020	824	833	1.09
	ห้วยขวาง	2,292	2,450	2,699	2,015	2,036	2,125	1,725	1,712	-0.75
	ราชเทวี	985	1,091	1,213	1,058	1,048	1,044	826	792	-4.12
	ปทุมวัน	2,015	2,105	2,486	1,326	1,362	1,382	1,050	1,039	-1.05
	บางรัก	3,685	3,894	4,197	3,312	3,251	3,240	2,626	2,664	1.45
	สาทร	1,093	1,173	1,297	1,171	1,168	1,224	987	976	-1.11
	บางคอแหลม	857	926	1,047	939	949	954	797	796	-0.13
	ยานนาวา	2,049	2,164	2,382	1,651	1,644	1,732	1,383	1,374	-0.65
	คลองเตย	1,388	1,490	1,652	1,400	1,433	1,539	1,188	1,179	-0.76
	วัฒนา	1,901	2,089	2,290	2,289	2,368	2,709	2,149	2,126	-1.07
รวม	21,596	23,137	25,738	19,651	19,806	20,622	16,264	16,194	-0.43	
เขตที่อยู่อาศัย	หลักสี่	784	862	957	867	880	952	754	753	-0.13
	ดอนเมือง	934	1,016	1,153	874	890	1,001	770	788	2.34
	สายไหม	849	963	1,108	1,143	1,196	1,472	1,081	1,130	4.53
	บางเขน	2,140	2,327	2,374	1,765	1,854	2,028	1,574	1,605	1.97
	ลาดพร้าว	1,378	1,562	1,844	1,593	1,662	1,816	1,350	1,403	3.93
	วังทองหลาง	1,603	1,805	2,091	2,023	2,065	2,281	1,738	1,738	0.00
	บางกะปิ	3,032	3,247	3,541	2,218	2,249	2,384	1,850	1,891	2.22
	บึงกุ่ม	1,693	1,884	2,180	1,729	1,762	1,962	1,549	1,551	0.13
	คันนายาว	684	779	888	890	946	1,121	852	886	3.99
	สะพานสูง	799	899	1,039	1,056	1,120	1,342	1,092	1,098	0.55
	สวนหลวง	1,483	1,618	1,880	1,860	1,889	2,121	1,662	1,668	0.36
	ประเวศ	1,755	1,951	2,256	2,138	2,246	2,672	2,266	2,337	3.13
	พระโขนง	2,396	2,476	2,651	1,103	1,089	1,165	940	920	-2.13
	บางนา	1,209	1,328	1,446	1,457	1,518	1,567	1,315	1,306	-0.68
รวม	20,739	22,717	25,408	20,716	21,366	23,884	18,793	19,074	1.50	

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ : กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำรายงานซึ่งมีข้อมูลสถานประกอบการค้าส่งเฉพาะปีที่ปรากฏตามตาราง

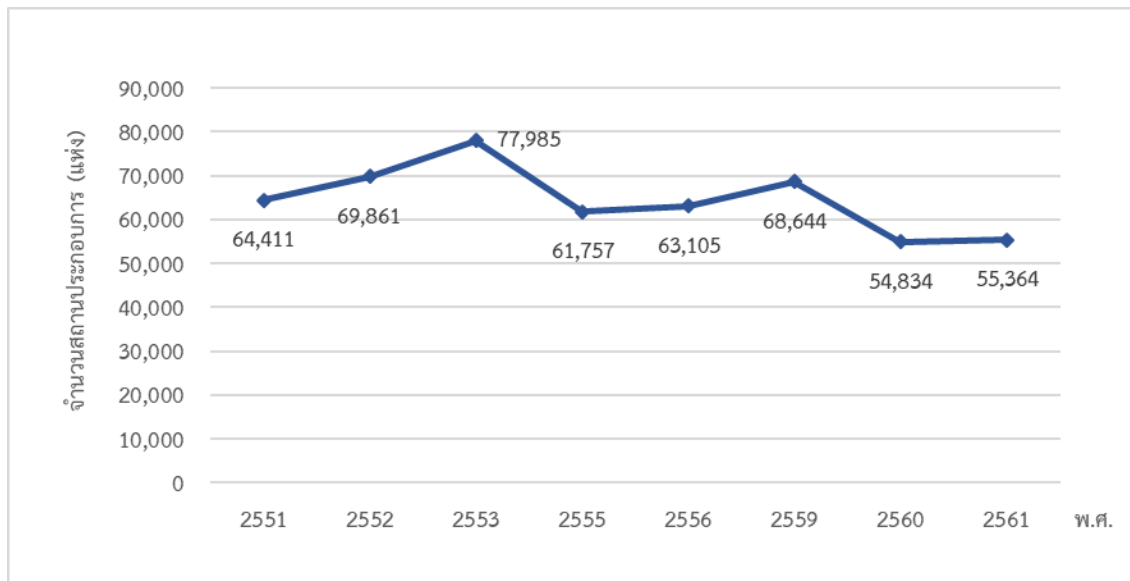
ตารางที่ 3.12 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร
ปี พ.ศ. 2551-2561(ต่อ)

กลุ่ม	เขตการปกครอง	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง (แห่ง)								อัตราการเปลี่ยนแปลง ระหว่างปี พ.ศ.2560-2561 (ร้อยละ/ปี)
		พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	
เขตที่อยู่อาศัย เมืองและเขตชานเมือง	คลองสามวา	954	1,122	1,346	1,518	1,654	2,036	1,572	1,652	5.09
	มีนบุรี	985	1,125	1,313	1,114	1,184	1,392	1,044	1,065	2.01
	หนองจอก	380	428	516	468	506	626	498	543	9.04
	ลาดกระบัง	763	885	1,052	1,056	1,132	1,330	1,125	1,170	4.00
	รวม	3,082	3,560	4,227	4,156	4,476	5,384	4,239	4,430	4.51
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและ เขตชานเมือง	ตลิ่งชัน	759	820	970	760	770	847	726	733	0.96
	ทวีวัฒนา	524	595	703	711	753	869	676	690	2.07
	ภาษีเจริญ	979	1,043	1,213	806	839	915	710	735	3.52
	บางแค	1,169	1,329	1,494	1,532	1,565	1,709	1,464	1,508	3.01
	หนองแขม	794	889	1,026	929	958	1,064	831	836	0.60
	รวม	4,225	4,676	5,406	4,738	4,885	5,404	4,407	4,502	2.16
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและ เขตชานเมือง	ราษฎร์บูรณะ	677	735	823	542	550	568	449	464	3.34
	ทุ่งครุ	622	697	818	835	876	1,021	840	864	2.86
	จอมทอง	894	974	1,091	980	995	1,087	905	888	-1.88
	บางขุนเทียน	1,469	1,626	1,899	1,682	1,756	2,137	1,812	1,857	2.48
	บางบอน	932	1,051	1,153	1,194	1,246	1,438	1,156	1,208	4.50
	รวม	4,594	5,083	5,784	5,233	5,423	6,251	5,162	5,281	2.31
กรุงเทพมหานคร	64,411	69,861	77,985	61,757	63,105	68,644	54,834	55,364	0.97	

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ : กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำรายงานซึ่งมีข้อมูลสถานประกอบการค้าส่งเฉพาะปีที่ปรากฏตามตาราง

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551-2561

3.3 สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่

การศึกษาข้อมูลที่ตั้งและจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลอาศัยข้อมูลจากเว็บไซต์สถานประกอบการที่มีการลงทุนในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ เทสโก้โลตัส (www.tescolotus.com) บิ๊กซี (corporate.bigc.co.th) และ แม็คโคร (www.siammakro.co.th)

อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ เทสโก้โลตัส (Tesco Lotus) บิ๊กซี (Big C) และแม็คโคร (Makro) เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีการแบ่งรูปแบบหรือประเภทของกิจการออกเป็นหลายประเภท ในการศึกษาและวิเคราะห์ครั้งนี้ จะเลือกเฉพาะประเภทที่มีลักษณะเป็นร้านค้าปลีกครบวงจร (Hypermarket) ซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Supercenter) หรือร้านขายสินค้าราคาถูก (Discount Store) และร้านค้าส่งที่มีขนาดใหญ่ โดยมีรายละเอียดของแต่ละผู้ประกอบการ ดังนี้

เทสโก้โลตัส (Tesco Lotus) มีรูปแบบของร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อนี้ ได้แก่

- เทสโก้ โลตัส ไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermarket) เป็นร้านขนาดใหญ่ที่สุดของเทสโก้โลตัส มีสินค้ามากกว่า 36,000 รายการครอบคลุมทุกแผนก ทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคอาหารสดเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ พื้นที่ภายในร้าน มีการจัดแบ่งพื้นที่เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ พื้นที่สโตร์ พื้นที่ศูนย์อาหาร และพื้นที่มอลล์ ซึ่งเป็นพื้นที่ของร้านค้าต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ ร้านอาหาร ร้านหนังสือ ร้านเครื่องประดับ ร้านแว่นตา ร้านขายยา และโรงเรียนเสริมทักษะสำหรับเด็ก เป็นต้น

- เทสโก้ โลตัส คัมค่า (Compact Hypermarket) เป็นร้านขนาดกลางที่เหมาะสมสำหรับชุมชน มีประเภทของสินค้าต่าง ๆ เช่นเดียวกับร้านไฮเปอร์มาร์เก็ต โดยมีรายการสินค้าประมาณ 21,500 รายการ พื้นที่ภายในร้าน มีการจัดแบ่งพื้นที่เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือพื้นที่สโตร์ พื้นที่ศูนย์อาหาร และพื้นที่มอลล์ ซึ่งเป็นพื้นที่ของร้านค้าต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ ร้านอาหาร ร้านหนังสือ ร้านเครื่องประดับ ร้านแว่นตา ร้านขายยา และโรงเรียนเสริมทักษะสำหรับเด็ก เป็นต้น

- เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์ตรา (Tesco Lotus Extra) เป็นร้านค้าขนาดใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดหลัก ๆ มีจำนวนสินค้า (Item) ประมาณ 26,000 หน่วย

บิ๊กซี (Big C) มีรูปแบบของร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อนี้ ได้แก่

- บิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Big C Supercenter) มีพื้นที่ประกอบการประมาณ 8,000 - 10,000 ตารางเมตร รูปแบบสาขาพื้นฐานของบิ๊กซี มีสินค้ามากกว่า 30,000 รายการ และมีโซนพลาซ่า และความบันเทิงต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก บางสาขาตั้งอยู่ในศูนย์การค้า และบางสาขามีห้างโฮมโปร และโรงภาพยนตร์ด้วย

- บิ๊กซีเอ็กซ์ตรา (Big C Extra) มีพื้นที่ประกอบการประมาณ 8,000 - 10,000 ตารางเมตร เป็นรูปแบบสาขาพิเศษของบิ๊กซีที่กำหนดมาเพื่อใช้งานแทนห้างคาร์ฟูร์ (Carrefour) เดิม ภายใต้แนวคิด "Better and Bigger" เน้นกลุ่มลูกค้าเกรด A ในโซนใจกลางเมืองเป็นหลัก

- บิ๊กซีจัมโบ้ (Big C Jumbo) มีพื้นที่ประกอบการประมาณ 10,000 - 15,000 ตารางเมตร รูปแบบสาขาพิเศษเพื่อการค้าส่ง มีพื้นที่ใช้สอยเป็นจำนวนมาก เน้นกลุ่มลูกค้าค้าส่ง โรงแรม ร้านอาหารและร้านโชห่วย โดยมีการปรับปรุงจากห้างคาร์ฟูร์ (Carrefour) เดิม และบิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์

แม็คโคร (Makro) มีรูปแบบของร้านค้าส่งขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อนี้ได้แก่

- ศูนย์จำหน่ายสินค้าแม็คโครรูปแบบคลาสสิก (Makro Cash and Carry) มีพื้นที่ประกอบการประมาณ 8,000 - 10,000 ตารางเมตร เป็นศูนย์จำหน่ายสินค้าแบบชำระเงินสดและบริการตนเอง โดยจำหน่าย สินค้าอุปโภคบริโภคหลากหลายประเภท กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นผู้ประกอบ ธุรกิจขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ได้แก่ กลุ่มร้านค้าปลีกรายย่อย ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักของบริษัทฯ
- ศูนย์จำหน่ายสินค้าแม็คโครรูปแบบอีโคพลัส (Makro Eco Plus) มีพื้นที่ประกอบการประมาณ 8,000 - 10,000 ตารางเมตร เป็นรูปแบบสาขาเพื่อผู้ประกอบการมืออาชีพทั้งกลุ่มโฮเรก้า (HoReCa) หรือธุรกิจโรงแรม ร้านอาหารและคาเฟ่ กลุ่มสถาบันต่าง ๆ รวมถึง ผู้ประกอบธุรกิจบริการและผู้ค้าปลีกรายย่อย แม็คโครรูปแบบนี้จะมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับสินค้าประเภทอาหารสดเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการกลุ่มโฮเรก้าเพิ่มขึ้น ในทำเลที่มีธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร และจัดเลี้ยงจำนวนมากและมีศักยภาพในการเติบโต

3.3.1 จำนวนและการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่

ปี พ.ศ. 2561 ภาคมหานครหรือกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ จำนวน 117 แห่ง ซึ่งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 61 แห่ง หรือร้อยละ 52.14 ของภาคมหานคร และจังหวัดปริมณฑล จำนวน 56 แห่ง หรือร้อยละ 47.86 ของภาคมหานคร สำหรับในกลุ่มจังหวัดปริมณฑล จังหวัดที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่จำนวนมากที่สุดคือ จังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 17 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.53 ของภาคมหานคร รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวน 14 แห่ง และจังหวัดนนทบุรี มีจำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11.97 และร้อยละ 9.40 ของภาคมหานคร ตามลำดับ (ตารางที่ 3.13) จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ นับเป็นตัวชี้วัดความเป็นเมือง หรือสภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง โดยพื้นที่ที่มีสถานประกอบการดังกล่าวตั้งอยู่ ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจการค้าและบริการ ศูนย์กลางธุรกิจ หรือย่านการค้าของเมืองหรือจังหวัด ซึ่งการเลือกทำเลที่ตั้งของสถานประกอบการดังกล่าวนี้ จะเลือกตั้งอยู่ริมถนนที่มีเขตทางขนาดใหญ่ซึ่งมีการเข้าถึงโดยสะดวก ทั้งนี้ จะเป็นไปตามเงื่อนไขเรื่องที่ตั้งตามกฎหมายด้วย อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลจำนวนและการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่แสดงให้เห็นถึงความเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของกรุงเทพมหานครในฐานะเมืองหลวงของประเทศ ในขณะที่ จังหวัดปริมณฑลนั้น สถานประกอบการดังกล่าวส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง รวมทั้งกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ที่ติดกับกรุงเทพมหานครตามแนวถนนสายหลักที่ออกจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดและภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ถนนพหลโยธิน ถนนเพชรเกษม ถนนบางนา-ตราด และถนนแจ้งวัฒนะ เป็นต้น

ตารางที่ 3.13 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่(แห่ง)	สัดส่วนต่อภาคมหานคร (ร้อยละ)
กรุงเทพมหานคร	61	52.14
ปริมณฑล	56	47.86
จังหวัดนนทบุรี	11	9.40
จังหวัดปทุมธานี	17	14.53
จังหวัดสมุทรปราการ	14	11.97
จังหวัดสมุทรสาคร	4	3.42
จังหวัดนครปฐม	10	8.55
กรุงเทพฯและปริมณฑล	117	100.00

ที่มา : www.tescolotus.com, corporate.bigc.co.th และ www.siammakro.co.th

1) จำนวนและการกระจายตัวสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร

จำนวนและการกระจายตัวสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561 เป็นการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลตามพื้นที่เขตและกลุ่มเขต เช่นเดียวกับการวิเคราะห์สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกและการค้าส่งที่ผ่านมาโดยพบว่า สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่กระจุกตัวในพื้นที่กลุ่มเขตที่อยู่อาศัยสูงสุด โดยมีจำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.31 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครรองลงมาได้แก่ กลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม โดยมีจำนวน 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.23 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร และกลุ่มเขตที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดเล็กน้อยที่สุด คือ กลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนบน มีจำนวนเพียง 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.56 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาข้อมูลรายเขต พบว่า เขตที่มีจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่มากที่สุด ได้แก่ เขตมีนบุรี มีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.20 ของจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร โดยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมถนนรามคำแหง และถนนสุวินทวงศ์ รองลงมา คือ เขตบางกะปิ มีจำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.56 ของจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมถนนรามคำแหงและถนนลาดพร้าว นอกจากนี้ เขตที่มีการกระจุกตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ ยังได้แก่ เขตคลองเตย เขตบางเขน เขตหนองจอก เขตราชวัตรบูรณะ เขตบางขุนเทียนและเขตบางบอน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเขตที่อยู่ในกลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมทั้งฝั่งตะวันออกและตะวันตก (ตารางที่ 3.14) แต่อย่างไรก็ดี พบว่าสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกลุ่มเขตที่อยู่อาศัย และกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม ซึ่งมีเป็นจำนวนมากนั้น จะมีการกระจายตัวอยู่ในแต่ละเขตจำนวน 1-2 แห่ง

ตารางที่ 3.14 แสดงจำนวนและการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง		แม่คโคร	เทสโก้ โลตัส	บิ๊กซี	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่(แห่ง)	สัดส่วนต่อกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ)
กลุ่ม	เขต					
เขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	พระนคร	0	0	0	0	0.00
	ป้อมปราบฯ	0	0	0	0	0.00
	สัมพันธวงศ์	0	0	0	0	0.00
	ดุสิต	1	0	0	1	1.64
	ธนบุรี	0	0	2	2	3.28
	คลองสาน	0	0	0	0	0.00
	บางกอกน้อย	1	1	0	2	3.28
	บางกอกใหญ่	0	0	0	0	0.00
	บางพลัด	0	1	0	1	1.64
	รวม	2	2	2	6	9.84
เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม	บางซื่อ	0	1	1	2	3.28
	จตุจักร	0	1	1	2	3.28
	พญาไท	0	0	1	1	1.64
	ดินแดง	0	1	1	2	3.28
	ห้วยขวาง	0	0	0	0	0.00
	ราชเทวี	0	0	0	0	0.00
	ปทุมวัน	0	1	1	2	3.28
	บางรัก	0	0	0	0	0.00
	สาทร	1	0	0	1	1.64
	บางคอแหลม	0	0	0	0	0.00
	ยานนาวา	0	1	0	1	1.64
	คลองเตย	0	2	1	3	4.92
	วัฒนา	0	0	2	2	3.28
	รวม	1	7	8	16	26.23
เขตที่อยู่อาศัย	หลักสี่	0	1	1	2	3.28
	ดอนเมือง	0	0	0	0	0.00
	สายไหม	0	0	0	0	0.00
	บางเขน	0	1	2	3	4.92
	ลาดพร้าว	0	2	0	2	3.28
	วังทองหลาง	0	0	1	1	1.64
	บางกะปิ	1	1	2	4	6.56
	บึงกุ่ม	0	1	0	1	1.64
	คันนายาว	1	0	1	2	3.28
	สะพานสูง	0	0	0	0	0.00

ที่มา : www.tescolotus.com, corporate.bigc.co.th และ www.siammakro.co.th

ตารางที่ 3.14 แสดงจำนวนและการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561(ต่อ)

เขตการปกครอง		แม่โคโร	เทลโก้ โลตัส	บิ๊กซี	จำนวนสถานประกอบการ ประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง ขนาดใหญ่(แห่ง)	สัดส่วนต่อ กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ)
กลุ่ม	เขต					
เขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)	สวนหลวง	0	1	0	1	1.64
	ประเวศ	0	1	0	1	1.64
	พระโขนง	0	0	0	0	0.00
	บางนา	0	0	1	1	1.64
	รวม	2	8	8	18	29.51
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก	คลองสามวา	0	0	0	0	0.00
	มีนบุรี	0	2	3	5	8.20
	หนองจอก	1	1	1	3	4.92
	ลาดกระบัง	0	0	0	0	0.00
	รวม	1	3	4	8	13.11
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนบน	ตลิ่งชัน	0	0	0	0	0.00
	ทวีวัฒนา	0	0	0	0	0.00
	ภาษีเจริญ	0	0	0	0	0.00
	บางแค	1	1	1	3	4.92
	หนองแขม	0	0	1	1	1.64
	รวม	1	1	2	4	6.56
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนล่าง	ราษฎร์บูรณะ	0	1	2	3	4.92
	ทุ่งครุ	0	0	0	0	0.00
	จอมทอง	0	0	0	0	0.00
	บางขุนเทียน	0	1	2	3	4.92
	บางบอน	1	0	2	3	4.92
	รวม	1	2	6	9	14.75
กรุงเทพมหานคร		8	23	30	61	100.00

ที่มา : www.tescolotus.com, corporate.bigc.co.th และ www.siammakro.co.th

2) จำนวนและการกระจายตัวสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในพื้นที่จังหวัดปริมณฑล

จำนวนและการกระจายตัวสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ ในพื้นที่จังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 พิจารณาจากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่รายอำเภอและจังหวัด พบว่า อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่จำนวนมากที่สุดคือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนถึง 7 แห่ง รองลงมา คือ อำเภอธัญบุรี และอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 6 แห่ง และ 5 แห่ง ตามลำดับ รวมทั้งอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 5 แห่ง (ตารางที่ 3.15) สังเกตได้ว่า อำเภอดังกล่าวจะเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ที่ติดกับกรุงเทพมหานครหรือเชื่อมต่อกับกรุงเทพมหานคร ตามแนวถนนสายหลักที่ออกจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดและภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ถนนพหลโยธิน และถนนบางนา-ตราด เป็นต้น ในขณะที่ อำเภอที่ไม่มีสถานประกอบการสถานประกอบการ

ประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่เลย จะเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม หรือพื้นที่ชานเมือง ซึ่งมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจและจำนวนประชากรไม่หนาแน่น ทั้งนี้ รายละเอียดในรายจังหวัดสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

- จังหวัดนนทบุรี มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่จำนวน 11 แห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่กระจุกตัวสูง คือ อำเภอเมืองนนทบุรี มีจำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.36 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัด รองลงมา คือ อำเภอบางกรวย อำเภอบางบัวทอง และอำเภอปากเกร็ด มีจำนวนอำเภอละ 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.18 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัด ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่าอำเภอที่ไม่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่เลย ได้แก่ อำเภอไทรน้อย

- จังหวัดปทุมธานี มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ 17 แห่ง ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปริมณฑลอื่น ๆ อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่กระจุกตัวสูง คือ อำเภอธัญบุรี มีจำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.29 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัด รองลงมา คือ อำเภอลำลูกกา มีจำนวน 5 แห่ง และอำเภอคลองหลวง มีจำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.41 และร้อยละ 23.53 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัด ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่าอำเภอที่ไม่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่เลย ได้แก่ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสสามโคก และอำเภอหนองเสือ

- จังหวัดสมุทรปราการ มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ 14 แห่ง ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่รองจากจังหวัดปทุมธานี อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่กระจุกตัวสูง คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีจำนวนถึง 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัด รองลงมา คือ อำเภอบางพลี มีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.71 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัด ทั้งนี้ พบว่าอำเภอที่ไม่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่เลย ได้แก่ อำเภอบางบ่อ และอำเภอพระสมุทรเจดีย์

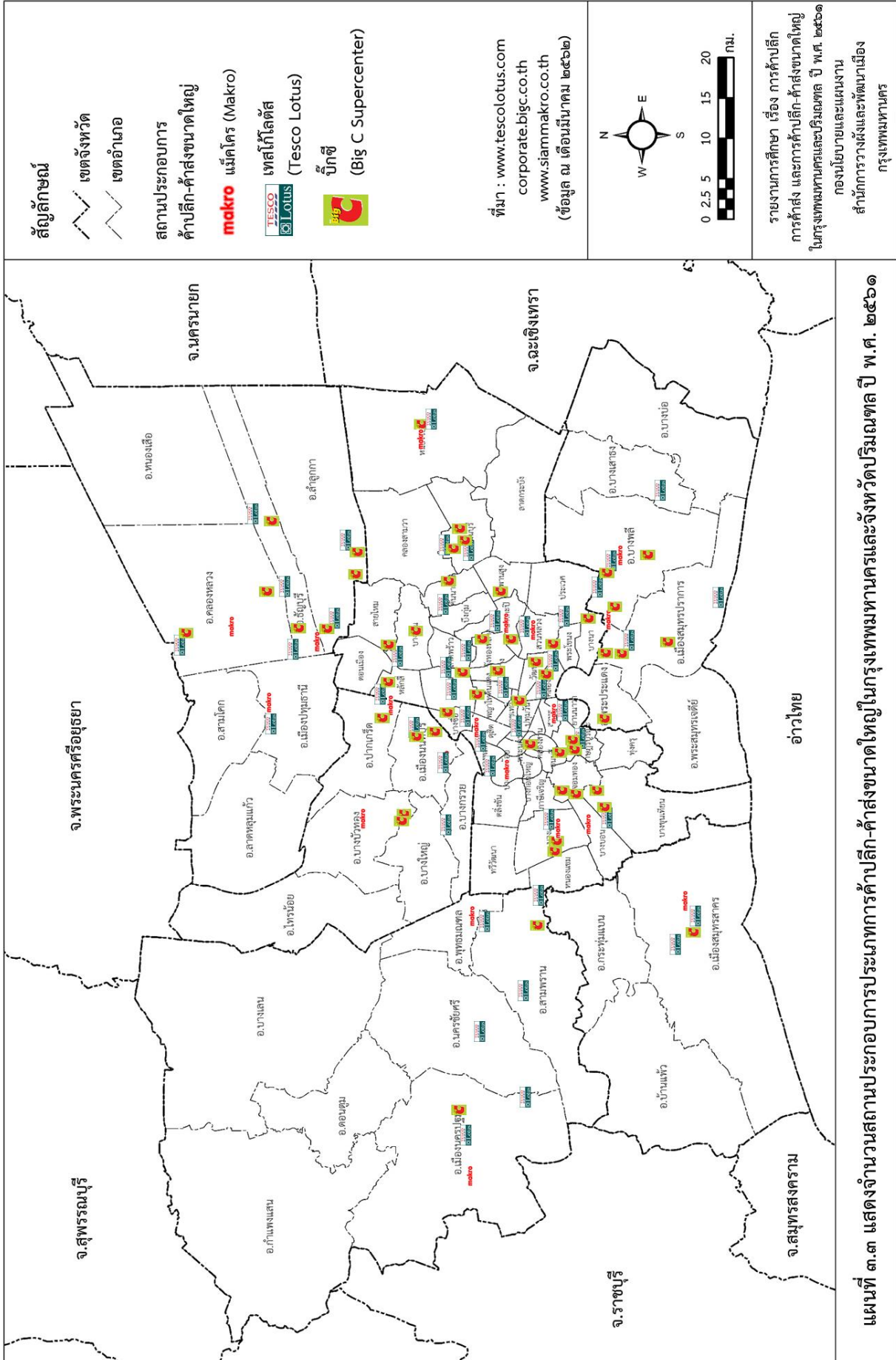
- จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีเพียง 3 อำเภอ มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ 4 แห่ง ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปริมณฑลอื่น ๆ และมีเพียงอำเภอเดียวที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่กระจุกตัวอยู่ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสาคร โดยมีจำนวน 4 แห่ง ในขณะที่ อำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบนไม่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ตั้งอยู่เลย

- จังหวัดนครปฐม มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ 10 แห่ง อำเภอที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่กระจุกตัวอยู่ คือ อำเภอสามพราน มีจำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัด รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมืองนครปฐม มีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30 ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัด ในขณะที่ อำเภอกำแพงแสน อำเภอนครชัยศรี และอำเภอพุทธมณฑล มีสถานประกอบการดังกล่าว อำเภอละ 1 แห่ง และอำเภอดอนตูม และอำเภอบางเลน ไม่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ตั้งอยู่เลย

ตารางที่ 3.15 แสดงจำนวนและการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561

เขตการปกครอง	แม่คโคร	เทสโก้ โลตัส	บิ๊กซี	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่(แห่ง)	สัดส่วนต่อกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ)
เมืงนนทบุรี	1	1	2	4	36.36
ไทรน้อย	0	0	0	0	0.00
บางใหญ่	0	0	1	1	9.09
บางกรวย	0	2	0	2	18.18
บางบัวทอง	1	0	1	2	18.18
ปากเกร็ด	1	0	1	2	18.18
จังหวัดนนทบุรี	3	3	5	11	100.00
เมืองปทุมธานี	1	1	0	2	11.76
คลองหลวง	1	1	2	4	23.53
ธัญบุรี	1	3	2	6	35.29
ลาดหลุมแก้ว	0	0	0	0	0.00
ลำลูกกา	0	2	3	5	29.41
สามโคก	0	0	0	0	0.00
หนองเสือ	0	0	0	0	0.00
จังหวัดปทุมธานี	3	7	7	17	100.00
เมืองสมุทรปราการ	1	2	4	7	50.00
บางเสาธง	0	1	0	1	7.14
บางป่อ	0	0	0	0	0.00
บางพลี	1	2	2	5	35.71
พระประแดง	0	0	1	1	7.14
พระสมุทรเจดีย์	0	0	0	0	0.00
จังหวัดสมุทรปราการ	2	5	7	14	100.00
เมืองสมุทรสาคร	1	2	1	4	100.00
กระทุ่มแบน	0	0	0	0	0.00
บ้านแพ้ว	0	0	0	0	0.00
จังหวัดสมุทรสาคร	1	2	1	4	100.00
เมืองนครปฐม	1	1	1	3	30.00
กำแพงแสน	0	1	0	1	10.00
ดอนตูม	0	0	0	0	0.00
นครชัยศรี	0	1	0	1	10.00
บางเลน	0	0	0	0	0.00
พุทธมณฑล	1	0	0	1	10.00
สามพราน	0	3	1	4	40.00
จังหวัดนครปฐม	2	6	2	10	100.00

ที่มา : www.tescolotus.com, corporate.bigc.co.th และ www.siammakro.co.th

3.3.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่

การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ได้นำเสนอข้อมูลในระดับจังหวัดสำหรับอธิบายการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของภาคกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล และนำเสนอข้อมูลรายเขตในกรุงเทพมหานครสำหรับอธิบายรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพมหานครเช่นเดียวกับการนำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกและการค้าส่งที่ผ่านมา ทั้งนี้ ข้อมูลที่แสดงในตารางเป็นข้อมูลในปีที่กองนโยบายและแผนงานสำนักการวางผังและพัฒนาเมืองได้รวบรวมและจัดเก็บไว้

จากข้อมูลจากเว็บไซต์ของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ที่มีการลงทุนในประเทศไทย (www.tescolotus.com corporate.bigc.co.th และ www.siammakro.co.th) และข้อมูลจากรายงานเรื่องการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ ซึ่งรวบรวมและจัดทำโดยกองนโยบายและแผนงานสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 ภาคกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลมีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ จำนวน 117 แห่ง โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2559 ซึ่งมีจำนวน 114 แห่ง อัตราการเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ 1.32 ต่อปี (ตารางที่ 3.16) โดยจะเห็นได้ว่า จังหวัดที่มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (แม่โคร (สาขาบางแค) จังหวัดปทุมธานี (แม่โคร สาขาปทุมธานี) และจังหวัดนครปฐม (เทสโก้ โลตัส สาขาพุทธมณฑล สาย 4)

สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 มีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ จำนวน 61 แห่ง โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2559 ซึ่งมีจำนวน 60 แห่ง คิดเป็นอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 0.83 ต่อปี (ตารางที่ 3.17) ซึ่งเพิ่มขึ้นเพียงแห่งเดียว ได้แก่ แม่โคร (Makro) สาขาบางแค ซึ่งเป็นสถานประกอบการประเภทการค้าส่งขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลัง ในช่วงปี พ.ศ. 2552-2555 จะพบว่า มีสถานประกอบการประเภทดังกล่าวลดลงจำนวนมาก โดยมีสาเหตุมาจากการปิดตัวลงของห้างคาร์ฟูล (Carrefour) ในประเทศไทย ซึ่งเป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ครบวงจรเช่นเดียวกับ เทสโก้ โลตัส (Tesco Lotus) และบิ๊กซี (Big C Supercenter) ทั้งนี้ ในภายหลังบริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) ได้เข้าซื้อกิจการ และในปี พ.ศ. 2556 บริษัทฯ ได้เริ่มดำเนินการปรับปรุงสาขาของห้างคาร์ฟูล (Carrefour) เดิมเป็น บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ บิ๊กซี เอ็กซ์ตร้า และบิ๊กซี จัมโบ้ พร้อมทั้งปิดบางสาขาที่ตั้งอยู่บนทำเลที่ไม่เหมาะสม สาขาชำช่อน หรือหมดสัญญาเช่าที่ดิน(https://th.wikipedia.org/wiki/บิ๊กซี_ซูเปอร์เซ็นเตอร์) จากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงทำให้สถิติของสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ มีจำนวนเพิ่มขึ้น ภายหลังจากปี พ.ศ. 2556 นั้นเอง

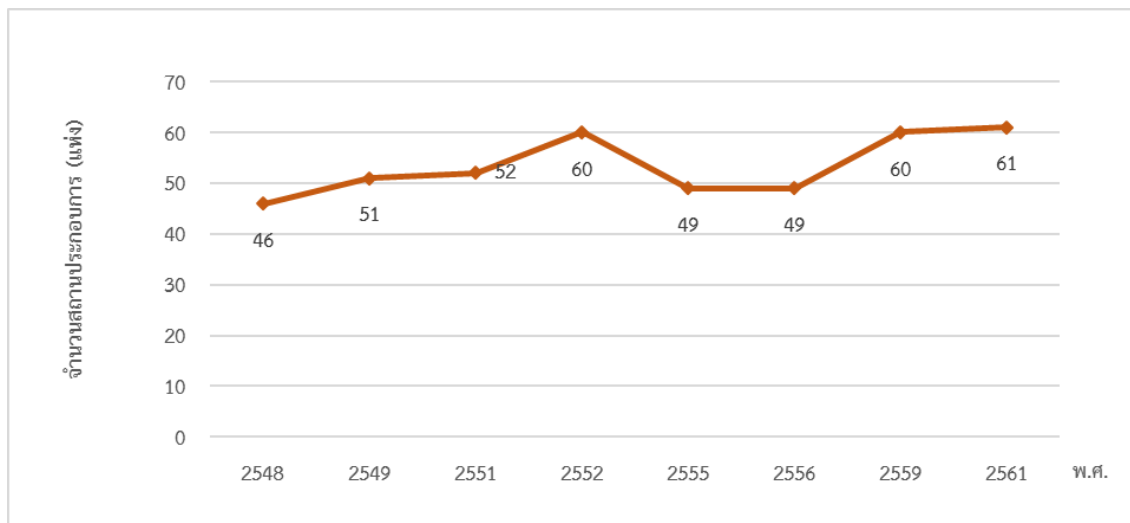
นอกจากนี้ พบว่า จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มคงที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ใจกลางเมือง หรือพื้นที่ในกลุ่มเขตอนุรักษศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม และกลุ่มเขตที่อยู่อาศัย แต่พบว่า ในกลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรม เช่น เขตหนองจอก เขตมีนบุรี เขตบางแค เป็นต้น มีจำนวนสถานประกอบการดังกล่าวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการลงทุนในสถานประกอบการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก มีพื้นที่ประกอบการขนาดใหญ่ ซึ่งสัมพันธ์กับราคาที่ดินและข้อกำหนดต่าง ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องผู้ประกอบการจึงเลือกที่จะลงทุนขยายสาขาในพื้นที่ชานเมือง

ตารางที่ 3.16 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลปี พ.ศ. 2559 - 2561

เขตการปกครอง	สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ (แห่ง)		อัตราการเปลี่ยนแปลง ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2561 (ร้อยละ/ปี)
	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2561	
กรุงเทพมหานคร	60	61	0.83
ปริมณฑล	54	56	1.85
จังหวัดนนทบุรี	11	11	0.00
จังหวัดปทุมธานี	16	17	3.13
จังหวัดสมุทรปราการ	14	14	0.00
จังหวัดสมุทรสาคร	4	4	0.00
จังหวัดนครปฐม	9	10	5.56
กรุงเทพฯและปริมณฑล	114	117	1.32

ที่มา : www.tescolotus.com, corporate.bigc.co.th และ www.siammakro.co.th

แผนภูมิที่ 3.3 แสดงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2548 - 2561

ตารางที่ 3.17 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2559 - 2561

กลุ่ม	เขตการปกครอง	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ (แห่ง)								อัตราการเปลี่ยนแปลง ระหว่างปี พ.ศ.2559-2561 (ร้อยละ/ปี)
		พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2561	
เขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	พระนคร	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	ป้อมปราบฯ	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	สัมพันธวงศ์	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	ดุสิต	1	1	1	1	1	1	1	1	0.00
	ธนบุรี	1	2	2	2	2	2	2	2	0.00
	คลองสาน	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	บางกอกน้อย	1	1	2	2	2	2	2	2	0.00
	บางกอกใหญ่	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	บางพลัด	1	1	1	1	1	1	1	1	0.00
	รวม	4	5	6	6	6	6	6	6	0.00
เขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม	บางซื่อ	2	2	2	3	2	2	2	2	0.00
	จตุจักร	2	2	2	2	1	1	2	2	0.00
	พญาไท	1	1	1	1	1	1	1	1	0.00
	ดินแดง	2	2	2	2	1	1	2	2	0.00
	ห้วยขวาง	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	ราชเทวี	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	ปทุมวัน	2	2	2	2	2	2	2	2	0.00
	บางรัก	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	สาทร	1	1	1	1	1	1	1	1	0.00
	บางคอแหลม	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	ยานนาวา	1	1	1	1	1	1	1	1	0.00
	คลองเตย	3	3	3	3	2	2	3	3	0.00
	วัฒนา	1	2	2	2	1	1	2	2	0.00
	รวม	15	16	16	17	12	12	16	16	0.00
เขตที่อยู่อาศัย	หลักสี่	2	2	2	2	2	2	2	2	0.00
	ดอนเมือง	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	สายไหม	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	บางเขน	3	3	3	3	2	2	3	3	0.00
	ลาดพร้าว	1	2	2	2	2	2	2	2	0.00
	วังทองหลาง	1	1	1	1	1	1	1	1	0.00
	บางกะปิ	4	4	4	4	3	3	4	4	0.00
	บึงกุ่ม	1	1	1	2	1	1	1	1	0.00
	คันนายาว	1	1	1	2	2	2	2	2	0.00
	สะพานสูง	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	สวนหลวง	0	0	0	1	0	0	1	1	0.00
	ประเวศ	1	1	1	1	1	1	1	1	0.00
	พระโขนง	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	บางนา	1	1	1	1	1	1	1	1	0.00
	รวม	15	16	16	19	15	15	18	18	0.00
เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก	คลองสามวา	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	มีนบุรี	2	3	3	4	5	5	5	5	0.00
	หนองจอก	0	0	0	1	1	1	3	3	0.00
	ลาดกระบัง	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	รวม	2	3	3	5	6	6	8	8	0.00

ที่มา : www.tescolotus.com, corporate.bigc.co.th และ www.siammakro.co.th และรายงานการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ : กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำรายงานซึ่งมีข้อมูลสถานประกอบการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ เฉพาะปีที่ปรากฏตามตาราง

ตารางที่ 3.17 แสดงการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ใน
กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2559 – 2561 (ต่อ)

กลุ่ม	เขตการปกครอง	จำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ (แห่ง)							อัตราการเปลี่ยนแปลง ระหว่างปี พ.ศ.2559-2561 (ร้อยละ/ปี)	
		พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2559		พ.ศ. 2561
เขตที่อยู่อาศัยในเมืองและ เกษตรกรรมฝั่งตะวันตก	ตลิ่งชัน	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	ทวีวัฒนา	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	ภาษีเจริญ	1	1	1	1	0	0	0	0	0.00
	บางแค	1	2	2	2	2	2	2	3	25.00
	หนองแขม	1	1	1	1	0	0	1	1	0.00
	รวม	3	4	4	4	2	2	3	4	16.67
เขตที่อยู่อาศัยในเมืองและ เกษตรกรรมฝั่งตะวันตก	ราชบุรีบูรณะ	3	3	3	3	3	3	3	3	0.00
	ทุ่งครุ	0	0	0	1	0	0	0	0	0.00
	จอมทอง	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
	บางขุนเทียน	2	2	2	3	3	3	3	3	0.00
	บางบอน	2	2	2	2	2	2	3	3	0.00
	รวม	7	7	7	9	8	8	9	9	0.00
กรุงเทพมหานคร	46	51	52	60	49	49	60	61	0.83	

ที่มา : www.tescolotus.com, corporate.bigc.co.th และ www.siammakro.co.th และรายงานการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ : กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำรายงานซึ่งมีข้อมูลสถานประกอบการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ เฉพาะปีที่ปรากฏตามตาราง

บทที่ 4

สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นสรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา เรื่อง การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย การสรุปสถานการณ์สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แนวโน้มของธุรกิจการค้าในประเทศไทย ตลอดจนข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปสถานการณ์สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การสรุปสถานการณ์สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะเป็นการสรุปในภาพรวมของสถานประกอบการประเภทดังกล่าวทุกประเภทตามประเด็นหรือหัวข้อที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์มาแล้วในบทที่ 3 ได้แก่ จำนวน การกระจายตัวและขนาดของสถานประกอบการ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการแต่ละประเภท

4.1.1 จำนวน การกระจายตัวและขนาดของสถานประกอบการ

สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก ประเภทการค้าส่ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ นับเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่แสดงถึงความหนาแน่นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ และความเป็นเมืองของพื้นที่ โดยสังเกตได้ว่า โดยทั่วไปสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกขนาดเล็กและขนาดกลางจะมีเป็นจำนวนมากและกระจายตัวอยู่ตามชุมชน แหล่งงานและที่อยู่อาศัย ในขณะที่สถานประกอบการประเภทการค้าส่ง พบว่าจะมีการกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ย่านพาณิชยกรรมของเมือง เช่น ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ย่านสำเพ็ง-พาหุรัด เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางรัก และเขตจตุจักร เป็นต้น และในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ ย่านศูนย์กลางธุรกิจเมืองในพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอที่มีอาณาเขตติดกับกรุงเทพมหานครและอำเภอเป็นทางผ่านไปยังจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาคต่าง ๆ เป็นต้น และสำหรับสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ นั้น ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางชุมชน ย่านการค้าหรือบริเวณพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีการเข้าถึงได้โดยสะดวก ซึ่งการเลือกทำเลที่ตั้งของสถานประกอบการดังกล่าวนี้จะเลือกตั้งอยู่ริมถนนขนาดใหญ่ที่เป็นเส้นทางหลักของจังหวัด โดยจะเป็นไปตามเงื่อนไขเรื่องที่ตั้งตามกฎหมายผังเมืองและกฎหมายการควบคุมอาคารด้วย

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมา พบว่า กรุงเทพมหานครมีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก ประเภทการค้าส่ง และประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่จำนวนมาก รวมทั้งเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่และมีเงินลงทุนสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปริมณฑล ซึ่งจากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ. 2561 กรุงเทพมหานครมีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกจำนวน 40,988 แห่ง (ร้อยละ 67.56 ของภาคมหานคร) มีเงินลงทุนในสถานประกอบการดังกล่าวมูลค่าสูงถึง 504,232.36 ล้านบาท (ร้อยละ 82.35 ของภาคมหานคร) มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง จำนวน 55,364 แห่ง (ร้อยละ 67.70 ของภาคมหานคร) มีเงินลงทุนในสถานประกอบการดังกล่าวมูลค่าสูงถึง 866,627.96 ล้านบาท (ร้อยละ 82.74 ของภาคมหานคร) และมีสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่ง

ขนาดใหญ่ จำนวน 61 แห่ง (ร้อยละ 52.14 ของภาคมหานคร) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจและพาณิชย์กรรมที่สำคัญของกรุงเทพมหานครในระดับภาคและประเทศไทย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก ประเภทการค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ เพื่อศึกษาเรื่องการกระจายตัวและขนาดของสถานประกอบการ สามารถสรุปในเบื้องต้น โดยแยกเป็นพื้นที่ได้ ดังนี้

1) สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งมีความหนาแน่นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสูงมาก มีความเป็นเมือง ตลอดจนมีประชากรอาศัยและเดินทางเข้ามาทำงานอยู่อย่างหนาแน่น โดยเฉพาะในพื้นที่กลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชย์กรรม และกลุ่มเขตที่อยู่อาศัย สรุปผลการวิเคราะห์ได้ตามประเด็น ดังนี้

- สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก และประเภทการค้าส่ง จะมีจำนวนมาก ในพื้นที่กลุ่มเขตที่อยู่อาศัย (สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก จำนวน 14,530 แห่ง หรือร้อยละ 35.45 ของสถานประกอบการการค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร และสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง จำนวน 19,074 แห่ง หรือร้อยละ 34.45 ของสถานประกอบการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร) แต่หากพิจารณาที่มูลค่าของเงินลงทุนในกิจการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงขนาดของสถานประกอบการจากการคำนวณค่าเฉลี่ยต่อสถานประกอบการหนึ่งแห่ง พบว่า พื้นที่ในกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชย์กรรมจะมีมูลค่าเงินลงทุนเฉลี่ยต่อแห่งสูงกว่า (เงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกเฉลี่ย 21.12 ล้านบาทต่อแห่ง และเงินลงทุนในสถานประกอบการประเภทการค้าส่งเฉลี่ย 26.66 ล้านบาทต่อแห่ง) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขตที่อยู่ในพื้นที่ย่านศูนย์กลางธุรกิจ (Central Business District) ของกรุงเทพมหานคร เช่น เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตสาทร เขตห้วยขวาง และเขตจตุจักร เป็นต้น เขตดังกล่าวส่วนใหญ่จะอยู่ในย่านที่มีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตามกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้คุ้มค่าตามศักยภาพของพื้นที่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบคมนาคมขนส่งสาธารณะทางราง และเส้นทางคมนาคม ส่งผลให้มีความหนาแน่นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง

- สำหรับสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ มีผลการวิเคราะห์ที่แตกต่างออกไปในรายละเอียด กล่าวคือ สถานประกอบการประเภทดังกล่าวมีจำนวนมากในพื้นที่กลุ่มเขตที่อยู่อาศัย (มีจำนวน 16 แห่งหรือร้อยละ 26.23 ของสถานประกอบการประเภทดังกล่าวในกรุงเทพมหานคร) และกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชย์กรรม (มีจำนวน 18 แห่งหรือร้อยละ 29.51 ของสถานประกอบการประเภทดังกล่าวในกรุงเทพมหานคร) เช่นเดียวกับสถานประกอบการประเภทการค้าปลีกและประเภทการค้าส่ง แต่หากพิจารณาในละเอียดเป็นพื้นที่เขตแล้ว พบว่า นอกจากสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่จะมีจำนวนหลายแห่งในพื้นที่กลุ่มเขตทั้ง 2 ดังกล่าวแล้ว หากพิจารณาข้อมูลเป็นรายเขต จะพบว่าในพื้นที่เขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก เช่น เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตบางแค เขตราชบุรีบูรณะ เขตบางบอนและเขตบางขุนเทียน มีสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง-ค้าปลีกขนาดใหญ่ตั้งอยู่หลายแห่ง (มากกว่า 3 แห่งขึ้นไป) โดยในเขตดังกล่าว ผู้ประกอบการจะเลือกตั้งสถานประกอบการในพื้นที่ริมถนนสาธารณะที่มีการเข้าถึงได้โดยสะดวก ประกอบกับการพิจารณาถึงความคุ้มค่าการลงทุนเนื่องจากราคาที่ดินมีราคาถูกกว่าพื้นที่ศูนย์กลางเมือง

2) สำหรับพื้นที่จังหวัดปริมณฑล ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร บางพื้นที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมีประชากรทำงานและอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะบริเวณรอยต่อกับกรุงเทพมหานครที่มีการคมนาคมหรือเส้นทางถนนสายหลักผ่านออกจากกรุงเทพมหานคร

เช่น ถนนพหลโยธิน ถนนงามวงศ์วาน ถนนแจ้งวัฒนะ ถนนบางนา-ตราด และถนนเพชรเกษม เป็นต้น ทั้งนี้สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ตามประเด็น ดังนี้

- สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก และประเภทการค้าส่งในภาพรวม พบว่า สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกและประเภทค้าส่ง มีจำนวนมากหรือมีกระจุกตัวสูงในพื้นที่อำเภอเมือง ของเกือบทุกจังหวัด รวมทั้งอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร เช่น อำเภอปากเกร็ดและอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และเมื่อพิจารณาเงินลงทุนเฉลี่ยต่อสถานประกอบการซึ่งช่วยอธิบายขนาดของสถานประกอบการได้ พบว่า สถานประกอบการประเภทการค้าปลีกในพื้นที่อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี นับเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ มีเงินลงทุนค่อนข้างสูง เฉลี่ยประมาณ 7-10 ล้านบาทต่อแห่ง สำหรับสถานประกอบการประเภทการค้าส่งที่นับเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ มีเงินลงทุนค่อนข้างสูง เฉลี่ยมากกว่า 10 ล้านบาทต่อแห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอเมืองสมุทรสาคร และอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

- สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ ในพื้นที่จังหวัดปริมณฑล พบว่า นอกจากตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์กลางทางธุรกิจหลักของแต่ละจังหวัดแล้ว ยังมีการกระจายตัวตามแนวถนนสายหลักที่ออกจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดและภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ถนนพหลโยธิน ถนนบางนา-ตราด และถนนเพชรเกษม ในพื้นที่อำเภอที่ติดหรือเชื่อมต่อกับกรุงเทพมหานคร ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการและอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการอำเภอธัญบุรีและอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี รวมทั้งอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในขณะที่ อำเภอที่ไม่มีสถานประกอบการสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่เลย จะเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม หรือพื้นที่ชานเมือง ซึ่งมีจำนวนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและจำนวนประชากรไม่หนาแน่น ได้แก่ อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสามโคกและอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี อำเภอบางบ่อและอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอบ้านแพ้วและอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอดอนตูม และอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

4.1.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการ

การเปลี่ยนแปลงสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก และประเภทการค้าส่งในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ พบว่า เขตที่มีอัตราการขยายตัวของสถานประกอบการดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นเขตที่อยู่ในพื้นที่กลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ได้แก่ เขตสายไหม เขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตหนองแขม และเขตบางขุนเทียน เป็นต้น ในขณะที่ เขตที่มีจำนวนสถานประกอบการดังกล่าวลดลง ส่วนใหญ่เป็นเขตในกลุ่มเขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ เขตสัมพันธวงศ์ เขตพระนคร เขตดุสิต และเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย รวมทั้งเขตในกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม ได้แก่ เขตพญาไท เขตปทุมวัน เขตยานนาวา และเขตราชเทวี เป็นต้น พื้นที่เขตชั้นในของกรุงเทพมหานครดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ย่านการค้าดั้งเดิมหรือย่านที่มีการค้าขายมาตั้งแต่ในอดีต และมีสถานประกอบการขนาดเล็กที่ตั้งอยู่บริเวณริมถนนอย่างหนาแน่น บางพื้นที่มีปัญหาเรื่องการเข้าถึง ปัญหาที่จอดรถ และปัญหาการจัดเก็บและขนถ่ายสินค้า รวมทั้งปัญหาการจราจรติดขัด และนอกจากนี้ ในปัจจุบันพฤติกรรมของผู้บริโภคได้เปลี่ยนแปลงไป มีการเลือกซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น เพื่อความสะดวกและลดการเดินทาง หรือ

เลือกไปซื้อสินค้าที่ห้างสรรพสินค้าที่มีที่จอดรถได้สะดวก มีการเข้าถึงได้ง่าย จึงส่งผลให้จำนวนสถานประกอบการด้านการค้าในย่านดังกล่าวมีจำนวนลดลง

สำหรับสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มคงที่และลดลงในบางพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ใจกลางเมือง หรือพื้นที่ในกลุ่มเขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มเขตที่อยู่อาศัย และกลุ่มเขตศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม แต่อย่างไรก็ดีพบว่า ในกลุ่มเขตที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรม เช่น เขตหนองจอก และเขตมีนบุรี มีจำนวนสถานประกอบการดังกล่าวเพิ่มขึ้น จำนวน 1-2 แห่ง ทั้งนี้ เนื่องจากการลงทุนในสถานประกอบการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก มีพื้นที่ประกอบการขนาดใหญ่ ซึ่งสัมพันธ์กับราคาที่ดิน ผู้ประกอบการจึงเลือกที่จะลงทุนขยายสาขาในพื้นที่ชานเมืองซึ่งที่ดินมีราคาต่ำกว่า และมีกำลังซื้อจากกลุ่มผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการขยายตัวของที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชานเมือง

4.2 แนวโน้มของธุรกิจการค้าในประเทศไทย

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปตามรายได้ที่เพิ่มขึ้น เทคโนโลยีและรสนิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่จำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างสมบูรณ์มากกว่าธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก ประเภทการค้าส่ง และประเภทการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ที่ได้สรุปไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา ร่วมกับการพิจารณาบทความหรือบทวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวโน้มของธุรกิจค้าปลีกในประเทศไทย สามารถสรุปแนวโน้มของธุรกิจการค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจค้าปลีกในประเทศไทย ได้ดังนี้

1) จำนวนร้านค้าปลีกที่เพิ่มขึ้นในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลตามที่ได้วิเคราะห์มาแล้วนั้นจะมีรูปแบบกิจการ และการรวมตัวของธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีลักษณะ ดังนี้

- ห้างสรรพสินค้าเริ่มมีการปรับรูปแบบ โดยมีการเพิ่มเติมพื้นที่เกี่ยวกับรูปแบบการใช้ชีวิตของวัยต่าง ๆ ให้ครบสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตอบสนองความต้องการของคนเมืองตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนาในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อสร้างสีสันและกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอย โดยเป็นลักษณะแบบ Open Mall มีพื้นที่ร้านค้าขนาดเล็กผสมผสานกับพื้นที่เปิดโล่ง โดยจัดเป็นพื้นที่สวนสีเขียวหรือพื้นที่สำหรับเด็กที่มีการออกแบบและจัดวางสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างลงตัว นอกจากนี้ การลงทุนเปิดห้างสรรพสินค้าแห่งใหม่ ยังคงต้องมีความแปลกใหม่ อลังการเพื่อสร้างแรงดึงดูดให้ผู้บริโภค ตัวอย่างเช่น ห้างสรรพสินค้า ไอคอนสยาม (ICONSIAM) ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้ ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ในปัจจุบันส่วนใหญ่แล้ว มักจะเลือกทำเลที่ตั้งบริเวณชานเมืองของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่มีการเข้าถึงทางรถยนต์ได้โดยสะดวก ในขณะที่ศูนย์การค้าในเมือง มักจะเลือกทำเลที่ตั้งบริเวณที่สามารถเข้าถึงได้โดยระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ เพื่อความสะดวกของผู้บริโภค

- ร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store) ยังคงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปัจจุบันนอกจากจะมีการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลายแล้ว ยังมีการพัฒนาบริการต่าง ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายอาหารสำเร็จรูปตามสั่ง ซึ่งมีความหลากหลาย การร่วมมือกับหุ้นส่วนธุรกิจในการให้บริการรับส่งพัสดุ การเป็นตัวแทนจัดการด้านการเงินการธนาคาร และรับชำระค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ นอกจากนี้ ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่อย่างเทสโก้ โลตัส (Tesco Lotus) ยังได้มี

การปรับแผนการดำเนินงานธุรกิจโดยจะมีการขยายร้านสะดวกซื้อที่เป็นร้านค้าปลีกขนาดเล็กerveกบ้านอีก 750 สาขา ภายในระยะเวลา 3 ปี ในประเทศไทย¹

2) ธุรกิจการค้าปลีกเกือบทุกประเภท ได้มีการนำระบบสมาชิก (Membership) เข้ามาใช้ในการปกป้องส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) ของตนมากขึ้น ทั้งร้านค้าปลีกขนาดใหญ่รูปแบบร้านค้าปลีกครบวงจร (Hypermarket) ซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Supercenter) หรือร้านขายสินค้าราคาถูก (Discount Store) ร้านค้าปลีกสินค้าทั่วไป ร้านสรรพอาหาร (Supermarket) ร้านขายสินค้าเฉพาะอย่าง (Super Store) เป็นต้น โดยจะมีการเสนอสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ สำหรับสมาชิก เช่น การสะสมคะแนนจากยอดซื้อเพื่อแลกสิ่งของ หรือเพื่อเป็นส่วนลดในเรื่องอื่น ๆ การรวมสมาชิกของร้านค้าในเครือเดียวกันเพื่อสร้างความภักดีในตราสินค้า (Brand Loyalty) รวมทั้งการสร้างพันธมิตรทางการค้าขึ้นด้วยระบบบัตรสมาชิกระหว่างร้านค้าปลีกประเภทต่าง ๆ ด้วยกัน และร้านค้าปลีกกับธนาคารหรือสถาบันการเงินต่าง ๆ

3) การเพิ่มช่องทางของผู้ประกอบการที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า รวมทั้งบริษัทผู้ประกอบการผลิตเองในการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านระบบโซเชียลมีเดีย (Social Media) ต่าง ๆ เช่น Facebook, @Line และ Instagram เป็นต้น รวมทั้งช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าผ่าน Application ต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือและเว็บไซต์ของผู้ประกอบการ เช่น Lazada, Konvy, Shopee TH เป็นต้น โดยการชำระเงินจะมีหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นการชำระด้วยบัตรเครดิต ชำระผ่านบัญชีธนาคาร ชำระตามช่องทางที่ผู้ขายได้ตกลงไว้ หรือชำระปลายทางเมื่อได้รับสินค้า เป็นต้น ช่องทางการจัดจำหน่ายลักษณะนี้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปโดยผู้บริโภคส่วนใหญ่จะใช้เวลาและการตัดสินใจเลือกสินค้าด้วยตนเอง เคยชินกับการซื้อสินค้าด้วยการบริการตัวเอง โดยการอ่านและศึกษาคำอธิบายรายละเอียดผลิตภัณฑ์และความคิดเห็นของผู้ซื้อสินค้าไปก่อนหน้าด้วยตนเองมากขึ้น

4) การทำ OMNI Channel ซึ่งหมายถึง การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าที่หลากหลายช่องทางการเชื่อมโยงช่องทางต่าง ๆ รวมให้เป็นหนึ่งเดียว โดยผสมผสานช่องทางการสื่อสารเหล่านั้นทั้งออนไลน์ (Online) และการขายหน้าร้าน (Offline) เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าอย่างชาญฉลาด ซึ่งเป็นการบริหารความสัมพันธ์อันดีระหว่างบริษัทและลูกค้าให้เป็นลูกค้าของเราที่ยั่งยืน (Customer Relationship Management หรือ CRM) ในยุคเศรษฐกิจและสังคม 4.0 โดยใช้ Call Center หรือ Contact Center เป็นส่วนหนึ่งของการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าทางนึ่ง โดยสามารถช่วยเหลือและสนับสนุนตัว Omni Channel ได้อีกช่องทางนึ่ง

ภาพที่ 4.1 แสดงแนวคิด OMNI Channel

(<http://brandinside.asia/10-highlight-retail-2018/>)

¹ กนกวรณ มากเมฆ, Tesco เปิดแผน 3 ปี เปิดร้านสะดวกซื้อในไทยเพิ่ม 750 สาขา สร้างงานกว่า 10,000 ตำแหน่ง, Forbes Thailand, 9 กรกฎาคม 2560 เวลา 16.00 น.

5) การลดและงดการให้ถุงพลาสติก ผู้ประกอบการค้าปลีก-ค้าส่งหลายรายที่ประกาศงดให้ถุงพลาสติกแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการ ร่วมกับการรณรงค์การใช้ถุงผ้าหรือถุงกระดาษมาใช้ซ้ำและได้รับคะแนนสะสมเพิ่ม เพื่อเป็นการจูงใจให้ลดการใช้ถุงพลาสติก แนวคิดดังกล่าวมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น และมีแนวโน้มที่ผู้ประกอบการจะดำเนินการอย่างจริงจังจตามนโยบายที่ตนเป็นผู้กำหนดในการงดการให้ถุงพลาสติกแก่ลูกค้ามีทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้ เพื่อช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค และเพื่อเป็นการสนับสนุนการส่งเสริมตามแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับสากล

6) ธุรกิจที่รองรับการขนส่งสินค้าจะมีความจำเป็นมากขึ้น เมื่อผู้บริโภคส่วนใหญ่เริ่มคุ้นชินกับการสั่งซื้อสินค้าทางช่องทางออนไลน์มากขึ้น ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกจำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนาระบบเพื่อรองรับการสั่งซื้อที่เพิ่มขึ้น ทั้งระบบคลังสินค้า ระบบการจัดส่ง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ประกอบการขนาดเล็กส่วนใหญ่จะเลือกใช้บริการ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และผู้ขนส่งเอกชนรายใหญ่อื่น ๆ เช่น Kerry Express, DHL, Alphafast, Flash Express เป็นต้น ในขณะที่ ผู้ประกอบการรายใหญ่ หรือบริษัทผู้ผลิตที่มีช่องทางการจัดจำหน่ายเองซึ่งจะมีปริมาณการสั่งซื้อจำนวนมากและมีความถี่ค่อนข้างสูงจะเลือกเจรจากับบริษัทขนส่งเอกชนต่าง ๆ ดังกล่าว ในการเป็นหุ้นส่วนธุรกิจ หรือสร้างข้อตกลงในลักษณะร่วมมือระหว่างกัน

4.3 ข้อเสนอแนะ

การจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สถานประกอบการประเภทการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ มีข้อเสนอแนะจากการศึกษาเรื่องดังกล่าวในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ผู้ประกอบการด้านการค้าหรือร้านค้าต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการปรับตัว โดยศึกษาและหันมาใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งเป็นไปตามแนวโน้มที่ผู้บริโภคนิยมการสั่งซื้อของจากช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook, @Line และ Instagram เป็นต้น หรือจากแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ (Platform Ecommerce) เช่น ลาซาด้า (Lazada) ช้อปปี้ (Shopee) เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีหรือโปรแกรมต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory) การเตรียมสต็อกสินค้า รวมไปถึงการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าร่วมการจัดรายการโปรโมชั่นต่าง ๆ เช่น ระยะเวลา Flash Sale, 11.11, Mid-year sale เป็นต้น เพื่อเพิ่มยอดขาย และเป็นการแนะนำร้านค้าให้เป็นที่รู้จัก

2) การขายสินค้าในช่องทางออนไลน์ทุกรูปแบบในปัจจุบัน ผู้บริโภคมีเวลานานในการเลือกเปรียบเทียบและตัดสินใจซื้อสินค้า ส่งผลให้มีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการแข่งขันด้านราคา ภาครัฐควรมีกฎหมายเพื่อควบคุมหรือส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในธุรกิจการค้า และเพื่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการขนาดเล็กและรายใหม่ที่เพิ่งเข้ามาในตลาด

3) การเพิ่มมาตรการในการตรวจจับและบทลงโทษกรณีตรวจพบสินค้าปลอม สินค้าผิดกฎหมาย สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อช่วยคุ้มครองผู้บริโภค และลดการกระทำผิดของผู้ประกอบการ

4) ภาครัฐจำเป็นต้องมีการออกมาตรการเพื่อควบคุมร้านค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีนที่เข้ามาขายสินค้านำเข้าราคาถูกในประเทศ ประเทศจีนเป็นแหล่งผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคขนาดใหญ่ที่ผลิตสินค้าที่มีราคาถูกมาก ซึ่งในอดีตจะมีผู้ค้าส่งหรือพ่อค้าคนกลางเป็นตัวกลางในการนำสินค้าเข้ามาขายและเสียภาษีศุลกากรตามกฎหมาย แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการชาวจีนได้อาศัยพื้นที่การค้าบนห้างสรรพสินค้าออนไลน์หรือแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ (Platform Ecommerce) เช่น ลาซาด้า (Lazada) ช้อปปี้ (Shopee) เสนอขายสินค้า

ของตนโดยตรง ซึ่งมีราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้าที่นำเข้ามาขายโดยผู้นำเข้า สินค้าดังกล่าวจะส่งถึงผู้บริโภคผ่านบริษัทขนส่งทั้งในและต่างประเทศ โดยได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรขาเข้า หากมูลค่าของสินค้าไม่เกิน 1,500 บาท การพิจารณาเพื่อออกมาตรการดังกล่าวจะช่วยลดการแข่งขันจากต่างประเทศ ส่งผลให้ผู้ประกอบการของไทยอยู่รอดได้

5) การพิจารณาการกำหนดนโยบายด้านโลจิสติกส์ (Logistics) ได้แก่ การกำหนดมาตรการในการควบคุมผู้ประกอบการด้านการขนส่งสินค้าเพื่อให้เกิดการทำธุรกิจที่เป็นธรรม ลดการแข่งขันที่รุนแรง การกำหนดเพื่อส่งเสริมด้านจริยธรรมของผู้ประกอบการขนส่ง การควบคุมด้านราคา การดูแลควบคุมต้นทุน การประกอบการที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ ราคาน้ำมัน เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อค่าขนส่งสินค้า รวมไปถึงการปรับปรุงข้อกำหนดกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งและคลังสินค้าขนาดเล็กเพื่อรับพัสดุหรือสินค้ารอการส่งต่อหรือนำจ่ายต่อไป

6) การพิจารณาเพื่อกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาความชบเซาของพื้นที่พาณิชย์กรรมในเขตย่านการค้าดั้งเดิม ซึ่งได้แก่ พื้นที่ในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร เช่น เขตสัมพันธวงศ์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตพระนคร เป็นต้น โดยการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ รวมไปถึงการกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเดิมเป็นการใช้พื้นที่เพื่อเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ การสร้างพื้นที่ทำงานสำหรับกลุ่มคนทำงานอิสระ (Freelance) ในสายอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่ม Start-up ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กนกวรรณ มากเมฆ, Tesco เปิดแผน 3 ปี เปิดร้านสะดวกซื้อในไทยเพิ่ม 750 สาขา สร้างงานกว่า 10,000 ตำแหน่ง, Forbes Thailand, 9 กรกฎาคม 2560 เวลา 16.00 น.

กอนนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง, รายงานการศึกษา : การค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2556, 2557.

กอนนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง, รายงานการศึกษา : การค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2556, 2557.

กอนนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง, รายงานการศึกษา : การค้าปลีกขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2556, 2557.

กอนนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง, รายงานการศึกษา : การค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าปลีก-ค้าส่งขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559, 2560.

จุฑาทิพย์ จิตต์เจริญ, เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพค้าปลีกและค้าส่ง, กันยายน 2558

ไทยรัฐ, เบรกออกกฎหมายคุมค้าปลีก ผลการศึกษาที่ติอาร์ไอชี้ชัดธุรกิจไม่ได้ผูกขาด, 2 กรกฎาคม 2561 เวลา 8.08 น.

สยามแม่โคโร, รายงานประจำปี 2561

สัญญาตรา จดจำ, บทความจากบอร์ดการศึกษา EXECUTIVE MBA รุ่น15, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สันติชัย สารถวัลย์แพทย์, เอกสารประกอบการบรรยาย หัวข้อ กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง, 27 กรกฎาคม 2557

อนุศาสตร์ สระทองเวียน, ธุรกิจค้าปลีกประเทศไทย (Retail Business in Thailand), 2553

เว็บไซต์

<http://brandinside.asia>

<http://brandinside.asia/10-highlight-retail-2018/>

<http://brandinside.asia/10-trends-in-retail-business/>

<http://besterlife.com/ธุรกิจค้าปลีก/>

<http://coursewares.mju.ac.th/BA330/TPChap4-64.htm>

<http://datawarehouse2.dbd.go.th/bdw/menu/est/1.html>

<http://shopperperfectonlinefurniture.blogspot.com/2013/01/blog-post.html>

<http://www.smmagonline.com>

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิด
หรือบางประเภท ในพื้นที่บางส่วนในท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2548
กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556
ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งพ.ศ.

ภาคผนวก

รหัสธุรกิจที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลสถานประกอบการประเภทการค้าปลีก¹

- 45101 การขายยานยนต์ใหม่ชนิดรถยนต์นั่งส่วนบุคคลรถกระบะรถตู้ และรถขนาดเล็กที่คล้ายกัน
- 45102 การขายยานยนต์ใหม่ชนิดรถบรรทุกและยานยนต์หนักอื่น ๆ
- 45103 การขายยานยนต์เก่าชนิดรถยนต์นั่งส่วนบุคคลรถกระบะรถตู้และรถขนาดเล็กที่คล้ายกัน
- 45104 การขายยานยนต์เก่าชนิดรถบรรทุกและยานยนต์หนักอื่น ๆ
- 45300 การขายชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมของยานยนต์
- 45302 การขายปลีกชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมใหม่ของยานยนต์
- 45303 การขายส่งและขายปลีกชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมเก่าของยานยนต์
- 45401 การขายจักรยานยนต์
- 45403 การขายปลีกชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมใหม่ของจักรยานยนต์
- 45404 การขายส่งและปลีกชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมเก่าของจักรยานยนต์
- 47100 การขายปลีกในร้านค้าทั่วไป
- 47111 ซูเปอร์มาร์เก็ต
- 47112 ดิสเคาท์สโตร์/ซูเปอร์เซ็นเตอร์/ไฮเปอร์มาร์เก็ต
- 47113 ร้านสะดวกซื้อ/มินิมาร์ท
- 47114 ร้านขายของชำ
- 47190 การขายปลีกสินค้าอื่น ๆ ในร้านค้าทั่วไป
- 47200 การขายปลีกอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบในร้านค้าเฉพาะ
- 47210 การขายปลีกอาหารในร้านค้าเฉพาะ
- 47211 ร้านขายปลีกเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์
- 47212 ร้านขายปลีกปลาและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ
- 47213 ร้านขายปลีกผักและผลไม้
- 47214 ร้านขายปลีกข้าวและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสีข้าว
- 47215 ร้านขายปลีกผลิตภัณฑ์ขนมอบ
- 47219 ร้านขายปลีกอาหารอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 47221 ร้านขายปลีกเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- 47222 ร้านขายปลีกเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
- 47230 การขายปลีกผลิตภัณฑ์ยาสูบในร้านค้าเฉพาะ
- 47300 การขายปลีกเชื้อเพลิงยานยนต์ในร้านค้าเฉพาะ สถานี ป้อม
- 47410 การขายปลีกคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อพ่วงซอฟต์แวร์ และอุปกรณ์การสื่อสารโทรคมนาคมในร้านเฉพาะ
- 47411 ร้านขายปลีกคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงคอมพิวเตอร์
- 47412 ร้านขายปลีกเครื่องเล่นวีดิโอเกมและซอฟต์แวร์สำเร็จรูป
- 47413 ร้านขายปลีกอุปกรณ์การสื่อสารโทรคมนาคม

¹ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

- 47420 การขายปลีกอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับภาพและเสียงในร้านเฉพาะ
- 47511 การขายปลีกด้ายและผ้า
- 47512 ร้านขายปลีกของใช้ในครัวเรือนที่ทำจากสิ่งทอ
- 47513 ร้านขายปลีกอุปกรณ์ตัดเย็บ
- 47521 ร้านขายปลีกเครื่องโลหะ
- 47522 ร้านขายปลีกสีทาน้ำมันชักเงาและแล็กเกอร์
- 47523 ร้านขายปลีกอุปกรณ์การวางท่อและเครื่องสุขภัณฑ์
- 47524 ร้านขายปลีกวัสดุก่อสร้างอื่น ๆ
- 47525 ร้านขายปลีกวัสดุก่อสร้างหลายชนิดรวมถึงวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือชนิดนำไปใช้ทำงานได้ด้วยตัวเอง
- 47530 การขายปลีกพรมพรมหนาวัดปูปิดฝาผนังและปูพื้นในร้านค้าเฉพาะ
- 47591 ร้านขายปลีกเฟอร์นิเจอร์ชนิดใช้ในครัวเรือน
- 47592 ร้านขายปลีกเครื่องดินเผาเครื่องแก้วและเครื่องครัว
- 47593 ร้านขายปลีกอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับให้แสงสว่าง
- 47594 ร้านขายปลีกอุปกรณ์เกี่ยวกับเครื่องดนตรี
- 47595 ร้านขายปลีกเครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดในครัวเรือน
- 47599 ร้านขายปลีกของใช้อื่น ๆ ในครัวเรือนซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 47611 ร้านขายปลีกหนังสือหนังสือพิมพ์วารสารและนิตยสาร
- 47612 ร้านขายปลีกเครื่องเขียนและเครื่องใช้สำนักงาน
- 47620 การขายปลีกสื่อบันทึกเสียงเพลงและสื่อบันทึกวีดิทัศน์ในร้านค้าเฉพาะ
- 47630 การขายปลีกเครื่องกีฬาในร้านค้าเฉพาะ
- 47640 การขายปลีกเกมและของเล่นในร้านค้าเฉพาะ
- 47691 ร้านขายปลีกผลิตภัณฑ์งานฝีมือคนไทยและของที่ระลึก
- 47699 ร้านขายปลีกสินค้าทางวัฒนธรรมและนันทนาการอื่น ๆ ซึ่งมีได้ จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 47711 ร้านขายปลีกเสื้อผ้า
- 47712 ร้านขายปลีกรองเท้า
- 47713 ร้านขายปลีกเครื่องหนังยกเว้นรองเท้า
- 47720 การขายปลีกสินค้าทางเภสัชภัณฑ์และทางการแพทย์ เครื่องหอม เครื่องสำอางค์ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในห้องน้ำในร้านค้าเฉพาะ
- 47721 ร้านขายปลีกสินค้าทางเภสัชภัณฑ์และเวชภัณฑ์
- 47722 ร้านขายปลีกเครื่องหอม
- 47723 ร้านขายปลีกเครื่องสำอาง
- 47731 ร้านขายปลีกนาฬิกาแว่นตาและอุปกรณ์ถ่ายภาพ
- 47732 ร้านขายปลีกเครื่องประดับ
- 47733 ร้านขายปลีกดอกไม้ต้นไม้อื่นและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง
- 47734 ร้านขายปลีกสัตว์เลี้ยงและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง
- 47735 ร้านขายปลีกก๊าซและเชื้อเพลิงอื่น ๆ สำหรับใช้ในครัวเรือน
- 47739 ร้านขายปลีกสินค้าใหม่อื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 47741 ร้านขายปลีกวัตถุโบราณ

- 47742 ร้านขายปลีกเครื่องแต่งกายรองเท้าและเครื่องหนังที่ใช้แล้ว
- 47743 ร้านขายปลีกคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมที่ใช้แล้ว
- 47744 ร้านขายปลีกเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ชนิดใช้ในครัวเรือนที่ใช้แล้ว
- 47745 ร้านขายปลีกหนังสือหนังสือพิมพ์วารสารและนิตยสารที่ใช้แล้ว
- 47749 ร้านขายปลีกสินค้าใช้แล้วอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 47811 การขายปลีกผลิตภัณฑ์อาหารบนแผงลอยและตลาด
- 47812 การขายปลีกเครื่องดื่มบนแผงลอยและตลาด
- 47813 การขายปลีกผลิตภัณฑ์ยาสูบบนแผงลอยและตลาด
- 47821 การขายปลีกสิ่งทอบนแผงลอยและตลาด
- 47822 การขายปลีกเสื้อผ้ารองเท้าและเครื่องหนังบนแผงลอยและตลาด
- 47891 การขายปลีกคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคม บนแผงลอยและตลาด
- 47892 การขายปลีกเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ชนิดใช้ในครัวเรือนบนแผงลอยและตลาด
- 47893 การขายปลีกหนังสือหนังสือพิมพ์วารสารและนิตยสาร บนแผงลอยและตลาด
- 47894 การขายปลีกสื่อบันทึกเสียงและภาพบนแผงลอยและตลาด
- 47895 การขายปลีกสินค้าทางเภสัชภัณฑ์และเวชภัณฑ์ เครื่องหอมและเครื่องสำอางบนแผงลอยและตลาด
- 47896 การขายปลีกนาฬิกาแว่นตาเครื่องเพชรพลอยบนแผงลอย และตลาด
- 47897 การขายปลีกดอกไม้ต้นไม้อัตโนมัติสัตว์เลี้ยงและอาหารสำหรับสัตว์เลี้ยงบนแผงลอยและตลาด
- 47899 การขายปลีกสินค้าอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นบนแผงลอยและตลาด
- 47910 การขายปลีกผ่านการสั่งซื้อทางไปรษณีย์หรือทางอินเทอร์เน็ต
- 47911 การขายปลีกโดยการรับส่งสินค้าทางไปรษณีย์โทรศัพท์ศัลยกรรม และโทรศัพท์
- 47912 การขายปลีกทางอินเทอร์เน็ต
- 47990 การขายปลีกโดยวิธีอื่น ๆ ที่ไม่ได้กระทำในร้านค้าแผงลอยหรือตลาด
- 47991 การขายตรง
- 47999 การขายปลีกโดยไม่มีร้านซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

รหัสธุรกิจที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลสถานประกอบการประเภทการค้าส่ง

- 45301 การขายส่งชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมใหม่ของยานยนต์
- 45402 การขายส่งชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมใหม่ของจักรยานยนต์
- 46101 การขายส่งวัตถุดิบทางการเกษตรและสัตว์มีชีวิตโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง
- 46102 การขายส่งอาหารเครื่องดื่มและยาสูบโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง
- 46103 การขายส่งสิ่งทอเสื้อผ้ารองเท้าเครื่องหนังและของใช้ในครัวเรือนโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง
- 46104 การขายส่งคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องมือสื่อสารโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง
- 46105 การขายส่งเครื่องจักรอุตสาหกรรมโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง
- 46106 การขายส่งเชื้อเพลิงสินแร่โลหะโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง

- 46107 การขายส่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างผลิตภัณฑ์โลหะอุปกรณ์ระบบท่อโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง
- 46108 การขายส่งสินค้าเฉพาะอย่างอื่น ๆ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง
- 46109 การขายส่งสินค้าทั่วไปโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง
- 46201 การขายส่งข้าวเปลือกและธัญพืชอื่นๆ
- 46202 การขายส่งพืชน้ำมันที่ใช้ในการผลิตน้ำมันพืช
- 46203 การขายส่งยาสูบที่ยังไม่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป
- 46204 การขายส่งสัตว์มีชีวิต
- 46205 การขายส่งดอกไม้ต้นไม้และเมล็ดพันธุ์พืช
- 46206 การขายส่งอาหารสัตว์
- 46209 การขายส่งวัตถุดิบอื่นๆทางการเกษตรซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 46311 การขายส่งเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์
- 46312 การขายส่งปลาและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ
- 46313 การขายส่งผักและผลไม้
- 46314 การขายส่งผลิตภัณฑ์นม
- 46315 การขายส่งข้าวและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการโรงสีข้าว
- 46316 การขายส่งผลิตภัณฑ์ขนมอบไข่น้ำมันและไขมันที่ใช้ในการบริโภค
- 46317 การขายส่งน้ำตาลซ็อกโกแลตและลูกกวาด
- 46318 การขายส่งกาแฟชาโกโก้
- 46319 การขายส่งผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 46321 การขายส่งเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- 46322 การขายส่งเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
- 46323 การขายส่งผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- 46411 การขายส่งด้ายและผ้า
- 46412 การขายส่งของใช้ในครัวเรือนที่ทำจากสิ่งทอ
- 46413 การขายส่งอุปกรณ์ตัดเย็บ
- 46414 การขายส่งเสื้อผ้า
- 46415 การขายส่งรองเท้า
- 46421 การขายส่งเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ชนิดใช้ในครัวเรือน
- 46422 การขายส่งอุปกรณ์สำหรับให้แสงสว่าง
- 46431 การขายส่งหนังสือหนังสือพิมพ์และเครื่องเขียน
- 46432 การขายส่งสื่อบันทึกเสียงและวีดิทัศน์ที่บันทึกข้อมูลแล้ว
- 46433 การขายส่งเครื่องกีฬา
- 46434 การขายส่งเกมและของเล่น
- 46439 การขายส่งสินค้าวัฒนธรรมและนันทนาการอื่นๆซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 46441 การขายส่งสินค้าทางเภสัชภัณฑ์และทางการแพทย์
- 46442 การขายส่งเครื่องหอม

- 46443 การขายส่งเครื่องสำอาง
- 46491 การขายส่งอุปกรณ์ถ่ายภาพและทัศนศาสตร์
- 46492 การขายส่งนาฬิกาและเครื่องประดับ
- 46493 การขายส่งเครื่องหนังและเครื่องใช้สำหรับการเดินทาง
- 46494 การขายส่งเฟอร์นิเจอร์ชนิดใช้ในครัวเรือน
- 46495 การขายส่งเครื่องดินเผาเครื่องแก้วและเครื่องครัว
- 46499 การขายส่งสินค้าในครัวเรือนอื่นๆซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 46510 การขายส่งคอมพิวเตอร์อุปกรณ์ต่อพ่วงคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์
- 46520 การขายส่งอุปกรณ์และชิ้นส่วนทางอิเล็กทรอนิกส์และทางการสื่อสารโทรคมนาคม
- 46521 การขายส่งอุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์
- 46522 การขายส่งโทรศัพท์และอุปกรณ์การสื่อสารโทรคมนาคม
- 46530 การขายส่งเครื่องจักรอุปกรณ์และเครื่องใช้ทางการเกษตร
- 46591 การขายส่งอุปกรณ์ขนส่ง (ยกเว้นยานยนต์จักรยานยนต์และจักรยาน)
- 46592 การขายส่งเครื่องจักรและอุปกรณ์งานวิศวกรรมโยธางานเหมืองแร่และงานก่อสร้าง
- 46593 การขายส่งเครื่องจักรและอุปกรณ์เพื่อใช้ในงานอุตสาหกรรม
- 46594 การขายส่งเครื่องจักรอุปกรณ์และเฟอร์นิเจอร์ชนิดใช้ในสำนักงาน
- 46599 การขายส่งเครื่องจักรและอุปกรณ์อื่นๆซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 46610 การขายส่งเชื้อเพลิงแข็ง เชื้อเพลิงเหลวและเชื้อเพลิงก๊าซ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
- 46611 การขายส่งเชื้อเพลิงแข็ง
- 46612 การขายส่งเชื้อเพลิงเหลว
- 46613 การขายส่งเชื้อเพลิงก๊าซ
- 46614 การขายส่งผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม
- 46621 การขายส่งแร่โลหะที่เป็นเหล็กและนอกกลุ่มเหล็ก
- 46622 การขายส่งเหล็กเหล็กกล้าและโลหะที่นอกกลุ่มเหล็กขั้นมูลฐาน
- 46631 การขายส่งอิฐหินปูนทรายและผลิตภัณฑ์คอนกรีต
- 46632 การขายส่งไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้แปรรูปขั้นต้น
- 46633 การขายส่งสีทาน้ำมันชักเงาและแล็กเกอร์
- 46634 การขายส่งอุปกรณ์การวางท่อและเครื่องสุขภัณฑ์
- 46639 การขายส่งวัสดุก่อสร้างอื่นๆซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 46691 การขายส่งเคมีภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม
- 46692 การขายส่งปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร
- 46693 การขายส่งยางพาราและพลาสติกขั้นต้น
- 46694 การขายส่งบรรจุภัณฑ์ชนิดใช้ในทางอุตสาหกรรม
- 46695 การขายส่งของเสียและเศษวัสดุเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่
- 46696 การขายส่งสินค้าเกี่ยวกับอาวุธยุทโธปกรณ์
- 46699 การขายส่งผลิตภัณฑ์อื่นๆซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
- 46900 การขายส่งสินค้าทั่วไป

คณะผู้จัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา

นายสมชาย เตชากรณ์
นายแสนยากร อุ่นมีศรี
นายมานะ วิมุตติไชย
นางสาวสุกัลญา เล็กเส็ง

ผู้อำนวยการสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง
รองผู้อำนวยการสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนงาน
หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยผังเมือง 1
กองนโยบายและแผนงาน

ผู้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงานและจัดทำรูปเล่ม

นางสุคนธา ศรีแก้วหล่อ

นักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการ
กลุ่มงานวิจัยผังเมือง 1 กองนโยบายและแผนงาน